

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**İLK ve ORTAÖĞRETİM MÜZİK EĞİTİMİNDE TÜRK HALK
EZGİLERİNDEN YARARLANMA ÇALIŞMALARI**

107361

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Evay BAYKAL (PEKGÖZ)
405971006

107361

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 06.Haziran 2001

Tezin Savunulduğu Tarih : 26.Haziran 2001

Tez Danışmanı : Yrd.Doç. Afşin EMİRALİOĞLU

Diğer Jüri Üyeleri : Yrd.Doç.Dr. Gökten AY

Öğr.Gör. Cihangir TERZİ

HAZİRAN 2001

T.C. YÜKSEK ÖĞRETİM BAKANLIĞI
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

ÖNSÖZ

Cumhuriyet'in ilânından günümüze kadar olan süre içerisinde, ilk ve ortaöğretim müzik eğitiminde, Türk Halk Ezgilerinden ne ölçüde yararlanıldığı konu edilmiş olan bu tezde; bu konuda yapılmış çalışmalar genel bir bakış altında incelenmiştir. Konu ile ilgili olarak, müzik eğitimi programları ve ders kitaplarında yer alan bazı halk ezgileri ele alınarak incelenip değerlendirilmiş, ayrıca müzik öğretmenlerinin konuya yaklaşımları ve öğrencilerin ilgileri tespit edilmeye çalışılmıştır. İlk ve ortaöğretimdeki müzik eğitimimizin, gelecekte daha sağlam temellere oturtulması, kendi öz müziğimize eğitimimiz içerisinde daha fazla yer verilmesinin amaçlanması en büyük dileğimizdir.

Araştırmalarım sırasında bana yardımcı olan danışmanım Sayın Yrd.Doç.Afşin EMİRALİOĞLU, İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikîsi Devlet Konservatuarı Öğretim Görevlisi Sayın Süleyman ŞENEL, emekli olup halen Tokat Anadolu Öğretmen Lisesi'nde görev yapan Müzik Öğretmeni sevgili babam Yüksel PEKGÖZ, Hendek Atike Hanım Anadolu Lisesi Müzik Öğretmeni Sayın Melek KARABULUT, tez yazımlarımda sevgili eşim Hakan BAYKAL ve sevgili Özlem BAYKAL'a, sonsuz destekleri için de aileme teşekkürlerimi sunarım.

Haziran, 2001

Evay BAYKAL (PEKGÖZ)

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	ii
TABLO LİSTESİ	vi
ÖZET	vii
SUMMARY	ix
1. GİRİŞ	1
2. MÜZİK VE EĞİTİMİ	5
2.1. Müziğin Tanımı	5
2.2. Müzik Eğitimi ve Gerekliği	7
2.3. İyi Bir Müzik Öğretmeninde Bulunması Gereken Nitelikler	8
2.4. İlk ve Ortaöğretim Müzik Eğitiminde Karşılaşılan Başlıca Sorunlar	10
2.4.1. Müzik Öğretmeni Yetersizliğinden Kaynaklanan Sorunlar	10
2.4.2. Müzik Odasının Olmaması ve Araç-Gereç Yetersizliğinden Kaynaklanan Sorunlar	10
2.4.3. Ders Saatlerinin Yetersizliğinden Kaynaklanan Sorunlar	12
2.4.4. Öğretim Programlarından Kaynaklanan Sorunlar	13
2.4.5. Okul Öncesi ve İlkokul Müzik Eğitimine Gereken Önemin Verilmemesinden Kaynaklanan Sorunlar	13
2.4.6. Müzik Dersine Yeterli Önemin Verilmemesinden Kaynaklanan Sorunlar	14
2.4.7. Türk Halk Ezgilerine Gereken Önemin Verilmemesinden Kaynaklanan Sorunlar	15
2.4.8. Okul Yönetiminden Kaynaklanan Sorunlar	15
2.4.9. Müzik Öğretmeninin Ekonomik Durumundan Kaynaklanan Sorunlar	16
2.4.10. Hizmet İçi Eğitimin Eksikliğinden Kaynaklanan Sorunlar	16
2.4.11. Basın-Yayın Organlarının Politikalarından Kaynaklanan Sorunlar	16
2.4.12. Denetimden Kaynaklanan Sorunlar	17
3. ÇOCUK VE MÜZİK	18
3.1. Müzik Eğitiminde Yaş (Çocuğun Müziksel Gelişimi)	18
3.2. Çocuğun Ses Kapasitesi ve Ses Değişimi (Mutasyon)	18
3.3. Çocuklar İçin İyi Bir Öğrenme Ortamını Etkileyen Faktörler	20
4. MÜZİK DERSİ PROGRAMI	22
4.1. THM'ne Yer Verilmesi Bakımından Cumhuriyetten Günümüze İlk ve Ortaöğretim Programı Üzerine İnceleme	22
4.2. Günümüzde Kullanılan İlköğretim Kurumları (6-7-8) Müzik Dersi Öğretim Programı Konu Başlıkları	28
4.3. Günümüzde Kullanılan Ortaöğretim Kurumları (9-10-11) Müzik Dersi Öğretim Programı Konu Başlıkları	33

5. İLK VE ORTAÖĞRETİM MÜZİK EĞİTİMİNDE TÜRK HALK EZGİLERİNDEN YARARLANMA ÇALIŞMALARI	36
5.1. Halk Müziğinin Tanımı	36
5.2. İlk ve Ortaöğretim Müzik Eğitiminde Halk Müziğinin Gerekliliği	39
5.3. İlk ve Ortaöğretim Müzik Eğitiminde Kullanılan Bazı Türk Halk Ezgilerinin İncelenmesi	42
5.3.1 Ah Dumanlı Dereler	42
5.3.2 Akçalının Dibinde	44
5.3.3 Al Mendili	46
5.3.4 Allı da Yemenim	48
5.3.5 Aman Hacer Üç Gün Ara Ver	50
5.3.6 Armut Dalda Esniyor	52
5.3.7 Arpa Buğday	54
5.3.8 Ata Barı	56
5.3.9 Başına Döndüğüm Kurban Olduğum	58
5.3.10 Bel Bağımın Tokası	60
5.3.11 Ben Yemenimi	62
5.3.12 Bilmem Şu Feleğin	64
5.3.13 Bombili Bili Bilibom	66
5.3.14 Boran Geldi	68
5.3.15 Burçak Tarlası	70
5.3.16 Cevizin Etekleri	72
5.3.17 Çanakkale Türküsü	74
5.3.18 Çemberimde Gül Oya	76
5.3.19 Çorum Halayı	78
5.3.20 Dağı Duman Olanın	80
5.3.21 Dağlardan İnirem	82
5.3.22 Dağları Dağlasınlar	84
5.3.23 Daldalan	86
5.3.24 Deniz Üstü Köpürür	88
5.3.25 Dere Geçit Vermezse	90
5.3.26 Dere Kenarında Taş Ben Olaydım	92
5.3.27 Dereler Buz Bağladı	94
5.3.28 Drama'nın İçinde	96
5.3.29 Dut Ağacı	98
5.3.30 Ekini Biçer Oldum	100
5.3.31 Elâ Gözlerini	102
5.3.32 Gidiyorum Çorum'a	104
5.3.33 Habudiyar	106
5.3.34 Halaylı	108
5.3.35 Havuzbaşı	110
5.3.36 Hekimoğlu	112
5.3.37 Horon	114
5.3.38 Hoş Bilezik	116
5.3.39 Kalaylı Tas Yoğurdu	118
5.3.40 Karadeniz Türküsü	120
5.3.41 Karahisar Kalesi	122
5.3.42 Kavurma Koydum Tasa	124

5.3.43 Keçi Vurdum Bayıra	126
5.3.44 Maçka Yolları	128
5.3.45 Manastır Türküsü	130
5.3.46 Mavi Yeleğin Oğlan	132
5.3.47 Oy Kemeçe	134
5.3.48 Oy Liman Büyük Liman	136
5.3.49 Ördek	138
5.3.50 Pencerenin Altında	140
5.3.51 Sarı Mendil	142
5.3.52 Sarı Zeybek	144
5.3.53 Seherde Bir Bülbül	147
5.3.54 Şirin Nar	149
5.3.55 Taşlı Tarla Ayrıklı	151
5.3.56 Tren Gelir	153
5.3.57 Urfa Halayı	155
5.3.58 Uzun İnce Bir Yoldayım	157
5.3.59 Yârim Gitti Çeşmeye	159
5.3.60 Yârimin Kaşları Kalem	161
5.3.61 Yavuz Geliyor Yavuz	163
5.3.62 Yenice Yolları	165
5.3.63 Yörük Ali	167
5.4. Türk Halk Müziğinden Yararlanma Çalışmaları Üzerine Müzik Öğretmenleri İle Yapılan Röportajlar	169
5.4.1. Röportaj Soruları	169
5.4.2. Verilen Cevaplar	169
5.4.3. Yapılan Röportajların Değerlendirilmesi	186
5.5. Öğrencilerle Yapılan Anket Çalışması	188
5.5.1. Anket Soruları	188
5.5.2. Anket Sonuçlarının Değerlendirilmesi	188
6. SONUÇ ve ÖNERİLER	191
KAYNAKLAR	199
ÖZGEÇMİŞ	202

TABLO LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
Tablo 5.1. 1. Anket Sorusu Yanıtları tablosu	187
Tablo 5.2. 2. Anket Sorusu Yanıtları tablosu	188
Tablo 5.3. 3. Anket Sorusu Yanıtları tablosu	189

ÖZET

Bu çalışmada, İlköğretim 2. kademe (6-7-8 nci sınıflar) ile Ortaöğretim (9-10-11 nci sınıflar) müzik eğitimlerinde Türk Halk Ezgilerinden nasıl yararlanıldığına genel bir bakış yapılmıştır. Aynı zamanda konuya verilen önemde irdelenmiştir.

Bu çalışmadaki amaç, kendi öz müziğimizin eğitim sistemindeki yerini ve bu konuda yapılan çalışmaları ortaya koymaya çalışmaktır.

İkinci bölümde “müzik ve eğitimi” hakkında bilgi verilmiş, “müzik ve eğitiminin gerekliliği”, “iyi bir müzik öğretmeninde bulunması gereken özellikler”, ilk ve ortaöğretim müzik eğitiminde karşılaşılan başlıca sorunlar” konularına cevaplar aranmıştır.

Üçüncü bölümde müzik eğitiminde “çocuklar ve gençler” konusu incelenmiştir. “Müzik eğitiminde yaş” ve “çocuğun ses kapasitesi ve sınırı” ve özellikle de ilköğretim ikinci kademe çocuklarının müzik eğitiminde en büyük sorunları olan “ses değişimi (mutasyon)” ve bu konuda yapılması gerekenler hakkında bilgiler verilmiştir. Bundan sonra “iyi bir öğrenmeyi sağlayacak faktörler nelerdir?” konusu irdelenmiştir.

Dördüncü bölümde “Cumhuriyet’ten günümüze müzik dersi programları” incelenmiştir. Cumhuriyet’ten günümüze kadar uygulanmış olan 1924, 1931-1932, 1938, 1949, 19714 ve 1986 programları ile halen günümüzde uygulanan 1994 programında Türk Halk Müziği’ne ne derece yer/önem verildiği saptanmaya çalışılmıştır. Programlarda bir dönem Batı Müziği, bir dönem Türk Müziği ağırlıklı olmakla birlikte Türk Halk Müziği’ne gereken önemin verilmediği görülmüştür.

Beşinci bölümde, halk müziği hakkında bilgi verildikten sonra “ilk ve ortaöğretim müzik eğitiminde kullanılmış ve kullanılmakta olan 63 adet Türk Halk Ezgisi söz-melodi-ritim yönünden incelenmiş ve eğitimde kullanılıp kullanılmayacağı değerlendirilmiştir. Bununla birlikte kitaplarda yer alan ezgilerin yazar tarafından neden seçildiği ve işlenen konuya uygunluğu incelenmiştir. Yapılan çalışmada, 28 adet farklı ders kitabı kullanılmıştır. Her kitaptan seçilen türkü adetinin farklı olmasının sebebi, bazı ezgilerin ortak kullanılmasından kaynaklanmıştır. Böylece 63 adet farklı türkü üzerinde inceleme yapılmıştır. Bu sayı inceleme için yeterli sonucu vermiştir.

Söz-melodi ve ritim bakımından incelenen halk ezgilerinin çocuk ve gençler için uygunluğu tespit edilmekle birlikte çocuklara ve gençlere öğretilecek Türk Halk Ezgilerinin nitelikleri üzerinde durulmuştur.

Ezgi incelemesi dışında müzik öğretmenlerinin bu konuya gösterdikleri ilgi, önem ve yaklaşım yapılan röportajlarla ortaya konulmuştur. Bu röportajlarda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır;

- Müzik eğitimimizde kendi öz müziğimize ağırlık verilmesinin yararları olabilir mi?
- Halk Müziği alanında kendilerini yeterli görebiliyorlar mı?
- Koro çalışmaları adı altında halk müziği çalışmaları yapıyorlar mı?

Kısacası, müzik öğretmenlerinin “derslerinde ve ders dışı çalışmalarında Türk Halk Müziğinden nasıl yararlandıkları/faydalandıkları ve bu konuda ne düşündükleri” konularına yanıt aranmıştır/ışık tutulmuştur.

Yapılan çalışmada, üç sorudan oluşan mini bir anket, toplam 915 öğrenci üzerinde uygulanmıştır/yapılmıştır. Anketin amacı öğrencilerin Türk Halk Müziğine ve çalgılarına olan ilgilerini ortaya çıkarmaktır. Anketin yapıldığı okullarda THM ve çalgılarına ilginin var olduğu tespit edilmiştir.

Özetle yapılan bu çalışmada aşağıdaki konulara açıklık getirilmiştir;

- Müzik ve eğitim
- Çocuk ve müzik
- Müzik eğitim programları ve THM’nin bu programlarda aldığı yer
- Halk müziği kavramına genel bir bakış
- Eğitimde halk müziği neden gereklidir
- İlk ve Ortaöğretim müzik eğitiminde kullanılmış ve kullanılmakta olan THM ezgilerinin incelenmesi ve değerlendirilmesi
- Müzik öğretmenlerinin bu konu ile ilgili düşünceleri
- Öğrencilerin THM’ne olan ilgileri

Bu araştırma; inceleme, gözlem, röportaj ve anket yöntemleri kullanılarak yapılmıştır.

SUMMARY

A STUDY OF MAKING USE OF TURKISH FOLK MUSIC IN THE ELEMENTARY AND SECONDARY SCHOOL MUSICAL EDUCATION

In this study, it has been done a general view to subject of the Turkish Folk Music how is utilized on Elementary (for class of 6., 7., 8.) and Secondary (for class of 9., 10., 11.) School Musical Training. At the same time, the given importance to the subject has been examined.

The aims of this study are put forward the position of own traditional music in the education system and made a study on this subject.

It has been given knowledge about “music and education” on the second chapter. The subjects which are “Music and necessity of musical education”, “a good music teacher must be have special qualification”, “fundamental problems of music education of Elementary and Secondary School Training” have been answered.

Subject of “Children and Young People” are studied on the third chapter. It has been given knowledge about “age on the musical education”, “sound capacity and sound limit of children” and “changing of sound (mutation)” that main problems of especially elementary students at musical education and must be doing these problems. After that, subject of “What are the factors to require a good learning” are studied.

In the fourth chapter, Musical Training Programs have been examined from Republic to recent date. The importance of Turkish Folk Music are studied to determine between 1924, 1931-1932, 1938, 1949, 1971, 1986 programs which have been put into practice from Republic to recent date and 1994 programs which still has been put into practice.

In the fifth chapter, it has been answered that subject why the Folk Music is needed at the Elementary and Secondary School Musical Training after knowledge of Folk Music.

63 pieces of Turkish Folk Music Melody that are used in the Elementary and Secondary School Training have been examined according to their word-melody-rhythm. In the School Training, using of these melodies is examined. In addition to these, why these melodies are selected by writer and to see fit to this subject is examined. In this study, there are 28 different books that are used. The reason for different kind of Turkish Folk Music that is selected from each book result from some melodies has been used common. Thus, 63 different kind of Turkish Folk Music have been examined. This number is enough for research.

Folk music that is examined according to word-melody-rhythm is determined to fix for children and young people. At the same time, the characteristics of Turkish Folk Music that will teach to children and young people are examined.

In many reports, interest and importance to this subject of Music Teachers except from melody research are examined. In these reports, the answered questions are below;

- Is dominant using of own traditional music useful or not on the Musical Education?
- Have Music Teachers enough capability for their own area?
- Do they make enough training for chorus? etc.

As a result, how Music Teachers benefit from Turkish Folk Music and what they think about this subject have been answered.

In this study, mini questionnaire that contain three questions has been made on the 915 students. The aim of questionnaire is to show interest of these students to Turkish Folk Music and instruments. The result of this questionnaire shows us that there is interest of students to Turkish Folk Music and instrument.

Briefly, these subjects are explained:

- Music and Education,
- Children and Music,
- Musical Training Programs and situation of Turkish Folk Music in these programs,
- General view of concept of Turkish Folk Music,
- Why Turkish Folk Music is necessary for education?
- Examination and evaluation of Turkish Folk Music melodies in the Elementary and Secondary School Training,
- The idea of Music Teachers relation to this subject,
- Interest of students to Turkish Folk Music.

This studying is made with research, observation, report and questionnaire method's usage.

1. GİRİŞ

Müzik, insanların yaşamlarında her zaman varolan, onsuz olunamayan bir olgudur.

Birey olarak insan, bebeklik döneminde ninnilerle; erken çocukluk döneminde sayışma, tekerleme, müzikli masal ve oyunlarla; geç çocukluk ve gençlik dönemlerinde türkü, şarkı, marş ve başka çeşitli müziklerle yoğrulur; yetişkinlik ve yaşlılık dönemlerinde de yaşamının önemli bir bölümünü müzikle doldurur, müzikle geçirir. [1, s:12]

Müziği seven çocuklar ve gençler, insanları ve yaşamı sever; müzik ile ilgilenenler ise büyük bir ruh zenginliği kazanırlar. Daha bilgili, bilinçli ve çevrelerine karşı daha duyarlı olurlar. Sorunlarını tespit ederek çözümlemeyi başarabilirler.

İnsanların ruhu ancak sanatla bir şekil alabilir. Sanat da ancak eğitimle gerçek amacına ulaşabilir. Bu yüzden sanatın önemli bir kolu olan müziğin eğitimi çok büyük önem taşımaktadır.

Yaptığımız araştırmada görülmüştür ki, bir dönem yavaş, bir dönem hızlı da olsa bir gelişme süreci gösteren müzik eğitimimiz, olması gereken düzeye ulaşamamış, yeterince etkili ve verimli olamamıştır. Bunun çeşitli sebepleri olmakla birlikte okul öncesi, ilk ve ortaöğretimdeki bazı eksikliklerden kaynaklanan belirli olumsuz nedenler vardır. Müzik eğitiminin etki ve verimliliği ancak; tüm olumsuz etkenlerin yerinde ve zamanında ortadan kaldırılması ve uygun biçimde olumluya dönüştürülmesi ile artmış olacaktır.

Cumhuriyet döneminin başlarından beri müzik eğitimimiz batı müziği üzerinde temellendirilmiştir. Bununla birlikte, batıdan adapte edilen şarkıların altına Türkçe

sözler yazılarak müzik eğitimimizin repertuarı oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu, yıllarca denenmiş fakat sonuç olarak sadece batı müziğinden yapılan alıntılarla başarılı olunamayacağı, toplumun kendi öz değerlerinin de olaya direk olarak katılması ve bilinç ve doğrultuda yeni değerler oluşturma yönünde hareket edilmesi düşüncesi hâkim olmaya başlamış ve müzik eğitim programları yeniden düzenlenmeye çalışılmıştır. Bu düzenleme ile müzik eğitimi içerisinde Türk Müziğinin de önemli derecede yer alması ön görülmüş, bu anlayışla temelini çoğunlukla Türk Halk ve Türk Sanat Müziğinden alan yeni besteler yapılmaya başlanmış ve çok sayıda çeşitli müzik kitapları hazırlanmıştır. Fakat yapılan bu çalışmalar, yöneticilerin bakış açıları ve müzik dersi müfredat programları değerlendirildiğinde daha hâlâ günümüzde de ilk ve ortaöğretimde müzik eğitimimizin istenilen, arzu edilen başarı düzeyine ulaştığı söylenememektedir.

Müzik derslerini amacına ulaştırmak ve daha çekici hale getirmek için, birçok ülkenin, kendi halk müziklerini eğitimlerinde kullandıkları ve bu konuda çok da başarılı oldukları bilinmektedir. Başarı yakalanmışken, “bu bizde neden böyle olmasın?” diye düşünmekle birlikte, bu düşünce doğrultusunda yapılan bu tez çalışması ile de ilk ve ortaöğretimde halk ezgilerinden ne derecede yararlanıldığına genel bir bakış yapılmıştır.

Bu tezde araştırılmak ve ortaya konulmak istenen; “ilköğretim 2. kademe ile ortaöğretim müzik eğitiminde Türk Halk Müziğinin ve ezgilerinin yeri”, “bu konuda yapılan çalışmalar”, “eğitimde kullanılmış ve kullanılmakta olan bazı Türk Halk Ezgilerinin incelenmesi ve değerlendirilmesi”, “kendi öz müziğimizin eğitimimizdeki yeri hakkında öğretmenlerin görüşleri” ve “öğrencilerin halk müziğine ilgisi”dir.

Konu müzik, eğitim ve halk müziği olduğu için, tezde öncelikle müziğin tanımı, eğitimi ve gerekliliği üzerinde kısaca durulmuş, iyi bir müzik öğretmeninde bulunması gereken özellikler ortaya konulmuş, ayrıca belli başlı sorunları hatırlatılmıştır. Çünkü iyi bir eğitim vermek istiyorsak, öncelikle bu sorunların çözümü şarttır.

Araştırma konusu özetle, eğitim ile ilgilidir ve eğitimde bire-bir muhatap olduğumuz kişiler de öğrencilerdir. Bu nedenle tezde çocuğun müziksel gelişimi üzerinde durulmuş, ses sahasının sınırları belirlenmeye çalışılmış ve ses değişimi dönemine dikkat çekilmiştir. İyi bir öğrenmenin gerçekleşmesi için şart olan öğretmen, fiziksel çevre, sosyal çevre ve müfredat programı üzerinde kısaca durulmuştur.

Müzik eğitim programları Cumhuriyet döneminden bugüne gözden geçirilmiş ve bu programlarda Türk Halk Müziğine verilen yer ve önem, bu konudaki çalışmalar irdelenmiştir.

“İlk ve ortaöğretimde Türk Halk Müziği neden yer almalıdır?” konusuna değinmeden önce kısaca Türk Halk Müziği kavramına bir giriş yapılmıştır.

28 adet 1953 yılından günümüze değin kullanılmış ve kullanılmakta olan bazı ders kitapları ve derse yardımcı kitaplar taranmış ve bu kitaplar içerisinde 63 adet ezgi; söz, melodi, ritm ve kitaba seçiliş nedenleri konularında incelenmiş ve değerlendirilmiştir. Eğitim için uygun olup-olmadıkları araştırılmıştır. Bu türkülerin tez içerisinde sıralanması alfabetik sıraya göre yapılmıştır.

Bu çalışmada eğitimde Türk Halk Müziğinden yararlanma çalışmaları adı altında; çeşitli Müzik Eğitim Fakülteleri ve Konservatuarlardan mezun olmuş ve çeşitli şehir ve okullarda görev yapan 19 müzik öğretmeni ile 9 sorudan oluşan röportajlar yapılmıştır. Görüşmelerin amacı, bu öğretmenlerin nezdinde genel olarak müzik öğretmenlerinin halk müziğine olan ilgilerini ve bu konuda okullarında yaptıkları çalışmaları ve Türk Halk Müziğinin ağırlıklı olarak müzik derslerinde yer almasının nasıl sonuçlar doğuracağı konusundaki fikirlerini almaktır.

Tezde son olarak, öğrencilerin halk müziğine olan ilgi, sevgi ve onu öğrenme isteklerinin ne oranda olduğunun tespiti için 915 öğrenciye yapmış olduğumuz mini anketin sonuçlarına yer verilmiştir.

Anket alışması, hâlen görev yapmakta olduğum Sakarya'nın Hendek ilçesinde yer alan 3 okulda gerçekleştirilmiştir. Bu okullardan, Ziya Gökalp İlköğretim Okulu 2. kademe: 415 öğrenci, Yeni Mahalle İlköğretim Okulu 2. kademe: 100 öğrenci, Atike Hanım Anadolu Lisesi: 400 öğrenci ile ankete katılmıştır.

2. MÜZİK VE EĞİTİMİ

2.1 Müziğin Tanımı

Müzik sözcüğünün kökü Batılılara göre Latince, Doğululara göre Farsça'dır. İran Mitolojisinde “yel estikçe türlü sesler çıkaran kuşun adı” olan “musikâr” ya da “musikâl” sözcüğü Doğulularca kabul edilirken, Batılılara göre Latince “mostai” (aramak) fiilinden türeyen “mus” bugün bütün dünya dillerinde hemen aynı okunan bu sözcüğün kökünü oluşturur (Gazimihal, 1961). Yunan Mitolojisine göre, Tanrı Apollo'nun çevresinde güzel sanatların koruyuculuğuyla görevlendirilmiş, Tanrı Zeus'un “mousa” adlı dokuz kızı vardır ve sözcük, Büyük İskender'in seferleri yoluyla Batı ve Doğuda yaygınlaşmıştır (Egüz, 1978). Ancak kökeni ne olursa olsun, müzik sanatı insanın yine insan için ürettiği güzelliklerin yalnızca biridir ve insan kendini ifade edebilmek için beyniyle tasarlamış, eliyle üretmiş, başka insanlarla paylaşmıştır.

Müziği kısaca, duygu ve düşüncelerimizi seslerle anlatma sanatı biçiminde tanımlamak mümkündür. [2, s:XII-XIII]

Duygu ve düşüncelerin sesle anlatıldığı, kısacası seslerin sanatı olan müzik, insanları ortak duygularda birleştiren, dil, din, ırk, ülke ve gelenek gibi özelliklerin üstünde bütün insanlığın ortak malı ve evrensel dilidir. [3, s:8]

Müzik duygu, düşünce, tasarım ve izlenimleri, belirli bir amaç ve yöntemle, belirli bir güzellik anlayışına göre birleştirilmiş seslerle işleyip anlatan estetik bir bütündür.[1, s:10]

Müzik hisleri, düşünceleri, ses, hareket ve aletle anlatma sanatıdır. Müzik düzenlenmiş ses ve hareket demektir. Müzik nağmelerin esaslarını, seslerin ahengini

ve bunların çeşitli müzik aletleri vasıtasıyla ortaya konulmasını öğreten bir bilim dalıdır. [4, s:2]

Biyo-psişik, kültürel ve toplumsal bir organizma olan insan, var olduğu çağlardan beri algıladığı sesleri çözümleyip değerlendirmiş ve giderek sesleri bir anlatım biçimine dönüştürmüştür. Seslerle gerçekleştirilen bu anlatım sanatına “müzik” denir. [5, s:17]

İnsana, bütün sanatlardan daha büyük bir kolaylık ve etkileme gücüyle ulaşan müziği “seslerle düşünme, sesler aracılığı ile yaşamı duyumsama ve geliştirme yolunda insan gerçeğinin, bütün ilişkileri içinde, araştırılması ve aktarılması sanatı” olarak tanımlayabiliriz. [6]

Müzik sesler aracılığıyla güzellik yaratma sanatıdır. [7]

Müzik, ulusu bir bütün halinde tutan toplumsal bağlardan biridir. [8, s:27]

Müzik, sesler aracılığı ile duyguların anlatımıdır (Koch).

Müzik, sesleri kulağa hoş gelecek biçimde düzenleme (uyarlama) sanatıdır (Rousseau).

Düşünce ve duyguları kulağa güzel gelecek seslerle iletme sanatı; bu biçimde düzenlenmiş seslerden oluşan yapıtların okunması (söylenmesi) ya da çalınması (Resimli Türkçe Sözlük).

Müzik, insanlığın ahlakını arındıran kutsal bir ilimdir (Dede Efendi).

Müzik, bir sıra (dizi) hoş duyguları seslerle anlatma sanatıdır (Kant).

Müzik, sesleri kulağa hoş gelecek biçimde düzenleme (uyarlama) sanatıdır.

Müzik, sesler bilimi ve o sesleri insanlığın karakterine ve duygularına uygun bir biçimde kullanma ve uygulama sanatıdır (Darbaz). [9]

Müzik, özellikle canlı bir akordur, seslerin dizilişleri ve tınlayışlarıdır (Hegel). [7,s:48]

2.2 Müzik Eğitimi ve Gerekliliği

Müzik eğitimi, kısaca “müziksel davranış kazandırma”, “müziksel davranış değiştirme” ya da “müziksel davranış geliştirme” sürecidir. [1, s:5]

Müzik kültürü ve müzik eğitimi, onu oluşturan-gerçekleştiren insanla birlikte değişken, gelişken ve dönüşken bir özellik gösterir. Müzik, bireyi ve toplumu besleyen başlıca yaşam ve kültür damarlarından biridir. Müzik eğitimi bu damarı açan, büyüten, genişleten, işleten ve geliştiren bir süreçtir. Müzik kültürü ise bu damardan bireye ve topluma akan, kendine özgü bir “kültürel kan” veya kendine özgü bir “kültürel özsu” dur. [1, s:7]

Eğitim sürecinde, öğrencilere belli bir amaç doğrultusunda kendi yapılarına uygun; planlı, düzenli ve yöntemli bir yol izlenir ve bu yolla belirlenen hedeflere ulaşılır. Müzik eğitimi sayesinde öğrenci çevresiyle daha sağlıklı ve etkili iletişim kurmayı başarır.

Öğrencileri, müziğe yönleltmek, onları bu dünyanın içerisine çekebilmek ve müzik yoluyla etkileyebilmek müzik eğitiminin amaçları arasındadır.

Müzik eğitimi çağdaş bireylerin yetişmesine olanak verir. Bireylerin iyi bir müzik eğitimi ile kişilikleri ve zekâları gelişir, algılama düzeyi yükselir. Daha mutlu, çevresiyle uyumlu, sorumluluk sahibi, sorunlarını çözebilme yeteneğine sahip, gelişmelere açık, kendi özgüvenini kazanmış bireyler yetişir.

Müzik eğitimi sayesinde dil gelişir. Birey toplumsallaşır ve demokratikleşir. Aynı zamanda insanlar özgür, girişimci ve yaratıcı bir ruh kazanırlar. Verilen eğitimin düzeyi ne kadar yüksek olursa o toplumun kültür seviyesi de o derece yükselir. Çünkü müzik eğitimi kültür dünyasının kapılarını aralar. Ayrıca yüzyıllar boyunca müzik eğitimlerine önem vermiş olan ülkelerin gelişmiş ve en yüksek uygarlık seviyesine yükselmiş (ulaşmış) oldukları bilinir.

2.3 İyi Bir Müzik Öğretmeninde Bulunması Gereken Nitelikler

1) Mesleğini çok iyi tanımalı ve mesleği hakkında bilgili olmalıdır. Kendi alanına ait bilgileri iyi bilmelidir. Müziği bilmek kadar onun nasıl öğretileceğini de bilmelidir.

2) Sanat olaylarından haberdar olmalıdır. Her şeyden önce mükemmel bir aydın olmalıdır.

3) Karşıt düşüncelere saygılı olmalı, iyi diyalog kurabilmelidir.

4) Bildiklerini rahatça anlatabilmeli, yerinde (konuya göre) örneklemeler yapabilmelidir.

5) İyi bir diksiyonu olmalıdır. Anlaşılır açık bir dille konuşarak öğrencilerin dikkatini çekebilmelidir.

6) Alanındaki bilgileri sürekli yenilemelidir. Yeniliklere ve gelişmelere açık olmalıdır.

7) Dersine sürekli hazır girebilmeli, planlı ve programlı çalışmalıdır. Öğretimde uygun teknikleri, araç ve gereçleri kullanmalı, öğrettiği konuları birbiriyle ilişkilendirmelidir.

8) Hazırlamış olduğu programda titiz davranmalı, daha önceki bilgi birikimini dikkate almalı, karşısındaki yaş grubu ve çevre, kültür özelliklerini programa yansıtabilmelidir.

9) Başarıyı yakalayabilmek için öğrencilerin yaş ve yeteneklerine uygun, çeşitli öğretim yöntemlerinden faydalanmalıdır.

10) Öğrencilerle olan ilişkilerine özen göstermelidir.

11) Kendisini ve dersini öğrencilerine sevdirebilmeli, herşeyden önce kendisi müzik öğretmenliğini sevmelidir. İşini zevkle yapmalıdır.

12) Öğrencilerin kendilerini ifade etmelerine yardımcı olmalıdır.

13) Öğrencilerin öğrenmelerini iyi değerlendirebilmelidir. Değerlendirme aşamasında bireysel farklılıkları dikkate almalıdır.

14) Diğer öğretmenlerle iyi iş ilişkileri kurmalı, bilgi alışverişinde bulunmalı, toplantı, hizmet içi eğitim etkinliklerine katılmalıdır.

15) Alan çalgısını, varsa piano ve klavyeyi derslerinde etkin bir şekilde kullanabilmelidir.

16) Değişik türde seçkin örneklerden oluşan repertuar birikimine sahip olmalıdır.

17) Ders dışı etkinlikler hazırlamalı ve sunmalıdır. Bunun içinde en baştan iyi bir koro yönetim yeteneğine sahip olmalıdır.

18) Saygınlığıyla ve sosyal aktivitelere verdiği önemle topluma şekil verebilmelidir.

19) Öğrencilere yaklaşabilmeli, yetenekli ve ileride akademik müzik eğitimi almak isteyenleri desteklemeli, yönlendirmeli ve onlara yardımcı olabilmelidir. Yetenekli öğrencilerin yok olup gitmemelerini sağlamalıdır.

20) Müziğin temeli ses olduğuna göre, öğrencileri hançere ve ses bakımından iyi tanıyabilmelidir. Ses değişimlerini dikkate almalıdır.

21) Öğrencilerin ses, kulak ve beğeni eğitimlerini sağlamaya çalışmalıdır.

22) Okul saatleri dışında, boş zamanlarda çevresinin müzik folkloru üzerinde incelemeler yapabilmelidir.

23) Müzik öğretmeni, bilimci olmanın yanında aynı zamanda bir sanatçı olmalıdır.

24) Branşında yazılmış tek bir kaynak kitaptan değil, bir çok kitaptan yararlanmalıdır.

25) Teknolojik gelişmelere açık olmalı ve takip edebilmeli, kendisini bu konuda geliştirebilmelidir.

2.4 İlk ve Ortaöğretim Müzik Eğitiminde Karşılaşılan Başlıca Sorunlar

2.4.1 Müzik öğretmeni yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar

Müziğin eğitim ve öğretiminde pek çok sorunla karşılaşmaktadır. Tüm bu sorunlarla baş edebilmek için herşeyden önce dalında iyi yetişmiş, mükemmel bir eğitim almış öğretmene ihtiyaç vardır. Fakat yetişen müzik öğretmeni sayısı ihtiyacın çok çok altındadır. Hâlâ bir çok yerde müzik dersleri ya boş geçmekte ya da branş dışı öğretmenler tarafından doldurulmaktadır ve ne acıdır ki konservatuarlardan mezun olan bir çok aday (kişi) müzik öğretmenliği yapmak istediği halde son bir kaç senedir bu mesleğe adım atamamaktadırlar. Boş geçen bir çok okulda müzik derslerini müzik eğitimi hakkında ne kadar bilgili olduğu tartışılır bir öğretmenle doldurmak yerine konservatuardan mezun olup iyi bir müzik eğitimi almış ayrıca öğretmenlik yapabilmek içinde gerekli pedagojik formasyon derslerine devam etmiş bir öğretmen ile doldurmak daha doğru olmaz mı?

Çünkü konservatuardan mezun oldukları halde müzik öğretmenliği yapmak isteyen gençlerimizin sayısı hiç de az değildir. Belki şu an müzik öğretmeni yetiştiren bölümler çoğalmıştır ancak açığın tamamen kapatılması için uzun bir zaman geçmesi gerekmektedir. Ayrıca bütün bu kurumların öğretimi ortak olmalı, öğretmen adaylarına farklı eğitimler verilmemelidir. Konservatuar ve Güzel Sanatlar Fakülteleri gibi kurumlardan mezun olup öğretmenlik yapmak isteyenlere de yol açılmalıdır, destek verilmelidir.

2.4.2 Müzik odasının olmayışı ve araç-gereç yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar

Eğitim ve öğretimin verildiği ortam çok önemlidir. Müzik eğitiminin verildiği yer normal sınıf ortamlarından farklı olmalıdır. Örneğin daha renkli ve daha zevkli döşenmiş olabilir. Herşeyden önemlisi de var olan bu odanın çeşitli müzik aletleri,

müzik gereçleri, müzik tahtası, tek kollu sandalyeleri, nota sehpası, kasetçalar, kaset, nota arşivi ve kaynak kitapların içerisinde bulunduğu bir dolap ile doldurulmuş olması gerekmektedir. Çünkü iyi bir müzik eğitiminde yukarıda saydığımız çeşitli araç ve gereçler ile bu araç gereçlerle dolu bir odanın büyük önemi vardır.

Ayrıca okullarda mümkünse yapılan müzik çalışması ve etkinliklerinin sergileneceği, akustiği iyi olan ve iyi bir ses sistemi ile donatılmış bir salonun olması gerekmektedir. Bu belkide bir ütopyadır ki bunu söylerken bir ütopyaдан bahsettiğimi kabul ediyorum (!) aksi taktirde okullarda yapılan çeşitli anma günleri ve sene sonu etkinlikleri adı altında gerçekleştirilen çalışmaların amacına ne kadar ulaşacağı tartışma konusudur. Burada şunu belirtmekte fayda vardır ki bir çok okulda bu tip çalışmalar salon yokluğu yüzünden okulların bahçesinde veya kantinlerde gerçekleştirilmektedir. Bir de bu yokluğa ses sisteminden kaynaklanan-olmayışı ya da yetersizliği- sorunlar eklenirse faciayı düşünmek gerekmektedir. Haftalarca veya aylarca emek verilmiş bir çalışmanın boşa gitmesi ne kadar üzücü ve meslekten soğutucudur. Bütün bunlar düşünüldüğünde bu isteğin veya temenninin bir ütopya olmaması gerektiği ortadadır. Eğer maddi yetersizlikler düşünülürse şöyle bir düşünce ortaya sürülebilir. Bu salonların her okulda olması sağlanamıyorsa, devlet tarafından veya özel kuruluşların katkısı ile ve devlete bağlı belli merkezlere, çok büyük olması şart olmamakla birlikte salonlar yapılabilir ve böyle bir imkâna sahip olmayan okullar sıra ile bu salonlarda çalışmalarını sergileyebilirler. Böylece hem her okulun üstünden yük kalkmış hem de yapılan çalışmalar boşa gitmemiş olur.

Dersin akışına yardımcı olan araç ve gereçlerden yeterince yararlanmak gerekmektedir. Amacımız müzik eğitiminde başarıyı yakalamak ise, araç-gereçlere ihtiyaç duyulmaktadır. Okulda şartlar elverdiği ölçüde org, bağlama, çeşitli ritm çalgıları, videoların devri kapandığına göre CD çalar, çeşitli CD'ler, kasetçalar ve kasetlere ihtiyaç vardır ve bunlar derslerde yoğun bir biçimde kullanılmalıdır. Ayrıca verilen eğitimin eksiklik, etkisizlik ve verimsizliklerle dolu olmaması için bilim ve teknoloji den de yararlanmak gerekmektedir.

Müzik eğitim ve öğretiminin en doğru şekilde sistemli ve programlı olarak hedeflenen amaçlara uygun olarak yürütülmesinde en önemli faktör olan pek çok araç ve gereç okullarımızın çoğunda bulunmamaktadır. Buna sebep müziğe ve müzik dersine bakış açısı ile ekonomik yetersizliklerden kaynaklanmaktadır. Bu konuda devlet desteği yanında Okul Aile Birliği ile çeşitli özel kuruluşların da desteği şarttır.

CD, CD çalar, kaset ve kasetçalarlara büyük ihtiyaç vardır ki örneğin eğer derste öğrencilere halk çalgılarımızdan olan kemençe veya kaval'ı anlatmak zorunda iseniz ona sadece resmini göstermekle yetinemezsiniz. En azından kemençe veya kavalla çalınmış bir ezgiyi dinletmek zorundasınızdır ki eğitim ve öğretim etkili olmuş olsun.

Yine ders araç gereçlerinden olan kaynak kitap konusunda da bir takım sorunlar vardır. Mevcut olan kitaplarda bazen eksiklik ve karışıklık olduğu, kitapların bir çoğunda aynı örnek ezgilerin olduğu Türk Halk ezgilerine ve temelini Türk Halk ezgilerinden alan yaratılara az yer verildiği görülmektedir. Kitap yazımında öğretmenlerin görüşlerinden azami ölçüde yararlanılmalıdır. Ayrıca kitap seçimi yapılırken eğitici, eğlendirici, çocuğun ses sınırını zorlamayan ve Türk Halk ezgilerine daha çok yer vermiş olan kitaplar tercih edilmelidir. Ayrıca seçilen parçaların verilen konuya uygun olup olmadığına da dikkat edilmelidir.

2.4.3 Ders saatlerinin yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar

İlköğretim okullarında haftada 1 saat, liselerde ise seçmeli 2 saat olan müzik dersleri son derece yetersiz olmaktadır. İlk ve orta öğretim programlarında konuların işlenmesi ve amaçların gerçekleştirilebilmesi için bu 1 ya da 2 saat yetmemektedir.

Özellikle bu 1 saat içerisinde nota mı okunacak, şarkı mı söylenecek, eser mi dinlenecek, teori mi öğrenilecek, müzik tarihine mi göz atılacak? Tüm bu nedenlerden dolayıdır ki en kısa zamanda zorunlu müzik ders saatleri artırılmalı (en az 2 saat), bununla birlikte de bu dersi seven ve ileride eğitimini bu dal üzerinde almak isteyen öğrenciler için “seçmeli müzik dersi” adı altında ayrıca bir müzik dersi uygulamaya konulmalıdır.

2.4.4 Öğretim programlarından kaynaklanan sorunlar

Okulun amacı, yeni kuşakları yarına hazırlamaktır. Ancak, zaman zaman öğretim programlarında milli kültürümüzü öğretme adına, yarına hazırladığımız gençlere geçmişî öğretmekten öte bir şey veremez duruma düşülmektedir. 1986’da yürürlüğe konulan Ortaokul ve Lise Müzik Programı’nda da yer yer bu yanlışlığa düşüldüğünü, hatta bunun hedeflendiğini görüyoruz. Geleneksel “Türk Sanat Müziği”nin o güne değin verilmemiş olması, belki de bir eksiklik. Ancak bu, adeta eskiden okutulmamış olmasının acısını çıkarır mahiyette programa konulursa “kaş yapayım derken göz çıkartmak” olur ki öyle de olmuştur. Amaç, eğer geleneksel “Türk Sanat Müziği” öğretmekse bu makamı, usulü, ezgisel yapısı, formu, bestecileri ve yapıtları ile tümü lisenin bir sınıfına 7-8 haftalık bir süreyle konulabilirdi. [10, s:149]

Programlarda bazen müzikten uzaklaşan teorik, sıkıcı, ezbere dayalı gereksiz konulara ve uzun başlıklara rastlanmaktadır. Bu sorunlar düzeltilip daha gerçekçi bir yaklaşımla öğrencilerin müziğin temelini öğrenebilecekleri ve müziği yaşamlarının bir parçası yapabilecekleri programlar hazırlanmalıdır.

2.4.5 Okul öncesi ve ilkokul müzik eğitimine gereken önemin verilmemesinden kaynaklanan sorunlar

Türkiye’de ortaöğretim kurumlarında müzik öğretimi kendi temel sorunları yanında bir de ilköğretimden ve hatta okul öncesinden aktarılan bir “birikik sorun”la karşı karşıya bulunmaktadır. [10, s:128]

Bir çok gelişmiş ülkenin müzik eğitimine daha anaokullarında başladığı, bu yüzden tam başarıyı yakaladığı bilinmektedir. Bundan dolayı bizde de okul öncesi dönem için iyi düşünülüp, üzerinde iyi çalışılmış olan bir müzik programı oluşturulmalı ve bu konuda kaynaklar çoğaltılmalıdır.

Ayrıca okul öncesi çocuklara müzik eğitimi veren müzik öğretmenleri yetiştirilmelidir. Ya da müzik eğitimi bölümlerinde bu konu üzerindeki eğitim yoğunlaştırılmalı ve okul öncesi öğrencilere müzik eğitimi bu müzik öğretmenleri

tarafından verilmelidir. Bir başka fikirde şü olabilir; okul öncesi öğretmenliğinden mezun olan öğretmen adaylarına bu dalda yoğun bir müzik bilgisi aktarılabilir.

Müzik eğitiminin en değerli yılları ve en verimli yılları çocukluk dönemidir. Fakat bizim okullarımızda bazen hiç yapılmamakla birlikte, bu eğitimi almaya en verimli yıllarda çocuklarımıza verilememektedir. Çoğu yerde hâlâ göstermelik olarak yapılmaktadır. 7-12 yaş arası eğitime en uygun beş yıllık bir zamanken bu beş yıl boşa geçen yıllar olarak eriyip gitmektedir.

Yeni kulak alışkanlıklarını vermeye ortaokulda başlamak gecikme demektir. Kaldı ki ortaokulda çocuklar, özellikle erkek çocuklar “mue” ses değişimi ve ergenlik olayı ile karşılaşılır. Bu olay uzun bir süreyi kapsar. Budan ötürü ortaokullarda müzik eğitimi fizyolojik arızalar yüzünden gölgelenir; tam bir ses ve kulak eğitimi vermek genelde pek mümkün değildir. Bu nedenle ortaokula gelinceye kadar, yani ilkokulda müzik eğitimi alanında epeyce yol alınmış olması gerekir. Öte yandan, ortaokuldaki müzik öğretim ve eğitiminin lise sınıflarında sürmesi zorunludur. Lise gençlik çağı, gençliğin bir estetik eğitimi, bir sanat ve müzik eğitimi almaya en uygun, en kıyvalı bulunduğı kritik bir çağdır. [10, s:17-18]

Her bir devreye (ilk, orta, lise) eksik bilgilerle gelen öğrencilerden dolayı, öğretmen hiçbir zaman yaptığı işten zevk alamamaktadır. Çünkü hep bir önceki devrenin açığını kapatma ile meşgul olduğu için vermekle yükümlü olduğu konuları ya verememekte ya da vermekte gecikmektedir. Tabi ki bu da sonuç olarak müzik eğitimini olumsuz etkilemektedir. İdeal olan ilkokul 1. sınıftan (hatta okul öncesi dönemden) itibaren müzik dersleri, müzik öğretmenleri tarafından yürütülmelidir. Bu da daha fazla müzik öğretmenine ihtiyaç var demektir. Eğer bu mümkün değilse müzik dersini dolduran sınıf öğretmenlerinin hizmet içi eğitimden geçmeleri gerekmektedir.

2.4.6 Müzik dersine yeterli önemin verilmemesinden kaynaklanan sorunlar

Müzik eğitime gereken önem verilmemektedir. İlgililerin bir çoğunda bilgi ve bilinç eksikliği olmakla birlikte konuya yaklaşımda yetersizlikleri söz konusudur.

Başta veli ve öğrenciler olmak üzere bir çok okulda, idareciler ve diğer ders öğretmenleri müzik dersine ilgi ile yaklaşmamaktadırlar. Müzik dersi, sadece şarkı türkünün söylendiği, hoşça vakit geçirildiği, rahatlama amacıyla yapılan angarya bir ders olarak görülmektedir.

Bunun dışında bazı öğrenciler müzik dersini teşekkür-takdir almak veya not ortalamasını yükseltmek amaçlı görmektedirler.

2.4.7 Türk halk ezgilerine gereken önemin verilmemesinden kaynaklanan sorunlar

İlk ve orta eğitimimizde Türk Halk Ezgilerine daha fazla yer verilmelidir. Çünkü tüm ülkeler okul müziğini daha çekici hale getirmek için halk ezgilerine büyük yer vermişlerdir. Bizde de böyle olması gerekmez mi? Türk toplumu güçlü bir yerel müzik kültürü ve geleneğine sahiptir. Kulak alışkanlığı ve beğenisi çok güçlüdür. Çocuklarında elbetteki kendi müziklerine gösterdikleri ilgi ve sevgi yabancı ezgilere olandan daha güçlüdür.

Muammer Sun'un bu konudaki görüşleri şöyledir: “Uygulana gelen müzik eğitimi, özünde aktarmacı ve öykünmeci (taklitçi) olduğu için yarar sağlamamakta, daha önemlisi toplumumuz insanına, çocuklarımıza ve gençlerimize yabancı gelmektedir. Bu eğitim anlayışı tümüyle bırakılmalı, onun yerine kaynağını halk müziğinden alan, evrensel verilerden yararlanılacak çağdaş bir kavrayışla yaratılacak ulusal bir müzik eğitimi uygulanmalıdır”.

2.4.8 Okul yönetiminden kaynaklanan sorunlar

Okullarda gerekli olan çeşitli araç-gereçlerin, kaynak kitapların, müzik odasının olması tamamen okul idaresine ve tutumuna bağlıdır. Örneğin bir müzik odası ve içerisinde en basitinden, bir dizekli tahtasının olmaması öğretmen için çok büyük zorluklar teşkil etmektedir. Ayrıca yapılan müzik etkinliklerine destek olması gereken de yine okul idaresidir. Aksi taktirde yapılan hiç bir çalışma ve emek amacına ulaşamayacaktır.

2.4.9 Müzik öğretmeninin ekonomik durumundan kaynaklanan sorunlar

Öğretmenlik zor bir meslek olmakla birlikte sorumluluğu da bir o kadar ağırdır. Kendilerine ödenen ücret ne olursa olsun tüm öğretmenlerimiz bu bilinçle ve sorumlulukla güçlerinin üstünde çalışmaktadırlar. Ancak ne varki bir öğretmen özellikle de bir müzik öğretmeni kendini geliştirmek için kütüphanesine kitaplar edinebilmeli, konser ve kültür aktivitelerine katılabilmelidir. Zaten öğrencilerine, konserlere gitmelerini tavsiye ederken kendisinin gidemediğini düşünmek bile üzücüdür. Oysa günümüz koşullarında ekonomik açıdan güçsüz olan bir müzik öğretmeni, ne kadar sosyal aktiviteleri takip edebilir?

Tüm bu olumsuzluklar müzik öğretmenlerini ikinci bir iş yapmaya ya da daha ilk başta öğretmenlik yerine başka alanlara yelken açmaya itmektedir. Bu da büyük bir boşluk oluşmasına neden olmaktadır. Aynı zamanda ikinci bir iş yapan bir öğretmenin okulda ne kadar verimli olacağıda düşünülmelidir.

2.4.10 Hizmet içi eğitimin eksikliğinden kaynaklanan sorunlar

Herşeyin büyük bir hızla değiştiği günümüzde müzik eğitim alanında da bazı değişiklikler olmaktadır. Değişiklikleri öğretmenlere aktarabilmek ise ancak hizmet içi eğitim ile mümkün olacaktır. Böylece verilen eğitimle öğretmenler bu değişim ve gelişimleri takip edebilecek, yenilikleri zamanında öğrenip uygulamaya koyabileceklerdir. Öğretmenleri değişim ve gelişimlerden haberdar etmekle beraber ayrıca onlara eski bilgilerini yeniden hatırlatmak için verilecek bir hizmet içi eğitimin de yararı çok büyük olacaktır.

2.4.11 Basın-yayın organlarının politikalarından kaynaklanan sorunlar

Kitle iletişim araçlarının yaygınlaştığı bir dönemde müzik eğitimini yaşam koşullarından soyutlayarak çözüme ulaştıramayız. O nedenle ülkemizde halkımızın ve çocuklarımızın müzik kültürü ve beğenilerine olumlu yönde katkıları son derece yetersiz olan medyanın da bu konuda desteği istenmeli, daha doyurucu ve eğitici

program ve yayınlara yer verilmesi sağlanmalıdır. Basın-yayın araçlarının okullarda verilmeye çalışılan müzik eğitimiyle aynı doğrultuda hareket etmesi halinde; okulda öğrenilenlerin daha kalıcı olması, toplumun ulusal bir şarkı dağarcığına sahip olması gibi bir takım olumlu etkilerle müzik eğitiminin okul dışında da yaşaması mümkün olacaktır. O nedenle M.E.B. da bu tür kuruluşlarla yakın ilişkilerde bulunmalıdır. [4, s:60]

2.4.12 Denetimden kaynaklanan sorunlar

Bazı yerler dışında müzik öğretmenleri hâlâ branş dışı müfettişler tarafından denetlenmektedir. Müzik öğretmeni bir müzik müfettişi tarafından denetlenmelidir. Bunun için müzik müfettişlerinin yetiştirilmesi ağırlık kazanmalıdır. Ayrıca denetimlerde öncelikli yol rehberlik etmek olmalıdır.

3. ÇOCUK ve MÜZİK

3.1 Müzik Eğitiminde Yaş (Çocuğun Müziksel Gelişimi)

Çocukların müziksel özellikleri, genellikle çok küçük yaşlardan itibaren ortaya çıkmaya başlar.

Çocukların yaklaşık yarısında daha 2-6 yaşları arasında görülmeye başlanan özel müziksel kıvılcıklar, hızlı bir gelişim içinde biçimlenen bireysel müzik yetenekleri olarak ilk en yüksek noktasına 10 uncu ve 11 inci yaşlarda erişir. Öteki çocuklar ise müziksel eğilim ve özelliklerini, genellikle erginlik döneminde belli ederler. [1, s:16]

Çocukların 9 ile 12 nci yaş dönemleri arası müziksel yönlerinin biçimlendirilmeye en uygun olan dönemleridir. Bu yaşlarda verilecek eğitimin büyük önemi vardır.

12 ve 13 üncü yaşlara kadar çocukların müziksel gelişimleri oldukça sağlıklı izlenebilir. Çünkü bu yaşlardaki çocukların müziksel gelişimleri birbirine benzemektedir. Bundan dolayıdır ki müzik eğitimi bu benzerlikler temel alınarak kurulur.

Çocukların müziksel gelişiminde yaş küçüldükçe benzerlikler, yaş büyüdükçe farklılıklar artar. Bu olgu, bu gerçek, çocuklara (gençlere ve yetişkinlere) yönelik müzik eğitiminde belirli yaş kümelerine ilişkin düzenleme ve uygulamalar da önemle gözönünde bulundurulur. [1, s:16]

3.2 Çocuğun Ses Kapasitesi ve Ses Değişimi (Mutasyon)

İnsan sesi, yaklaşık olarak büyük do ile do^3 arasında kalan alanı kapsar. Ancak, tek başına hiç kimsenin sesi bu alanı tümüyle içine almaz. Bireysel ses alanı genellikle

iki oktavı (8 liyi) aşmaz. Çok seyrek olarak bu alan kimi kişilerde iki buçuk sekizliğe (oktava) ulaşabilir. İnsanın “etkin ses alanı” ve “edilgin ses alanı” olmak üzere iki ses alanı vardır ve ikisi birbiriyle içiçe bir bütündür. “Edilgin” ses alanı “etkin” ses alanından daha büyüktür, daha geniştir. İnsanın etkin ses alanı ses eğitimi yoluyla gelişir, genişler. Çocukların ses genişliği ve alanı, genellikle dardan geniştir; 6 yaşına kadar daha çok aşağıya, 6 yaşından itibaren ise hem aşağıya hem yukarıya doğru genişleyen bir gelişim çizgisi gösterir. [1, s:22]

7-9 yaş arasındaki çocukların ses kapasiteleri genellikle dardır. Ses çevresi bir altıyı aşan şarkıları rahat söyleyemezler. Fakat yumuşak ve tatlı bir sese sahiptirler.

9-13 yaşlarındaki çocukların ses alanı daha geniş ve berraktır. Bir oktav çevresinde kalan şarkıları, her zaman kolaylıkla söyleyebildikleri gibi, içlerinde bir buçuk oktavlık ses alanına sahip olanların sayısı da az değildir. Bu çağın çocukları, kendi çocuk seslerinin en parlak dönemini yaşarlar. [10, s:21]

12-13 yaşlarında çocukların ses alanlarının gelişim çizgisi ilk en yüksek düzeye erişmektedir.

Ancak, ses alanının genişliği ve gelişim çizgisi, her yaşta her çocukta aynı değildir. Çocuğun ses genişliği ve gelişim çizgisi, içinde yaşadığı doğal, toplumsal ve kültürel olaya göre değişir. [1, s:22]

9 yaşından başlayarak gittikçe artan bir gelişme içerisindeki çocuk sesi 12-13 yaşlarında doruğa ulaştıktan sonra 13-14 yaşlarında *ses değişimi* (mutasyon) dönemine girmektedir.

Ses değişimi dönemi hançeredeki doğal büyüme ve olgunlaşmayla bağlantılı olarak, kız ve erkek çocuklarda “çocuk sesi” özelliklerinin kaybolmasıyla başlar; kızlarda az, erkeklerde çok yoğun değişikliklerle sürer; kız seslerinin düzeliş olgunlaşması, erkek seslerinin ise bir “tam sekizli” (oktav) kalınlaşmasıyla son bulur. [1, s:23]

Kızlarda mutasyon dönemi çoğunlukla belirsiz olarak geçmektedir. Erkek çocuklarda ise ses berraklığını kaybeder, kalınlaşır. Şarkı söylerken hatta gülerken sesin çatladığı gözlenebilir. Bu dönemde erkek öğrencilere sesini zorlayacak şarkıların söylenmesi çok tehlikelidir. Aksi taktirde sesde ileride düzeltilemeyecek tahribatların oluşmasına yol açılabilir. Ayrıca sesin güzelliğinin kaybedilmesi de söz konusudur.

Her bireyin ses değişimi dönemine giriş ve bu dönemi bitiriş yaşı bulundukları yerin doğal, iklimsel-toplumsal koşullarına göre farklılıklar içermektedir.

Öğrencilerin ses değişimine girdikleri dönem orta II ve III. sınıflar ile lise I nci sınıflarda görülmektedir.

Lise döneminde ses, gelişmesini sürdürür. Bu dönemlerde kızlar soprano, mezo soprano ve alto, erkekler ise tenor, bariton ve bas sesleriyle vokal müziğin en verimli alanını oluştururlar.

3.3 Çocuklar İçin İyi Bir Öğrenme Ortamının Özellikleri

Çocuklar için iyi bir öğrenme ortamını etkileyen faktörler 4 temel başlık altında toplanabilir.

- 1- Öğretmen
- 2- Fiziksel çevre
- 3- Sosyal çevre
- 4- Müfredat programı

1- *Öğretmen*; En önemli öğedir. Dersini ve öğrencilerini seven, alanında uzmanlaşmış bir öğretmenin öğrenciler üzerindeki olumlu etkileri yadsınamaz. Aynı zamanda iyi bir öğrenme ortamının yaratılması ve geliştirilmesinde de en önemli rolü yine öğretmen oynamaktadır.

2- *Fiziksel Çevre*; Fiziksel çevreden kastedilen müzik odasıdır. Bir müzik dersi en iyi, içi çeşitli müzik araç ve gereçleriyle dolu olan bir dershanede gerçekleştirilebilir.

Bu fiziksel ortam yeni sınıf, temiz, iyi ışık alan ve havadan bir yer olmalıdır. Aynı zamanda çocukları daha fazla cezbedebilmek için renkli bir ortam olmalıdır.

İçi boş bir müzik odası tek başına bir anlam ifade etmez. O yüzden bu odada mutlaka müzik araç ve gereçleri bulunmalıdır. Ör; çeşitli müzik aletleri, örnek dinleti yapılacak kasetler ve kasetçalar, müzik tahtası ve sandalyeleri (çeşitli düzenlemeler için hareketli olmalıdır), nota arşivi ile bir çok kaynak kitap vb...

Müzik odası dışında bir de yapılan çalışmaların sergilenmesi için bir salona da ihtiyaç vardır (bu konu ve gerekçeleri üzerinde daha önce durmuştuk).

3- *Sosyal Çevre*; Her birey, bir sosyal ortam içerisinde hayat bulur, büyür ve gelişir. Bu sosyal çevre (ortam) aile, okul ve arkadaş grubundan oluşur. Bundan dolayıdır ki; bu ortamların çocuğun iyi bir öğrenme ortamının oluşup-oluşmamasında büyük etkileri vardır. Çünkü tüm bu grupların bakış açısı çok önemlidir. Gerek aile, gerek arkadaş ve gerek de okulun teşviğiyle birey kendisini sağlıklı grupların oluşturduğu ortamlar içerisinde bulabilir ki bu da onun gelişimine ve öğrenmelerine katkıda bulunur. Kısacası, çocuk zengin ve kendisini sürekli olarak güdüleyen bir sosyal ortamda en iyi öğrenir.

4- *Müfredat Programı*; Gerçek bir müfredat programı, kız ve erkek, bütün öğrencilere; dershanede, okulda ve toplumda (okul dışı çevrede) mevcut bütün YAŞANTILARI kendilerine sunmayı içeren bir programdır. [11, s:5]

4. MÜZİK DERSİ PROGRAMI

4.1 THM'ne Yer Verilmesi Bakımından Cumhuriyetten Günümüze İlk ve Ortaöğretim Programı Üzerine İnceleme

Müzik eğitimi yoluyla, bireyin toplum içerisindeki iletişiminin daha etkili, düzenli, sağlıklı ve verimli olması beklenmektedir. Bundan dolayıdır ki kendisinden çok şey beklenen müzik eğitimi plan ve programının, çok düzenli ve yöntemli bir biçimde gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Ayrıca hazırlanacak bu program; nitelikli, uzman kişiler tarafından, belli ortam ve belli kurumlarda oluşturulmalıdır.

Cumhuriyet döneminden bu yana orta dereceli okullar düzeylerinde çeşitli program çalışmaları yapılmıştır.

Orta dereceli okulların ilk basamağı olan ortaokul (bugün günümüzde Temel Eğitim/İlköğretim II. kademe olarak geçmektedir) düzeyinde, Cumhuriyet dönemi Müzik Eğitimi ile ilgili ilk program hazırlama çalışması 1924 yılında yapılmış ve onu 1930 (bu program kısa bir dönem devam etmiş, 1931-1932 öğretim yılında yeni bir programa yerini bırakmıştır), 1938, 1949, 1971, 1986, 1994 programları izlemiştir.

Hazırlanışlarındaki yaklaşım, biçim, kapsam, yapısal çerçeve, kapsanan öğeler ve öğeler arası ilişkiler bakımından ortaokul programları ile 1976 programı dışındaki ilkökuller programları arasında çok büyük benzerlikler görülmektedir. [12, s:125]

İlköğretmen okulu müzik öğretim programıyla ilgili olarak Cumhuriyet döneminin ilk “yeniden düzenleme” çalışmaları 1924 yılında yapılmış; onu, 1926, 1938, 1953 ve 1970 çalışmaları izlemiştir. 1924 ve 1926 programları bireysel keman öğretimini de kapsayacak biçimde düzenlenmiş (MV 1924; MEB 1972, s:129) , 1938 programı, sadece her sınıfta işlenecek konular ve yapılacak etkinlikleri içeren bir kapsamda

tutulmuştur (KB 1938, s: 108-110). 1953 programı, köy enstitülerini de kapsayan bir bütünlükle oluşturulmuştur (MV 1953). 1970 programı ise, “amaçlar”, “açıklamalar”, “sınıf ve okul koroları”, “çalgılar ve çalgı toplulukları”, “dilli flüt (blokflüt)”, “diğer araç ve gereçler” ve “ders konuları” başlıkları çerçevesinde hazırlanmıştır (MEB 1970, s:329-331). 1950’li yılların başlarından 1970’li yılların ortalarına kadar geçen süre içinde önce İstanbul, sonra ek olarak Ankara ilköğretmen Okulu’nda uygulanmış olan müzik semineri ya da Özel Müzik Bölümü programı (D tipi program), aynı yıllarda Eğitim Enstitüleri Müzik Bölümlerinde uygulanan programın adeta küçültülmüş bir modeli gibi hazırlanmıştır (Uçan 1982, s:6-8).

[12, s:125]

Köy Enstitülerinin kuruluş yıllarında başlayan müzik öğretim programını hazırlama çalışmaları sonunda ortaya çıkan 1943 programı, “dersin amaçları”, “müzik öğretiminde gözönünde tutulacak esaslar” ve “ders konuları” olmak üzere üç bölümden oluşmuştur (MV 1943, s:124-128). Öte yandan, köy eğitmeni yetiştirme kursları programının müzik öğretimine ilişkin bölümünde müzik için ayrı bir ders saati ayrılmamış, belli durum ve zamanlarda “müzik dinletilmesi, şarkı öğretilmesi ve söylenmesini” içeren bir maddeye yer verilmiştir (TKB 1938, s:2-3; ZMV 1941, s:3-4). [12, s:125-126]

Kız Enstitüsü (günümüzde kız meslek lisesi) müzik öğretim programının hazırlanmasına ilişkin ilk çalışma 1929 yılında yapılmış; onu, 1933, 1942, 1947, 1968, 1970 ve daha sonraki bazı yıllarda yapılan çalışmalar izlemiştir. İlk programlarda daha çok derste işlenecek konuların listelenmesine önem verilmiş, sonraki programlarda ise “amaçlar” dan oluşan bir düzenlemeye geçilmiştir (MEB 1977). [12, s:126]

Lise müzik öğretim programını hazırlama çalışmalarının da ilki 1952 ikincisi 1957 yılında yapılmıştır. Derste işlenecek konuların listelenmesinden oluşan 1952 programı, aynı çerçeve içinde biraz daha geliştirilerek 1957 programına dönüştürülmüştür (MEV 1952, s:24,27 ve 89-90; MEB 1970, s:3 ve 112-114). Lise

müzik öğretim programı 1971 yılında denenmek üzere (ortaokul programı ile birlikte) yeniden düzenlenmiştir (MEB 1971, s:279-282). [12, s:126]

3 Mart 1924 tarihinde yayınlanan “Tevhid-i Tedrisat Kanunu”, bütün okullarda program değişikliği yapmayı öngörmüştür. Günün müzik anlayışını yansıtan ve 1930 yılında yayınlanan ilk müzik programının hazırlanmasından bugüne kadar geçen zaman içerisinde, bu programın kapsam ve uygulama yönünden bir çok değişikliğe uğradığı görülmektedir. [4, s:130]

Maarif Vekaleti’nce hazırlanarak 1930 yılında yayınlanan “Orta Mektep Müfredat Programı” tamamen Batı müziğine göre hazırlanmıştır. Konularında müzik bilgileri, nüans işaretleri, anahtar çeşitleri, diyez ve bemollü kromatik diziler, majör ve minör gamlar, akorlar ve çeşitleri, kadanslar gibi kuramsal bilgilerin yer aldığı müfredat bu bilgilerin 1. sınıftan itibaren iki sesli şarkılarla öğretilmesini öngörmektedir. Bu program 1930 yılında kısa bir dönem devam etmiş olup, 1931-1932 öğretim yılında yeni bir program uygulanmaya başlanmıştır. [4, s:130]

1931-1932 programı, teknik açıdan bir önceki programa göre daha fazla detaylıdır. Programda 1., 2., 3. sınıflar için genel müzik bilgilerini içine alan birçok kuramsal bilgilere ve her sınıf için “şarkılar” adı altında bir bölüme yer verilmektedir. Bu bölümde 1. ve 2. sınıf şarkı dağarcının seçiminde “Do majör” tonunda tek ve çift sesli şarkılar ile kanonları öngörmekte, 3. sınıf şarkılar bölümünde ise “Musikî tedrisatımızın esasını garp musikî sistemi teşkil etmekle beraber, güfteleri nezih olmak veya, mektep icabatına uygun gelecek yeni güfteler yapılmak şartıyla halk şarkıları da söyletilecektir. Halk şarkılarının terennümünde sesler düz ve sade bir tarzda çıkarılmalı ve (gaygay) denilen gayri tabi seda dalgalanışlarına müsaade edilmemelidir.” (özetle alınmıştır) sözleri ile halk şarkılarının söylenmesinde kısıtlamalar getirmektedir. Ayrıca, program esasının Batı müziğine göre hazırlandığı ve bu doğrultuda yürütülmesi gerektiği amaç ve ilkeler kısmında da sıkıca belirtilmektedir.

Bu programda halk müziği, söyleniş tarzından kaynaklanan özellikleri kısıtlandırılarak sekiz yıl gibi bir süre uygulamada kalmayı başarır da 1938 yılında

hazırlanarak uygulamaya konan programda halk müziğine hiç yer verilmediği görülmektedir. [4, s:131]

1949 yılında uygulamaya konan programda ise halk müziğine, “Zevk Eğitimi” başlığı içerisinde, “Okul şarkıları içinde halk ezgileri veya başka uluslardan alınmış uyarlama şarkılarla eğitim yapılabilir” denilerek, çok az yer verilmektedir. Ayrıca bu program ilk kez, halk çalgıları ve oyunlarının öğretimini öngörmektedir. [4, s:131]

1953 yılı Öğretmen Okulları ve Köy Enstitüleri Müzik Programında Halk Müziği’ne; “tek çift ve üç sesli halk türküleri, halk türkülerinin biçim şeklinde incelenmesi ve batı tonlarında yazılmış halk ezgilerinin solfeji ve imlası” şeklinde yer verilmiştir.

Müzik derslerinde “Tarih” ve “Coğrafya” dersleriyle ilişki kurmada, halk müziğinden faydalanılmasını belirten program, ders konularında bu türe değinmeyerek, konular tamamen Batı müziğine ayrılmıştır. Müzik eğitim süreci içerisinde uzun bir zaman uygulamada kalan program, 1971 yılında yürürlüğe giren yeni programla uygulamadan kaldırılmıştır. [4, s:131]

14 Mayıs 1971 yılında taslak program olarak kabul edilip, uygulamaya konan program, kapsam ve teknik açıdan, önceki programlara göre çok daha iyi hazırlanmıştır. 1971’e kadar yazılan ders kitaplarının uygulamadan kaldırılmasını öneren program, kapsamında halk müziğine geniş yer vermektedir. [4, s:131]

Orta dereceli okulların müzik eğitimi amaçlarına halk müziği ilk olarak bu programla alınmıştır. Amaçların 3. maddesinin, “Öğrencilerin kendi çevrelerinden başlayan ve gittikçe gelişen tek ve çoksesli eğitsel değeri olan bir türkü ve şarkı dağarcığı (repertuar) kazandırmak” olarak belirlenmesi öğrencilere kazandırılacak dağar içerisine halk müziğinin de girmesini sağlamıştır. Bu dağarda;

“a. Bölgeleri yansıtan tekerleme, sayışma, ninni ve oyun müziklerinden,

b. Yurdun çeşitli bölgelerinden ve değişik türlerinden derlenmiş eğitsel değer taşıyan halk türkülerinden,

c. Halk müziğimizin özünden ve yapısından esinlenerek yaratılmış çocuk ve gençlik şarkılarından oluşturulması, okul koroları içerisinde “Halk Müziği Korosu” nun kurulması, bölgelerin halk çalgılarından meydana gelen “Çalgı Toplulukları” nın oluşturulması ve halk müziği korolarına eşlik etmeleri önerilmektedir.

Bu programla birlikte halk müziğinin ders konularına da alındığı görülmektedir. 1. Devre 1., 2. ve 3. sınıflar ile, 2. Devre 1. sınıflar için belirlenen ders konuları; müzik eğitimi yönünden farklı ilkokullardan gelen öğrencileri aynı düzeye getirebilmek için kulaktan öğretilecek tekerleme, çocuk şarkıları, şarkılı oyunlar ve çevre türküleri, ses ve kulak eğitimi, (Re-Re) sekizlisi içerisinde modal ve tonal ezgi çalışmaları, türkülerle ilgili kuramsal bilgiler, yürüyücü ve durucu sesler ile bölgelerin halk türkülerine, çalgılarına, oyunlarına toplu bakış ve kazandırılan türlü, şarkı dağarının gerektirdiği ölçüde özlü bilgiler olarak belirlenmiştir.

Halk müziğinin eğitimimize, Batı müziğine yakın bir ağırlıkta girdiği bu program, daha önceden yazılan kirapların kullanımının devam etmesi ve şarkı dağarının yetersizliği nedeni ile teoride çok iyi hazırlanmasına karşın, uygulamada başarı gösterememiş, hatta ilkokulda yapılması gereken müzik eğitimi de bu programa yüklenmiştir.

Günümüzde uygulanan programın alt yapısını oluşturan, 28 Mart 1986 tarihinde karara alınarak 2208 sayılı TD’nde yayınlanan “Ortaokul ve Lise Müzik Dersi Öğretim Programı” ise, bugüne kadar hazırlanmış olan programların çok daha aksine, müzik eğitiminin ağırlıklı olarak GTSM’ne (Geleneksel Türk Sanat Müziği) kaydırılması açısından önemli özellikler göstermektedir. [4, s:132]

1986 yılı Ortaokul ve Lise Müzik Dersi Öğretim Programında Türk müziği ve Batı müziği %50 oranlarında yer almış ve şu konulara yer verilmiştir.

- a. Türk müziği usulleri,
- b. Türk müziği çalgıları,
- c. Türk müziği imlâ çalışmaları,
- d. Türk müziği aralıkları,
- e. Dizi kavramı,

- f. Rast, Uşşak, Mahur, Hüseyni, Hicaz, Nihavend, Acemaşiran, Saba, Karcıgar, Sûznak, Segah, Hüzam, Nikriz, Evç, Hicazkâr ve Kürdilihicazkâr makamları,
- g. Türk musıkîsi tarihi,
- h. Türk musıkîsi edebiyatı,
- i. Türk Müziği formları,
- j. Halk müziğinde ayaklar,
- k. Halk müziği formları ve usulleri. [12, s:127]

Programın amaçları belirlenirken, milli bütünlük ve milli kültür kavramlarının öğrencide gelişimini sağlamak düşüncesi ile hareket edilmiş ve amaçlar 9 madde olarak sıralanıp, konumuza ilişkin amaçlar şu şekilde belirlenmiştir:

1. Öğrenciye içinde bulunduğu toplumun etkin bir üyesi olması için, klasik ve folklorik türleri ile bir bütün olan milli musıkîmizin teknik özelliklerini ve değerlerini yeterince kavratmak Batı müzik zevkini alması ve kültürümüzü anlaması için de gerekli bilgileri vermek, bu sanatı uygulamalı olarak tanıtmak,

2. Milli duyguları geliştirici ve bütünlüğü pekiştirici marşlar, hamasi (kahramanlık) okul şarkıları ve türküleri, ninni ve oyun müziklerinin doğru olarak öğrenilip söylenmesini sağlamak,

3. Batı müziği ve milli müziğimizin (klasik ve folklorik türleri ile) asıl tarihi, teknik ve estetik temel ile gelişme çizgisine dayandığı, sanat dönemleri, çalgıları, saz ve ses toplulukları, başlıca besteci, icracı, kuramcılar, saz yapımcıları, sanat koruyucuları vb. husularda kültür temelinin yanısıra, okul içi öğretimde yapılabileceği oranda ses ve sazla icra ettirmek.”

Programın amaçları ve konuları belirlenirken dikkat edilen husus, genelde öğrencilere iyi ile kötüyü, doğru ile yanlış ayırt edebilecek kültürlü dinleyici ve musıkî kabiliyetini doğru yönde geliştirebilecek, “sanatçı,öğrenci” yi hazırlamak olmuştur.

Açıklamalar kısmı, programın uygulanışında dikkat edilecek hususları belirleyerek, öğrencilere solfej eğitiminde Batı ve Türk müziğini beraber kullanmaları gereğini belirtmektedir. Nota öğreniminde dörtlük değerin temel birim olarak kabul edilmesi ve şarkı öğretiminde blok flüt, melodika, mandolin, piyano ve elektro org gibi tampere akortlu Batı çalgılarının yanısıra kaval, bağlama gibi ulusal müziğimizin seslerini verebilen yaygın halk müziği çalgılarımızla, bölge özelliklerine göre sipsi, kemençe, kabak kemane, lavta, ud, kanun, tambur ve nisfiye gibi müzik aletlerinin bulunabilmesi halinde öğrenci ve öğretmen tarafından çalınması öngörülmüştür.

GTSM'nin Rast, Mahur, Uşşak, Hüseyini, Hicaz, Nihavend, Acemaşiran, Saba, Karcıgar, Sûznak, Segah, Hüzam, Nikriz, Evc, Hicazkar ve Kürdilihicazkar makamları ile Batı müziğinin majör ve minör tonlarının yer aldığı programda, halk müziği ayaklarından ve öğretiminden söz edilmemektedir. Ancak, form bilgilerinde Açış, Uzun hava, Bar, Halay, Hoyrat, Türkü, Zeybek, Ninni, Horon, Karşılama ve Mani türlerinden bahsedilmekte olup, Lise 2. sınıf ders konularında ise halk edebiyatı türlerine yer verilmektedir.

Bu hali ile program Türk müziği ağırlıklı görülmekle beraber, “Türk Müziği” ve “Milli Müzik”ten anlatılanın “GTSM” olduğu gözlenmektedir. Toplumdaki “Batı,Türk” müziği ikileminin yarattığı tartışmaların bu programa yansması sonucu, halk müziğinin geri plana atıldığı görülmektedir.

Bugün uygulamada olan program ise 1986 yılının programından farklı bir görünüm sergilememektedir. [4, s:133-134]

1994 yılı İlköğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programında Türk müziği, “müziğimizde tür”, “çevremiz ve müzik”, “müziğimizde dizi, ton ve makam” ve ülkemizde, komşu ülkelerde ve dünyada müzik üniteleri içinde;

- a. Türk müziğinde dizi ve makam,
- b. Geleneksel Türk sanat müziğinde Rast, Hüseyini, Kürdi, Hicaz, Nihavent ve Karcıgar makamları,
- c. Geleneksel Türk sanat müziğinde usûller,
- d. Türk halk müziğinde uzun hava ve kırık havalar,
- e. Türk müziği tarihi,
- f. Geleneksel Türk sanat müziğinin başlıca türleri ve çeşitleri konu başlıklarında ele alınmıştır. [12, s:128]

4.2 Günümüzde Kullanılan İlköğretim Kurumları (6-7-8) Müzik Dersi Öğretim Programı Konu Başlıkları

Halen günümüzde 1994 yılının İlköğretim Kurumları (6-7-8. sınıflar) Müzik Dersi Öğretim Programı kullanılmaktadır. Bu programın bütün olarak ünite ve konu başlıkları aşağıdaki gibidir: [13]

6. SINIF

I. ÜNİTE : İnsan ve Müzik

- A. İnsan ve Müzik İlişkisi
- B. İnsan Hayatında Müzik
- C. İnsan ve Müzik İhtiyacı
- D. Günlük Hayatımızda Müzik
- E. İnsan, Hayat ve Müziği Konu Alan Müzik Dağarcığı
- F. İnsan, Hayat ve Müziği Konu Alan Şarkılar Yaratış

II. ÜNİTE : İnsan Sesleri ve Çalgılar

- A. İnsan Sesinin Oluşumu
- B. İnsanda Ses Değişimi
- C. Sesin Kullanım Tekniği
- D. Çalgılarda Sesin Oluşumu
- E. İnsan Sesi ve Çalgı Müziği Dağarcığı
- F. İnsan Sesi ve Çalgı müziğine İlişkin Eserler Yaratış

III. ÜNİTE : Müzikte Hız, Gürlük ve Anlatım

- A. Değişik Hız ve Gürlük Basamaklarının Müziksel Anlatımdaki Yeri ve Önemi
- B. Ana Hız Basamakları, Değişiklikleri, Terimleri
- C. Ana Gürlük Basamakları, Değişiklikleri, Terimleri ve İşaretleri
- D. Değişik Hız ve Gürlük Terimlerinin ve İşaretlerinin Müzik Dağarcığında Kullanımı

IV. ÜNİTE : Müzikte Ritm, Ezgi ve Ölçü

- A. Müzikte Ritm Ögesi
- B. Müzikte Ezgi Ögesi
- C. İnce Mi Sesi ve Ezgilerde Kullanımı
- D. Şarkılarda Ezgi-Söz İlişkisi
- E. Karma Ölçü, Beş Sekizlik
- F. Tam Ölçü, Eksik Ölçü
- G. Çeşitli Ritm, Ezgi ve Ölçü Kalıplarıyla Ezgi-Şarkı Yaratalım

V. ÜNİTE : Müzikte Dizi, Ton ve Makam

- A. Müzikte Dizi Kavramı
- B. Ses Değiştirici İşaretler

VI. ÜNİTE : Müzikte Örgü, Doku, Biçim, Tür

- A. Müzikte Tek Seslilik
- B. Tek Seslilikten Çok Sesliliğe Geçişte Kanon
- C. Müzikte Çok Seslilik
- D. Ezgilerin, Şarkıların Biçim Ögeleri ve Gösterimleri
- E. Ülkemizdeki Başlıca Müzik Türleri ve Temel Özellikleri

VII. ÜNİTE : Ülkemizde Müzik

- A. Ülkemizde Müzik Kültürü
- B. Genel Çizgileriyle Müzik Kültürümüzün Tarihsel Oluşumu ve Gelişimi
- C. Ülkemiz Müzik Kültüründen Seçkin Örnekler

VIII. ÜNİTE : Atatürk ve Müzik

- A. Atatürk'ün Müzikle İlişkisi
- B. Atatürk'ün Müzikle İlgili Temel Düşünceleri
- C. Atatürk'ün Türk Müziğine İlişkin Düşünceleri
- D. Atatürk'le İlgili Marşlar ve Şarkılar

7. SINIF

I. ÜNİTE : İnsan, Sanat ve Müzik

- A. İnsan, Toplum ve Sanat İlişkisi
- B. Müzik Sanatının Diğer Sanatlarla İlişkileri
- C. Günlük Hayatımızda Sanat ve Müzik
- D. İnsan, Sanat ve Müzik İlişkilerini Konu Alan Müzikler
- E. İnsan, Hayat ve Müziği Konu Alan Şarkılar Yararış

II. ÜNİTE : Çalgı ve Ses Toplulukları

- A. Yaşlara ve Cinslere Göre Oluşan Çeşitli Ses Toplulukları
- B. Kullanılan Çalgı Türlerine Göre Oluşan Çeşitli Çalgı Toplulukları
- C. Ülkemizde Yaptıkları Müzik Türüne Göre Oluşan Çeşitli Ses Toplulukları
- D. Yaptıkları Müzik Türüne Göre Oluşan Çeşitli Çalgı Toplulukları
- E. Çalgı ve Ses Topluluklarına İlişkin Müzik Dağarcığı

III. ÜNİTE : Müzikte Hız, Gürlük ve Anlatım

- A. Ana ve Ara Hız Basamakları, Terimleri ve İşaretleri

- B. Ana ve Ara Gürlük Basamakları, Değişiklikleri, Terimleri ve İşaretleri
- C. Seslendirim Teknikleri
- D. Değişik Hız-Gürlük Basamakları ile Terim ve İşaretlerinin Müzik Dağarcığında Kullanımı

IV. ÜNİTE : Müzikte Ritm, Ezgi ve Ölçü

- A. Müzikte Çeşitli Süre Değerleri ve Ritm Kalıpları
- B. Ezgilerde Çeşitli Ses Gidişleri
- C. Kalın La Sesi ve Ezgide Kullanımı
- D. Şarkılarda Ezgi-Söz Uyuşumu (Prozodi)
- E. Kullandığımız Başka Karma Ölçüler
- F. Çeşitli Tekrar ve Bitiriş İşaretleri
- G. Beş Sekizlik, Yedi Sekizlik, Dokuz Sekizlik Karma Ölçülerde Ritm, Ezgi, Ölçü Yazılımı, Okunumu ve Çeşitli Düzenlemeler

V. ÜNİTE : Müzikte Dizi, Ton ve Makam

- A. Müzikte Ton (Tonalite) Kavramı
- B. Şarkılarımızın Tonal Etkileri
- C. Majör Tonlar, Minör Tonlar ve Dizileri
- D. Şarkılarımızın Makamsal Etkileri
- E. Hüseyinî, Rast ve Nihavent Makamları ve Dizileri

VI. ÜNİTE : Müzikte Örgü, Doku, Biçim, Tür

- A. Çok Sesslilikte İki Ayrı Örgü-Doku
- B. Çok Sesslilikte İlk Aşama: İki Sesslilik
- C. Şarkı Biçimleri
- D. Nakaratlı Şarkı Biçimi ve Rondo
- E. Geleneksel Türk Halk Müziğinin Başlıca Türleri ve Örnekleri
- F. Geleneksel Türk Sanat Müziğinin Başlıca Türleri

VII. ÜNİTE : Ülkemizde ve Türk Cumhuriyetlerinde Müzik

- A. Genel Çizgileriyle Türk Cumhuriyetlerinde Müzik Kültürü
- B. Türkiye Müzik Kültürü ile Diğer Türk Devlet, Toplum ve Topluluklarının Müzik Kültürleri Arasındaki ilişkiler
- C. Türk Devlet, Toplum ve Topluluklarının Müzik Kültürlerinden Seçkin Örnekler

VIII. ÜNİTE : Atatürk, Sanat ve Müzik

- A. Atatürk'ün Sanatla İlişkisi
- B. Atatürk'ün Sanatla İlgili Temel Düşünceleri
- C. Atatürk'ün Güzel Sanatlar İçinde Müziğe Verdiği Yer ve Önem
- D. Atatürk'ün Güzel Sanatlar İçinde Türk Müziğinin Geliştirilmesine Verdiği Öncelik
- E. Atatürk'ü Konu Alan Müzik Eserleri

8. SINIF

I. ÜNİTE : İnsan, Kültür, Sanat ve Müzik

- A. İnsan, Kültür, Sanat ve Müzik İlişkisi
- B. Kültür Ögesi Olarak Müzik ve Müzik Kültürümüz
- C. Günlük Hayatımızda Kültür, Sanat ve Müzik Etkinlikleri
- D. Müzik Kültürümüzden Örnekler

II. ÜNİTE : Müzik Teknolojisi ve Kullanımı

- A. Müzikte Teknolojinin Yeri ve Önemi
- B. Müzik Dinlemede, Yapmada Kullanılan Elektronik Araç ve Çalgılar
- C. Elektronik Araçlarla Yapılan Uygun Müzik Örnekleri
- D. Güncel Müzikler ve Teknoloji
- E. Elektronik Çalgı ve Araçlarla Müzik Yapma

III. ÜNİTE : Müzikte Hız, Gürlük ve Anlatım

- A. Hız Belirtici (Metronom) ve Kullanımı
- B. Gürlük Değişiklikleri, Terimleri ve İşaretleri
- C. Seslendirim Teknikleri
- D. Müziksel Anlatım ve Terimleri
- E. Değişik Hız, Gürlük, Anlatım, Terim ve İşaretlerinin Müzik Dağılımında Kullanımı

IV. ÜNİTE : Müzikte Ritm, Ezgi ve Ölçü

- A. Ritm ile Eşlik Düzenlemeleri
- B. Kalın La ile İnce Mi Arasındaki Ses Alanında Ezgiler ve Ezgi Düzenlemeleri
- C. Müzikte Prozodi ve Önemi
- D. Birim Değeri İki Dörtlük Olan Ölçüler

E. Geleneksel Türk Müziğimizde Usul

V. ÜNİTE : Müzikte Dizi, Ton ve Makam

A. Müzikte Makam Kavramı

B. Majör-Minör Tonlar ve Dizileri

C. Makamlar ve Dizileri

D. Ezgilerde Şarkılarda Geçki (Modülasyon)

VI. ÜNİTE : Müzikte Örgü, Doku, Biçim, Tür

A. Çok Sosliliğin Farklı Yapılanmaları

B. Geleneksel Türk Müziğinde Çok Sosliliğin Temelleri

C. Müzikte Tema ve Çeşitleme (Varyasyon)

D. Çağdaş Çok Sesli Türk Müziğinin Türleri ve Örnekleri

E. Uluslararası Evrensel Müziğin Başlıca Türleri ve Örnekleri

F. Türk ve Uluslararası Popüler Müzikler ve Örnekleri

VII. ÜNİTE : Ülkemizde, Komşu Ülkelerde ve Dünyada Müzik

A. Avrupa Müzik Kültürü

B. Dünyanın Diğer Bölgelerinde Müzik Kültürü

C. Türkiye Müzik Kültürü ile Avrupa Orta Doğu ve Dünyadaki Diğer Bölgelerin Müzik Kültürleri Arasındaki İlişkiler

VIII. ÜNİTE : Atatürk ve Müziksel Gelişmemiz

A. Yeni Müzik Kurumlarımızın Açılmasında Atatürk'ün Önderliği

B. Müzik Sanatçılarının Atatürk'ün Müzik Görüşleri Doğrultusunda Yetiştirilmesi

C. Atatürk'ün Müzik Görüşlerini Çözümleyiş ve Yorumlayış

D. Atatürk'ün Belirlediği Müzik İlkeleri Doğrultusunda Yapılan Çalışmalar ve Sağlanan Gelişmeler

4.3 Günümüzde Kullanılan Ortaöğretim Kurumları (9-10-11) Müzik Dersi Öğretim Programı Konu Başlıkları

Günümüzde kullanılan bu programın konu başlıkları aşağıdaki gibidir. [14]

9. SINIF

- İstiklal Marşı (Uygulama)
- İstiklal Marşı'nın Önemi

- İstiklâl Marşı'nın Kabulü
- İstiklal Marşı'nın Bestecisi ve Şairi
- Müzik Tarihi
- Batı Müziği Tarihi (Barok Öncesi Dönem)
- Batı Müziği Ses Sistemi
- Yatay Aralıklar
- Majör ve Minör Dizi
- Bir Diyezli ve Bir Bemollü Majörler ve İlgili Minörleri
- Müzikte Kullanılan Anahtarlar
- Nüans Nedir?
- Nüans Terimleri
- Müzikte Biçim ve Tür
- Kanon
- Türk Müziği Tarihi
- Türk Müziği Ses Sistemi
- Türk Müziğinde Dizi
- Geleneksel Müzik Kavramı
- Makam Kavramı
- Rast Makamı
- Türk Halk Müziğinin Tanımı
- Ayak Nedir?
- Kerem Ayağı
- Uzun Hava
- Kırık Hava
- Yedi Zamanlı Usûller
- Hüseyinî Makamı
- Uşşak Makamı

10. SINIF

- İstiklâl Marşı
- İstiklâl Marşı (Uygulama)
- Atatürk'ün Müzik ve Sanat Hakkındaki Görüşleri

- Batı Müziği Tarihi
- Barok Dönemi ve Belli Başlı Bestecileri
- Türk Müziği Tarihi, Klasik Dönem ve Belli Başlı Bestecileri
- Geleneksel Türk Müziklerinin Sınıflandırılması
- Dikey Aralıklar
- Majör ve Minör Diziler (İki Diyez)
- Majör ve Minör Diziler (İki Bemol)
- Hız Terimleri
- Motif-Cümle-Periyot (Dönem)
- Sekiz Zamanlı Usûller
- Kanon ve İki Sesli Uygulamalar

11. SINIF

- İstiklâl Marşı
- İstiklâl Marşı (Uygulama)
- Atatürk'ün Müzik ve Sanat Hakkındaki Görüşleri
  - A- Müzik Tarihi
    - a. Batı Müziği Tarihi, Klasik Dönem
    - b. Türk Müziği Tarihi, Klâsik Sonrası "Neoklasik" Dönem
  - B- Müzik Kuramları
    - a. Yatay ve Dikey Aralıklar
    - b. Majör ve Minör Dizileri
    - c. Beşliler Çemberi
    - d. Anlatım Terimleri
    - e. Batı Müziğinde Tür ve Biçimlerin Sınıflandırılması
    - f. Çargâh, Mahur, Acem Aşiran Makamları
      - i. Çargah Makamı
      - ii. Mahur Makamı
      - iii. Acem Aşiran Makamı
    - g. Müstezat Ayağı
    - h. Ozanlar-Âşıklar

5. İLK VE ORTAÖĞRETİM MÜZİK EĞİTİMİNDE TÜRK HALK EZGİLERİNDEN YARARLANMA ÇALIŞMALARI

5.1 Halk Müziğinin Tanımı

Halkın bestekârını bilmeden yaşattığı geleneksel musıkî'dir.

Kısaca, halk yaşantısının geleneğe dayalı musıkîsi olarak tanımlanan halk musıkîsi, öncelikle kırsal kesimlerde ve geri kalmış yörelerde ya da şehirlerin kenar mahallelerinde yaşayan halkın musıkîsidir. Tabî ihtiyaçlarla bağlantılı olarak tabî ortamlarda icra edilen bu musıkîyi yaşatanlar, herşeyden önce bir sanat yapma endişesi taşımazlar.

Dünyada 19. yy'dan itibaren gelişen halk bilgisi (folklor), esas olarak halk yaşantısını ve bir yönü ile de musıkî değerlerini araştırmayı amaçlar. “Halk Musıkîsi” tabiri, bu düşüncenin uzantısı olarak, dünyada “Folklor Musıkîsi” olarak da ifade edilir. Bu yönü ile, geleneğe dayalı olan yaygınlaşmış ve tarihi bir derinlik kazanmış halk duygu ve düşüncesinin - zaman ve mekân içerisindeki halk yaşantısının - musıkî ile yankılanmasıdır. İlk yapanın belli olduğu düşünülse bile, zaman içinde bireysel bir mahsûl olmaktan çıkarak, bir topluluğun ortak mahsûlü haline gelir.

20. yy'ın ilk yarısında halk müziğinin tanımlanmasında bilim adamlarının çok zaman birleşen düşünceleri vardır. Söz gelimi, Bela Bartok, Zoltan Kodaly, Mozer, Brenet, Prat, Breiners gibi yabancı müzik adamları ile birlikte Mahmut Ragıp Gazimihâl, Halil Bedî Yönetken, Yusuf Ziya Demirci, Sadı Yaver Ataman, Muzaffer Sarısözen ve Nida Tüfekçi gibi türk müzik adamları bir halk musıkîsi eserini;

a. Halkın müşterek malıdır ve sahibinin kim olduğu bilinmeden yaşanılır. Bu yönüyle “anonim” bir tarzda bulunur. Halkın ortak kullandığı bu değerler, derin bir geçmişe ve coğrafya ile bağlantılı bir yaygınlığa sahiptir.

b. Halkın benimsediği halk melodilerinin yaygınlığı esasen kulaktan kulağa gerçekleşir. Zaman içinde, halkı etkileyen olaylar ile değişime uğrar, ancak; bu yönüyle “süreklilik” gösterir.

c. İcra edilmesinde bir iddia taşımaz.

d. En değerli ürünler en icra köşelerinde ve en yaşlı insanların hafızalarında yaşatılanlardır, gibi hususiyetlerle tanımlarlar.

Yukarıda adı geçen fikir adamlarından bazılarının “halk musıkîsi” tanımlaması şöyledir:

HUGO RIEMANN:

- 1) Namesi ve güftesi kimin tarafından yapıldığı belli olmayanlar,
- 2) Birçok sebeple halk tarafından benimsenmiş ve “halk şarkısı” ifadesini taşıyanlar,
- 3) Melodik ve armonik bünyesi kolayca anlaşılan ve popüler bir eda taşıyanlar.

MOZER : Umumun müşterek malı olan şarkı ve melodiler.

BRENET : Halk tarafından benimsenen ve kulaktan kulağa verilmek suretiyle yayılan şarkılar.

PRAT : Köylü ve halk arasından çıkıp an’ane haline gelen melodiler.

BREINERS : Halkın müşterek malı olan en basit, düz ve sade şarkılardır ki bestekârları belli olmaz.

MUZAFFER SARISÖZEN : Halkın sahibini bilmeden çalıp söylediği geleneksel ezgilere halk musıkîsi denir.

MAHMUT RAGİP GAZİMİHAL : Genellikle kulaktan kulağa geçmek suretiyle, Sevk-i Tabii ve Zevk-i Tabii sanatçılar sayesinde halk arasında yaşayıp, memleketlere göre değişen ezgilerin geniş repertuarına halk müziği denir.

HALİL BEDÎ YÖNETKEN : Folklorik ve anonim bir karakter taşıyan ve yaratıcıları belli olmayan müziktir. Türk halk müziği Türk köylüsünün, Türk âşıklarının müziğidir.

NİDA TÜFEKÇİ :

- 1) İddiasızdır,
- 2) Sahibi belli değildir,
- 3) Anonimdir,
- 4) Kulaktan kulağa ve ustadan çırağa yöntemi ile yayılır,
- 5) Yöresel dil ve müzik özelliğini bünyesinde barındırır,
- 6) Zaman içinde derindir,

- 7) Mekan içinde yaygındır,
- 8) Dinamiktir,
- 9) Varyantları vardır.

Yukarıda zikredilen hususiyetler daha çok kabile ya da köylü musikîsini anlatır. Oysa, “halk” tabirinin taşıdığı anlamların zaman içinde değişikliğe uğraması, bir halk musikîsi eserinin tanımlanmasında da farklı yaklaşımlar ortaya çıkarmıştır. Zira “halk” kavramı ile ilkelik kavramı da zaman içinde anlamı üzerinde tartışılır hale gelmiş ve buna bağlı olarak farklı anlayışlar kendini göstermiştir. Sözgelimi, Hugo Riemann: çeşitli sebep ve olaylarla halk tarafından sonradan benimsenen ve zamanla “halk musikîsi” ürünü sayılan melodilerle; melodik ve armonik bünyesi kolayca anlaşılan ve popüler bir eda taşıyan melodileri de halk musikî olarak kabul eder. Bunun yanında yazma ya da matbu bir eserin sonradan halk dilinde yer bulması da onun değerine zarar vermez. Bir kısım etno müzikologlar da halk melodilerinin yaşatıldığı ortamları köy ve aşiret çevresinden çıkartarak şehir muhitine kadar taşımakta bir sakınca görmezler. Nüfusu milyonları aşan büyük şehirlerin kenar mahallelerinde yaşayan insanların musikîsini de kıtalar arası yaygınlık gösteren popcaz gibi musikî türlerini de etno müzikolojinin çalışma sınırları içine almakta tereddüt etmezler. Bilhassa sanayii toplumlarında halk yaşantısının ve bu yaşantının paralelinde ortaya çıkan ve milyonları etkileyen musikî değerlerinin “karşılaştırmalı bir bilim dalı olarak” ortaya çıkan etno müzikolojinin çalışma sahasına girmesi halk musikîsi tanımının ileriki yıllarda da farklılığa uğrayacağını göstermektedir.

19. yy’dan 20. yy’a ulaşan zaman dilimi içinde kendini gösteren bu yaklaşımlar adlandırmalarda da farklı düşünceler ortaya çıkarmıştır. Buna bağlı olarak kimi araştırmacılar “Halk Musikîsi” tabiri yerine “Primitive Music” (ilkel müzik) ve “Ancient Music” (eski zamanlardan kalma müzik) gibi terim ve tabirleri de kullanmayı tercih etmişlerdir. Modern dünyanın bu konuya yaklaşımı ise “Traditional Music” (geleneksel muzik) ve “Ethnic Music” (ırka bağlı, aşiret-kabile müziği) olarak belirlenmiştir. Bu yaklaşım ise, etno müzikolojinin gelişmesi ile paralellik gösterir. Hatta bütün bu tabir ve adlandırmaların hepsini birden “Ethnomusicology” terimi karşılar.

Etno müzikoloji: ırklar, kavimler ya da genel olarak kültürler etrafında musıkîyi araştıran bilim tanımı ile kendini gösterir.

Dünyada 20. yy'ın başlarında “Halk Musıkîsi”, müzikolojinin çalışma konularından biridir. Zira müzikoloji de folklor gibi 19. yy'ın ikinci yarısından itibaren gelişen yeni bir bilim dalıdır.

Müzikoloji 20. yy'ın başlarında Batı müziği tarihi, akustik, estetik, analiz, armoni, kontrount pedagoji ve ilkel müzikler tarihi gibi konuları işler. Bunun yanında daha da genişleyerek zaman içinde etnomüzikoloji ile de uğraşan bir bilim dalı haline gelir. Buna karşın etno müzikolojiye: etnoloji ve antropoloji ile de bağlantılı olduğundan 1950 li yıllarda genç bir bilim dalı olarak kendini göstermeye başlar ve esasta müzikolojiden kopmayan ancak ondan ayrı çalışmaya başlayan bir bilim dalı olarak dünyada önem kazanır.

Günümüzde etno müzikoloji teori üreten ve analizleri ile müziği yönlendiren müzikolojiden ayrılrsa da müzikoloji etno müzik konusunu kapsamına dahil etmekten geri kalmaz. Etno müzikolojide müzikolojiden kopmadan çalışır. Halen müzikoloji ile etno müzikoloji arasında kesin çizgiler belirlenemediği gibi müzikologlar ile etno müzikologların çalışma konuları da kesin çizgilerle ayrılmış değildir. [15]

5.2 İlk ve Ortaöğretim Müzik Eğitiminde Türk Halk Müziğinin Gerekliliği

- Türk halkı çok güçlü bir yerel müzik, kültür ve geleneğine sahiptir. Bu öyle bir kültürdür ki batı müziği ülkemize gireli yıllar olduğu halde hâlâ bünyemiz bu müzik türünü tam olarak kabul etmemiştir.

- Kulağımıza yerleşmiş olan tını çok güçlü ve sürekli dir.

- Dış ülkelere şöyle bir baktığımızda, onların halk müziklerine çokça yer verdikleri bilinmektedir.

- Çocuklar kendi melodilerine her zaman daha büyük sevgi ve ilgi göstermektedirler. Bundan dolayı da müziği öğrenmeleri daha rahat ve kolay gerçekleşmektedir.

- Müzik öğretim ve eğitimi ile ilgili kişiler, bunun ne kadar yorucu olduğunu, ne kadar sabır, sebat ve ısrar istediğini yakından bilirler. Bir de buna, öğrencinin kulağına hemen hemen yabancı olduğu için, majör tonalite ile yapılmış, upkuru, uygulama özelliğindeki melodilerin doğurduğu ilgisizliği ekleyin. Oysa kuru bir uygulama şarkısı yerine güzel ve eğitsel bir halk türküsünü öğretmeye girişin. Gözlerde hemen ilginin parladığını ve gerçekten öğrenmek isteğini sezeceksiniz. Sonuç daha sağlam olacak, Beethoven'e giden yol daha çabuk ve zahmetsizce katedilecektir. Bizim için öğrencilere majör diziye ve bu dizi ile yazılmış olan melodileri öğretmek mi, yoksa sanat müziğine giden yolu bulup, onları bu yolda geliştirmek mi daha önemlidir? Doğaldır ki gerçek bir sanat anlayışı kazandırmak bizim için önde gelir. Onun için halk müziğinin tonal ve ritmik özelliklerini müzik eğitimi bakımından daha uzun süre erteleyemeyiz. Eğer okul müziğinden yararlı sonuçlar almak istiyorsak, eğer ülkede müzik anlayışı açısından "Allaturca-Allafranga" zihniyet çatışmasını kökünden kazımak istiyorsak, solfeje yalnızca yerli bir tonla başlamak yetmez. Bütün orta dereceli okulların müzik öğretim sistemini, halk müziğinin TONAL BÜNYE, RİTMİK ÖZELLİK VE KARAKTERİSTİK USÛLLERİ temeli üzerine kurmak zorundayız. Aksi halde, daha uzun yıllar okul müziği sorunu çözümlenmeden yerinde sayacak, gerçek sanat müziğine giden yol bir türlü katedilemeyecek ve radyo düğmelerini batıdan doğuya çeviren insanlar yetiştirmek sürdürülecektir. Folkloru esas açıdan majör ve minör tarza dayanmayan Macaristan gibi bir ülke, Bartok'un ekolüne göre davranarak bütün müzik eğitimi bu şekilde düzenlemiştir. Balkan ülkelerinde de durum aynıdır. [10, s:65-66]

- Bugüne kadar yapılan öğretim çizelgelerine egemen olan anlayış, gelenekçi ya da yaratıcı değil, aktarmacı ve öykünmecî bir anlayış olmuştur. Gelenekçi bir anlayış olsaydı, toplumun eski müziklerini eskiden olduğu gibi korumayı, öğretime yalnız bunları temel almayı öngörürdü; yaratıcı olsaydı, topluma-toplumun eski müziklerine ters düşmeyen, çağ gerisi olmayan, fakat kaynağını eski müziklerimizden alan, evrensel nitelikler taşıyan yeni müzikler yaratılmasını, bunların öğretime temel alınmasını sağlardı; aktarmacıdır çünkü, bazı Avrupalı toplumların halk ve okul müziklerini ve bunların majör-minör dizilerini, anlayışını, beğenisini; onların kendi koşullarında bir dönem için doğru sayılabilecek öğretim yöntemlerini aktarmış, öğretime, toplumumuzla ilgili olmayan, Türk toplumuna

yabancı kalan her türlü yabancı değeri temel almıştır; öykünmecidir çünkü, Türk okul müziği bestecilerini Avrupalı toplumların halk müziklerine, okul şarkılarına ve marşlarına benzer müzikler yazmaya yöneltmiş, öğrenciyi kendi müziklerine yabancılaştırarak Avrupalı toplumların müziklerini dinlemeyi onların şarkılarını söylemeyi, onlara özenmeyi, öykünmeyi (ama sadece bunları) geçerli tek yol olarak benimsetmeye çalışmıştır. [10, s:94-95]

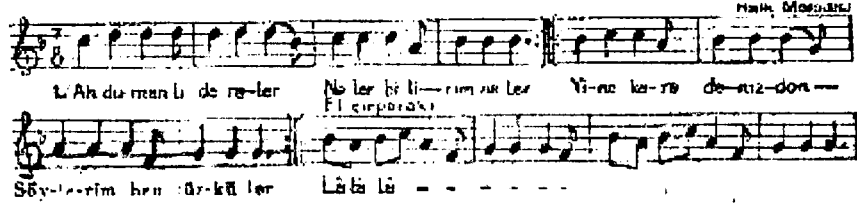
- Milletler, kendilerine özgü değerler ortaya koydukları ve bunu tüm insanlığa mâl edebildikleri oranda gelişmiş toplumlar arasında yer alabilirler.

- Halk havaları eğitime temel alındığı ölçüde: “Derleme gereği” daha kolay anlaşılabilir; yokolma-unutulma daha aza indirilebilir; yozlaşmanın yaygınlaşması ve kökleşmesi önlenir; bağdarlar, öykünme ürünler yerine halk havalarından daha çok kaynaklanan, daha sağlıklı ürünler verebilir; Alman okul müziği, Amerikan okul müziği, Japon okul müziği gibi, kendinceliği olan özgün bir TÜRK OKUL MÜZİĞİ yaratılması daha da çabuklaştırılabilir; bu yoldan kurulabilir ancak Ulusal Şarkı Dağarcığı, çocuk ezgilerimize-halk türkülerimize Türk Okul Müziği ürünlerimizin katılmasıyla... Ve ancak böyle bir ulusal şarkı dağarcığının okullarda öğretilmesiyle eğitsel müzik öğretimi öğrenciye-öğretmene-halka yabancı kalmaktan kurtulur; halkın yarattığı değerleri temel alan, onları geliştiren çağdaş ulusal bir yörüngeye oturtulmuş olur; ve eğitsel müzik öğretiminin halk müziği temeline dayanması, öteki müzik türlerini de olumlu yönden etkiler; okul müziği ile birlikte, eğlence müziğinin-ordu müziğinin-sanat müziğinin, bütünüyle toplumsal müzik yaşamının sağlıklı gelişmesine daha elverişli bir ortam yaratır. Başka toplumların yarattığı müzikler, evrensel ve çağdaş müzikler, ancak böyle bir ortamda daha doğru ve daha anlamlı bir değerlendirmeye toplum yaşamına katılabilirler; toplumun kendi sanatı daha doğru yolda gelişebilir, uluslararası sanata kendine özgü gelişkin değerleriyle daha çok katılabilir, katkıda bulunabilir. [16, s:9-10]

5.3 İlk ve Ortaöğretim Müzik Eğitiminde Kullanılan Bazı Türk Halk Ezgilerinin İncelenmesi

5.3.1 Ah Dumanlı Dereler

AH DUMANLI DERELER

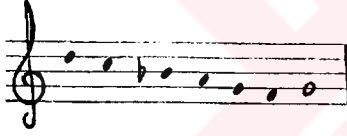

Ah dumanlı dereler,
Neler bilirim neler,
Yine Karadenizden.
Söylerim ben türküler.

2 — Çıkım çeşme başına,
Destan yazdım taşına,
Gelen geçen okusun,
Neler geldi başıma.

Ezginin Yöresi : ?

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : -

Ezginin Edebi Yapısı

Uyak Düzeni

Hece Durağı

Ah dumanlı dereler

a

7'li

Neler bilirim neler

a

7'li

Yine Karadenizden

b

7'li

Söylerim ben türküler

a

7'li

a) Edebi Türü : Mani

b) Vezni : 7'li hece vezvi

Ezginin Ritmik Yapısı :

a) Usûlü : 7/8'lik hece vezni (2+2+3)

b) Toplam Ölçü Sayısı : 12 ölçü

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, “7/8’lik ölçü”yü örneklendirmek için seçilmiş bir türküdür.[17, s:9]

Sözler mani dörtlüklerinden oluşmakla birlikte ana fikir tam olarak anlaşılamamaktadır. Varsa eğer, sözlerin ne anlatmak istediğinin anlaşılması bakımından, türkünün diğer dörtlükleri de verilmeliydi.

Melodik olarak geniş bir ses sahasına sahip değildir. Türkü içerisinde re-sib inisi büyük 3’lü, do-la ve sib-sol inisi küçük 3’lü, la-fa inisi büyük 3’lü, sol-sib çıkıcı küçük 3’lü, fa-sib tam 4’lü aralıklar dışında diğer sesler ardışıktır. Nota değerleri ağırlıklı olarak sekizlik ve dörtlüklerden oluşmuştur. Parça içerisindeki “sib” öğrenimde bir zorluk teşkil etmemektedir.

Türküde bir heceye (, (, ( )’lük nota değerleri denk gelmektedir.

Bağlı notalar kullanılmış olmakla beraber bir heceye ( ) nota değeri karşılık gelmektedir.

Ritmik yapısının 7/8’lik aksak usûl olmasından dolayı öğretimde bir güçlük yaşanabilir. Fakat üçlünün sonda yer alması ve öğretiminin kulaktan yapılması ile bu güçlük aşılabilecektir. Ayrıca ritmik yapının hareketli, melodik yapının da akıcı olması türkünün sevilerek söylenmesine neden olmaktadır, denilebilir.

5.3.2 Akçalının Dibinde

AKÇALININ DİBİNDE

Erzincan

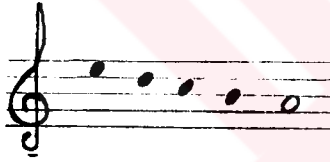

Ak - ça - lı - nın di - bin - de Ga - va - ğa bak ga - va - ğa
Ak - ça - lı - nın di - bin - de Ce - vi - ze bak ce - vi - ze

Sev - di - ğim ge - lin o - lu - muş le le Du - va - ğa bak du - va - ğa
Sev - di - ğim ge - lin o - lu - muş le le Çe - yi - ze bak çe - yi - ze

Ezginin Yöresi : Erzincan

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : Sevdiğinin Gelin Olması

Ezginin Edebi Yapısı

Uyak Düzeni

Hece Durağı

Akçalının dibinde

a

7'li

Gavağa bak gavağa

b

7'li

Sevdiğim gelin olmuş

c

7'li

Duvağa bak duvağa

b

7'li

a) **Edebi Türü :** Mani

b) **Vezni :** 7'li hece vezni

Ezginin Ritmik Yapısı :

a) **Usûlü :** 12/8'lik (3+3+3+3)

b) **Toplam Ölçü Sayısı :** 4 ölçü

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, “on iki sekizlik ölçü”ye örnek olarak seçilmiştir. [18, s:151]

Sözlerin çok anlaşılır olduğu söylenememekle birlikte, eğlence amaçlı söylenmiş bir türkü diyebiliriz.

Sözler açısından öğrencilere katacağı pek birşey olamamakla birlikte konu olarak on iki sekizlik ölçüyü verdikten sonra örnek olarak seçilmiş bir türkü olduğu için burada sözlerden çok usûl açısından önemli bir türküdür.

Öğrencilerin blokflütle rahatlıkla çalabilecekleri fakat ince re ve ince mi seslerini çıkarmakta güçlük çecekleri için blokflüt eşliğinde rahatça seslendirebilecekleri bir türkü değildir. Fakat bağlama eşliğinde rahat söyleyebileceklerdir.

Türkü içerisinde mi-do inici büyük 3’lü, re-si inici küçük 3’lü, do-sol inici tam 5’li, la-do çıkıcı küçük 3’lü aralıkları dışında diğer sesler ardışıktır.

Türküde bir heceye (, (, (, (, ( ) değerler denk gelmiştir.

Bağlı notalar kullanılmakla birlikte, bir heceye (, ( ) değerleri karşılık gelmiştir.

Sonuç olarak türkünün kulaktan şarkı öğretim yöntemi ile öğretilmesi daha uygundur, diyebiliriz.

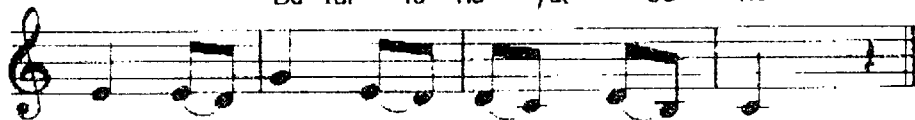
5.3.3 Al Mendili

Al Mendili

Türkü

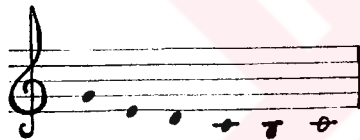
A! men - di - li   men - di - li ———
Ka - ran - fi! ke - tar   ol - du ———
Bu tür - lü ha - yat   ba - na ———

Se - ve - rim   ka - ran - fi - li
Has - ret - lik   ye - ter - ol - du
Ö - lüm - den   be - ter - ol - du

Ezginin Yöresi : ?

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : Hasretlik

Ezginin Edebi Yapısı	Uyak Düzeni	Hece Durağı
Al mendili mendili	a	7'li
Severim karanfili	a	7'li
Karanfil katar oldu	b	7'li
Hasretlik yeter oldu	b	7'li
Bu türlü hayat bana	c	7'li
Ölümden beter oldu	b	7'li

a) Edebi Türü : Türkü

b) Vezni : 7'li hece vezni

Ezginin Ritmik Yapısı :

a) Usûlü : 2/4'lük

b) Toplam Ölçü Sayısı : 8 ölçü

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, “Sekizlik sus” a örnek olarak seçilmiş bir türküdür. [19, s:20]

Türkünün sözleri tam olarak verilmemekle birlikte yöresi de belirtilmemiştir. Eğitimdeki önemi düşünülürse sözler tam olarak verilmeliydi ve çocukların, söyledikleri ezginin, hangi yöreye ait olduğunu bilerek söylemeleri açısından da yöre adı mutlaka belirtilmeliydi. (O yörenin türküleri hakkında fikir sahibi olabilmeleri açısından)

Al Mendili türküsü melodik açıdan çok basit özellikle 6 ncı sınıf öğrencileri için uygundur. Ses sahası geniş olmamakla birlikte çocukların ses alanına uygundur. Nota değerlerinin 4'lük ve çoğunlukla 8'liklerden oluşması olumlu bir özelliktir. Hece bağlarının sıkça yer alması da hece bağının pekiştirilmesini sağlamaktadır. Türkü içerisinde re-sol çıkıcı tam 4'lü; sol-mi inici, re-si inici küçük üçlü aralıkları dışında sesler ardışık olarak dizilmiştir. Ayrıca türkü toplam sekiz ölçü olmakla birlikte aslında dört ölçüdür. Diğer dört ölçü ilk dört ölçünün tekrarıdır.

Türküde bir heceye ( )'lük nota değeri karşılık gelmektedir. Çokça bağlı heceler kullanılmış olmakla birlikte bir heceye ( ), ( ) değerleri karşılık gelmiştir.

Türkünün ritmik yapısı 2/4'lük basit usûlde olup öğrenciler için oldukça kolay ve sadedir.

5.3.4 Allıda Yemenim

ALLIDA YEMENİM

Orta hızda Türkü
Yöresi: Gazi Antep

(ok) Ye me ni min ye şi li
ben kay bet tim e şi mi Al lı da ye me nim
şi na ni na nay pul lu da ye me nim nay na na nay

Ezginin Yöresi : Gaziantep

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : Ayrılık

Ezginin Edebi Yapısı

Yemenimin yeşili

Ben kaybettim eşimi

Allı da yemenim

Pullu da yemenim

Uyak Düzeni

a

a

b

b

Hece Durağı

7'li

7'li

6'lı

6'lı

a) Edebi Türü : Türkü

b) Vezni : 7'li ve 6'lı hece vezni

Ezginin Ritmik Yapısı :

a) Usûlü : 4/4'lük

b) Toplam Ölçü Sayısı : 8 ölçü

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, “Günlük hayatımızda müzik” konusunun ardından verilmiş bir türküdür. [20, s:14]

Ezginin sözleri ayrılığı anlatmakla birlikte kitapta kullanıldığı şekli ile sözlerdeki ana fikir tam olarak anlaşılamamaktadır. Sözlerin diğer dörtlükleri de muhakkak verilmeliydi. Çünkü söz, eğitimde önemli bir rol oynamaktadır. Türkünün içerisinde geçen “şina nina nay” ve “nay nana nay” sözleri bir anlam ifade etmemekle birlikte sadece ezgiyi doldurmak amacıyla söylenmiştir.

Türkü, melodik açıdan dar bir ses sahasına sahip olmakla birlikte öğrenimi kolaydır, öğrencilerin ses genişliğine de uygundur. Türkü içerisinde la-fa inici, fa-la çıkıcı büyük 3'lü; sol-mi inici küçük 3'lü; re-sol çıkıcı tam 4'lü aralıkları dışında çoğunlukla ardışık sesler bulunmaktadır. Ayrıca türkü sekiz ölçü görünmekle birlikte aslında dört ölçüdür. Diğer dört ölçü, ilk dört ölçünün tekrarıdır.

Türküde bir heceye ( ), ( ), ( )'lik nota değerleri denk gelmiştir.

Bağlı notalar kullanılmış olmakla birlikte ( ) , ( ) nota değerleri karşılık gelmiştir.

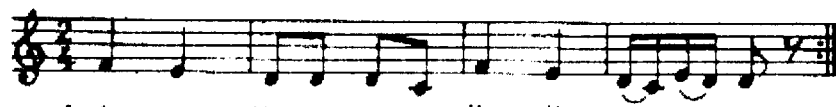
Ritmik açıdan 4/4'lük olup basit bir yapıdadır. İkilik ve dörtlük nota değerleri yanında çoğunlukla sekizlik nota değerleri kullanılmıştır. Bu açıdan öğrencinin ritmik okumasını geliştirmek için kullanılabilir.

Ezgi melodik ve ritmik açıdan çocuklar için uygun olmakla birlikte, sözlerin tamamının verilmeyişi bu uygunluğu zayıflatmıştır.

5.3.5 Aman Hacer Üç Gün Ara Ver

AMAN HACER ÜÇ GÜN ARA VER

♩ = 112

1. Am man Ha cer am man üç gün a ra ver
2. Üç gün den ne çı kar beş gün a ra ver
3. Beş gün ge lir ge çer ya rim gel mez se
4. Al be nim se lâ mım gö tür ya ne ver

Yüce daş başının bir yanı yoldur
Kurban olam güzel, gel suyum doldur
Yoluyun üstüne yatar uyurum
Eller kaldırmadan gel beni kaldır

Ezginin Yöresi : ?

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : Sevgi, Hasret

Ezginin Edebi Yapısı

Uyak Düzeni

Hece Durağı

Aman Hacer aman üç gün ara ver

a

11'li (6+5)

Üç günden ne çıkar beş gün ara ver

a

11'li (6+5)

Beş gün gelir geçer yarım gelmezse

b

11'li (6+5)

Al benim selâmım götür yare ver

a

11'li (6+5)

a) **Edebi Türü : Türkü**

b) **Vezni : 11'li hece vezni**

Ezginin Ritmik Yapısı :

a) **Usûlü : 2/4'lük**

b) **Toplam Ölçü Sayısı : 4 ölçü**

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, “İki dörtlük Halk Türküleri”ne örnek olarak seçilmiş bir türküdür. [16, s:29]

Türkünün sözleri arasında anlaşılmayacak herhangi bir sözcük yoktur.

Melodik olarak çok dar bir ses sahasına sahiptir. Öğrencilerin ses sahasına uygundur. Türkü içerisinde do-fa çıkıcı tam 4’l, do-mi çıkıcı büyük 3’l aralıklar dışında diğerk sesler ardışık olarak sıralanmıştır. Melodisi oldukça basit olmakla birlikte nota değerkleri de öğretime son derece uygundur.

Türküde bir heceye (, ( )’lk nota değerkleri denk gelmiştir. Bağlı notalar bulunmaktadır. Bir heceye ( ) nota değerk karşılık gelmektedir.

Ritmik yapısı da öğrencilerin zorlanmadan başarabildikleri 2/4’lk basit usûlden meydana gelmiştir. Ayrıca sadece dört ölçüden oluşmuştur.

Türkü 6. ve 7. sınıflar için son derece uygundur. Rahatlıkla blokflütle alıpsyleyebilecekleri bir türküdür.

5.3.6 Armut Dalda Esniyor

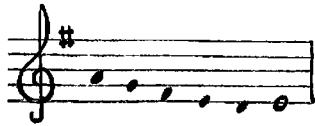
ARMUT DALDA ESNİYOR

$\text{♩} = 100$ (♩.♩.♩.♩) Türkölü

Ar mut da da
Şu be nim ga
es ni yor
rip gön lüm
bir bu ri ni
lu na gör mek
bes li yor,
is li yor.

Ezginin Yöresi : ?

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : Sevda

Ezginin Edebi Yapısı

Armut dalda esniyor

Birbirini besliyor

Şu benim garip gönlüm

Kimi görmek istiyor

Uyak Düzeni

a

a

b

a

Hece Durağı

7'li

7'li

7'li

7'li

a) Edebi Türü : Mani

b) Vezni : 7'li hece vezni

Ezginin Ritmik Yapısı :

- a) **Usûlü** : 9/4'lük (2+2+2+3)
- b) **Toplam Ölçü Sayısı** : 4 ölçü

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, “aksak ölçüler”e örnek olarak seçilmiş bir türküdür.
[21, s:65]

Türkünün sözlerine baktığımızda konusu “sevda” gibi görünse de alıntı yapılan kitapta, varsa türkünün diğer dörtlüklerinin verilmemiş olmasından dolayı, asıl anlatılmak istenen hakkında bir bilgi sahibi olunamaktadır.

Türkü melodik olarak gayet basit ve kolaydır.Ses sahası son derece dar olmakla birlikte öğrenciler için uygunluk arzetmektedir. Türkü içerisinde mi-la çıkıcı tam 4'lü, re-la çıkıcı tam 5'lü aralıkları dışında diğer bütün sesler ardışık olarak bulunmaktadır.

Türküde bir heceye ( ) 'lük nota değeri denk gelmiştir. Bağlı notalar bulunmakla birlikte bir heceye ( ) , ( ) , ( ) değerleri karşılık gelmektedir.

Türkü, ritmik olarak 9/4'lük aksak bir usûlden oluşmakla birlikte üçlünün sonda yer alması ve ülkemizdeki çocuklar ve gençlerin kulaklarının aksak usûllere yabancı olmamasından dolayı türkünün bu zorluğu aşılabilecektir.

Ayrıca türkü sadece dört ölçüden meydana gelmekle birlikte bir ölçünün tekrardan ibaret olmasından dolayı aslında üç ölçüdür. Bu da, öğretimde son derece bir kolaylıktır.

5.3.7 Arpa Buğday

Arpa Buğday

Türkü

Ar - pa da buğ-day çeç o - lur
Ar - pa da buğ-day bi - çe - riz

çeç o - lur
bi - çe - riz

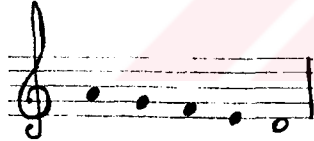
İ - yi dost-tan ay-rıl-ı ak
İ - yi dos-tu se - çe - riz

güç o - lur
se - çe - riz

oy oy
oy oy

Ezginin Yöresi : ?

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : Dostluğun önemi

Ezginin Edebi Yapısı

Uyak Düzeni

Hece Durağı

Arpa buğday çeç'olur

a

7'li

İyi dosttan ayrılmak güç olur

a

10'lu

Arpa buğday biçeriz

b

7'li

İyi dostu seçeriz

b

7'li

a) Edebi Türü : Türkü

b) Vezni : 7'li ve 10'lu hece vezni

Ezginin Ritmik Yapısı :

a) Usûlü : 4/4'lük

b) Toplam Ölçü Sayısı : 8 ölçü

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, “noktalı dörtlük nota değeri ve dört dörtlük ölçünün (C) ile yazılışı” na örnek olarak seçilmiş bir türküdür. [19, s:40]

Alıntı yapılan kitapta türkünün sadece bir dörtlüğü verilmiştir. Gerçi türkü her ne kadar sözler için değil noktalı dörtlüğü pekiştirmek için seçilmiş olsa da varsa türkünün ya diğer dörtlükleri de verilmeli, ya da hiç alıntılanmamalıydı. Bundan dolayı verilen dörtlükte “dostluk” u anlatıyor görünmekle birlikte ana fikir tam olarak anlaşılmamaktadır. Ayrıca yine bu türkünün yöresi belirtilmemiştir.

Türkünün ses sahası geniş olmamakla birlikte çocukların seslerini yormamaktadır. Özellikle la-re aralığındaki melodileri (ezgileri) çocuklar rahatlıkla seslendirebilmektedirler. Türkü içerisindeki re-fa çıkıcı küçük üçlü; la-fa inici büyük üçlü; re-sol çıkıcı tam dörtlü aralıklar dışında diğer sesler ardışık olarak dizilmiştir. Türküde bir heceye ( ), ( ), ( ) 'lik değerler denk gelmektedir.

Bağlı notalar kullanılmakla birlikte bir heceye ( ), ( ) nota değerleri karşılık gelmektedir.

Türkünün usûlü 4/4'lük olup basit yapıdadır. Sonuç olarak türkünün sözlerinin tam verilmemesi dışında herhangi bir olumsuz yönü bulunmamaktadır.

5.3.8 Ata Barı

ATA BARI

Allegro Yöresi: Artvin

mf Bah-çe-si var ba-ğı var Ay - va-sı var na - rı var
Is - ter al is - ter al - ma Oy le le le le le yar

A - ta - mız dan ya - di - gar Biz - de A - ta ba - rı var
A - rı - na ya - zıl - mış - ım Oyle le le le le le yar

Ezginin Yöresi : Artvin

Ezginin Ses Sahası :

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, “Geleneksel Türk Halk Müziğinin başlıca türleri ve örnekleri” konusu içerisinde, “oyun havaları”na örnek olarak seçilmiş bir türküdür. [22, s:56]

Çocukların kulaklarında olan bir ezgi olduğu için eğitimde rahatlıkla kullanılabilecektir. Ayrıca türkünün hareketli ve neşeli bir yapıda olması da çocukların zevkle söylemelerine bir sebeptir. Fakat türkünün diğer dörtlükleri de verilmeliydi.

Ses sahası geniş olmamakla birlikte öğrencileri zorlamayacak tarzda bir ezgidir. Blokflütleri ile de rahatlıkla çalabilecekleri bir türküdür. Türkü içerisinde la-fa inici büyük 3'lü ve sol-mi inici küçük 3'lü aralıkları dışında bütün sesler ardışık olarak bulunmaktadır.

Türküde bir heceye ( ), ( ), ( ) nota değerleri denk gelmiştir. Bağlı notalar bulunmakla birlikte bir heceye ( ) , ( ) değerleri karşılık gelmektedir.

Türkünün usûlü 6/8'lidir ve bu usûle güzel bir örnektir. Türkünün kulaktan öğretilmesi daha olumlu olacaktır. Sonuç olarak ezginin güzelliği nedeniyle eğitimde kullanılabilecek türdedir.

5.3.9 Başına Döndüğüm Kurban Olduğum

Andante **BAŞINA DÖNDÜĞÜM KURBAN OLDUĞUM** Yöresi: Kars

mf Ba şı na dön dü ğü m kur ba no
Çok tan be ri ter ke t mi şem be n
İk ra mın der di ne yok tur ça

du ğu m Ağ lar do la m ra m
ya ri Has ta yü re ğim de n
re le r Ek sik ol maz bu si

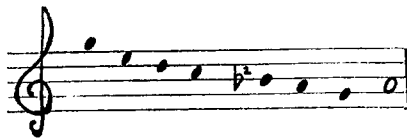
var de yi de yi E zel ba har ya za y
çık mı yor za rı Ya nar ol du sön me z
nem de ya re le r Ay lar gün ler se ne

la rı mı sa li Ça ğ lar do la
yü re ğim na ri Da ğ lar do la
ı le ka re le r Ba ğ lar do la

m ra m yâr de yi de yi
m ra m yâr de yi de yi
m ra m yâr de yi de yi

Ezginin Yöresi : Kars

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : Sevgi, hasret, özlem

Ezginin Edebi Yapısı

Uyak Düzeni

Hece Durağı

Başına döndüğüm kurban olduğum

a

11'li

Ağlar dolanıram yar deyi deyi

b

11'li

Ezel bahar yaz ayları misali

c

11'li

Çağlar dolanıram yar deyi deyi

b

11'li

a) Edebi Türü : Koşma

b) Vezni : 11’li hece vezni

Ezginin Ritmik Yapısı :

a) Usûlü : 10/8’lik (2+3+2+3)

b) Toplam Ölçü Sayısı : 16 ölçü

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, “Geleneksel Türk Halk Müzüğinin başlıca türleri ve örnekleri” içerisinde “Kırık Havalar”’a örnek olarak verilmiş bir türküdür. [23, s:71]

Türkünün sözleri birkaç kelime dışında (ezel bahar, zari, nari, ikramın, kareler) anlaşılmaktadır. Bilinmeyen kelimelerin anlamları kitapta mutlaka verilmeliydi.

Melodik olarak oldukça sevilen bir türküdür.Türkü, THM çalgıları eşliğinde ve mutlaka kulaktan şarkı öğretim yöntemi ile öğretilmelidir.

Türkü içerisinde bir heceye (, (, ( )’lük nota değerleri denk gelmiştir. Bağlı notalar kullanılmakla birlikte bir heceye (, (, (, (, (, (, ( ) değerler karşılık gelmiştir.

Türkünün ritmi 10/8’lik karma bir usûldür. Bu usûlün, “2+3+2+3” şeklinde olmakla birlikte türkü içerisinde sadece iki ölçüde “3+2+2+3” şekline dönüşmüş yani baştaki üçlü yer değiştirmiştir. Türkü orta okullar için zevk eğitiminde kullanılmaya uygun bir türküdür. Aynı zamanda hem orta okul hem de lise ders kitaplarında yer almıştır.

5.3.10 Bel Bağımin Tokası

BEL BAĞIMIN TOKASI

Yöresi: Trabzon

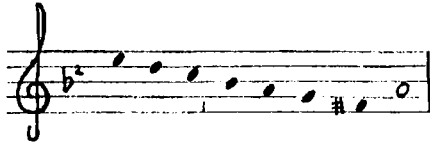

Penceresinin camı
Sürülmüş mavi boya
Pencereden bakana
Sarılısam doya doya

Ben gemilen gidemem
Yol yok mudur karadan
Seni benim elimden
Ancak alır yaradan

Ezginin Yöresi : Trabzon

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : Sevgi, hasret, özlem

Ezginin Edebi Yapısı

Uyak Düzeni

Hece Durağı

Bel bağımin tokası

a

7'li

Yandan vuruyor yandan

b

7'li

Alacaksan al beni

a

7'li

Ben usandım bu candan

b

7'li

a) Edebi Türü : Mani

b) **Vezni** : 7'li hece vezni

Ezginin Ritmik Yapısı :

a) **Usûlü** : 2/4'lük

b) **Toplam Ölçü Sayısı** : 10 ölçü (ayrıca dört ölçüde saz bölümü olarak verilmiştir.)

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, “THM kavramı” na örneklendirme yapılması amacıyla seçilmiş bir türküdür. [24, s:59]

Sözler öğrenciler tarafından beğenilecek tarzdadır. Edebi türünün mani olmasından dolayı dörtlüklerin ilk iki mısrası kafiye amacı ile söylenmiş, asıl anlatılmak istenen son iki mısradaki verilmiştir. Ayrıca türkünün üç kıtasının birden verilmesi ve yöre adının belirtilmesi de olumludur.

Türkü alıntı yapılan kitapta THM dizilerinden Kerem dizisine örnek olarak seçilmiştir. Bu sebeple öğrencilere yabancı olan ve türkü içerisinde yer alan si ²/₂ notası hakkında bilgi verilmelidir.

Türkü melodik olarak inici özellik göstermektedir. Genel olarak ardışık seslerden meydana gelmiştir. Çoğunlukla onaltılık nota değerlerinden oluşmuş olsa da seslerin genellikle ardışık olmasından ve türkünün on ölçü olmasına rağmen bazı ölçülerinin tekrardan ibaret olmasından dolayı 15-17 yaş öğrencilerine nota ile de kolaylıkla öğretilbilecek yapıdadır.

Türküde bir heceye ( ), ( ) nota değerleri denk gelmiştir. Bağlı notalar kullanılmakla birlikte bir heceye ( ), ( ), ( ) nota değerleri karşılık gelmektedir.

Ayrıca ritmik yapısının basit olması da öğrenciler için bir kolaylıktır. Türkü lise öğrencilerine nota ile, ortaokul öğrencilerine de kulaktan öğretilbilir.

5.3.11 Ben Yemenimi

BEN YEMENİMİ

Moderato

Halk türküsü

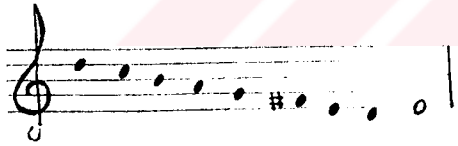
mf 1. Ben ye me ni mi a man am man
2. El ma da in cir a man am man

al is te rim Or ta sın
nar is te rim Al gel oğ
Bul gel oğ

da a ca nım da dal is te rim
lum a ca nım da mor çi çe ği
lum a ca nım da mor çi çe ği

Ezginin Yöresi : ?

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : -

Ezginin Edebi Yapısı

Uyak Düzeni

Hece Durağı

Ben yemenimi al isterim

a

9'lu

Ortasında dal isterim

a

8'li

Elma da incir nar isterim

a

9'lu

Al gel oğlum mor çiçeği

b

8'li

Bul gel oğlum mor çiçeği

b

8'li

a) **Edebi Türü :** Türkü

b) **Vezni :** 8'li ve 9'lu hece vezni

Ezginin Ritmik Yapısı :

a) **Usûlü :** 9/8'lik (2+2+2+3)

b) Toplam Ölçü Sayısı : 7 ölçü

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, “Dokuz sekizlik ölçü”ye örnek olarak verilmiş bir türküdür. [23, s:41]

Türkünün sözleri öğrenciler tarafından beğenilecek tarzdadır. Türkü içerisinde yer alan “aman aman” ve “a canım da” sözleri bir anlam ifade etmemekle birlikte melodiyi doldurmak için söylenmiştir. Türkünün yöresi belirtilmemiştir. Öğrencilerin bu türkünün hangi yöreye ait olduğunu bilmeleri açısından yöre adı belirtilmeliydi.

Melodisi akıcı ve kulağa hoş gelmektedir. Ses sahası yaklaşık bir oktavdır. Türkü içerisinde la-fa diyez inici küçük 3’lü; mi-la çıkıcı tam 4’lü; re-si inici küçük 3’lü; re-si çıkıcı büyük 6’lı; si-sol inici büyük 3’lü ve çokça ardışık sesler bulunmaktadır.

Türküde bir heceye (, ( )’lük nota değerleri denk gelmiştir. Bağlı notalar bulunmaktadır. Bir heceye (, (, (, (, (, (, ( ) değerler karşılık gelmiştir.

Türkünün öğretiminde bazı zorluklar görülmektedir. Birincisi 9/8’lik aksak usûlün kavratılmasındadır. Üçlünün sonda olması işi biraz olsun kolaylaştırabilmekle birlikte yine de orta okul yaşındaki çocuklara, aksak usûldeki türkülerin öğretiminde bazı zorluklar yaşanmaktadır. En azından basit usûller kadar kısa zamanda öğretilmemekte daha uzun zaman almaktadır. İkinci zorluk, fa# sesini yerleştirebilmektedir. Üçüncü zorluk ise hece bağlarının çok uzun olmasıdır. Tüm bu zorlukları aşabilmek ve türküyü sağlıklı olarak öğretebilmek zaman istemektedir. Zaman problemi de, haftada yalnızca bir ders saati (40 dk.) olan bir ders için engel teşkil etmektedir.

5.3.12 Bilmem Şu Feleğin

BİLMEM ŞU FELEĞİN

Türkü
Yöresi: Erzincan

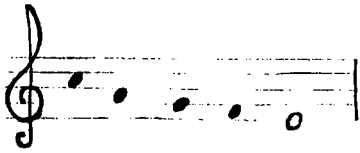
Moderato

1- Bil mem şu fe le ğin ben de ne si var.
2- Her git ti ğim yer de var is ter ben den.
San ki be nim mor süm bül lü ba ğım var.
Zem he ri a yın da ca nım gül is ter ben den.

2- Evlerinin önü zeytin ağacı
Dökülmüş yaprağı kalmış ağacı
Eğer senin gönlün, benden yoğ ise
Sen bana kardeş de canım, ben sana bacı

Ezginin Yöresi : Erzincan

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : Kadere ve sevgiliye sitem

Ezginin Edebi Yapısı

Uyak Düzeni

Hece Durağı

Bilmem şu feleğin bende nesi var

a

11'li

Her gittiğim yerde yar ister benden

b

11'li

Sanki benim mor sümbüllü bağım var

a

11'li

Zemheri ayında gül ister benden

b

11'li

a) Edebi Türü : Koşma

b) Vezni : 11'li hece vezni

Ezginin Ritmik Yapısı :

- a) Usûlü : 2/4'lük
- b) Toplam Ölçü Sayısı : 12 ölçü

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, “Müzikte örgü, doku, biçim, tür” konusu içerisinde “Müzikte tek seslilik”e örnek olarak seçilmiş bir türküdür. [20, s:56]

Sözler çocuklar tarafından anlaşılıp sevicecek tarzdadır.

Melodik olarak dar bir ses sahasına sahip olup, öğrencilerin seslerini zorlayacak şekilde değildir. Türkü içerisinde la-fa inici büyük 3'lü; sol-mi inici küçük 3'lü; fa-do çıkıcı tam 5'li; do-la inici küçük 3'lü aralıklar yanında çokça ardışık sesler bulunmaktadır. Bunun dışında ezgi sade ve yalındır.

Türküde bir heceye (, (, (, ( )'lük nota değerleri denk gelmiştir. Bağlı notalar bulunmamaktadır.

Ritmik yapısı basittir ve özellikle sekizlik nota değerleri ağırlıklı olarak kullanılmıştır. Türkü on iki ölçüden oluşmuş gibi görünse de yaklaşık sekiz ölçü dört ölçünün tekrarıdır.

Tüm bu sebeplerden dolayıdır ki ezgi rahatlıkla eğitimde kullanılabilir.

5.3.13 Bombili Bili Bilibom

BOMBİLİ BİLİ BİLİBOM

Tokat

Düzenleme: Demet İlik

Bombilibilibili bom bom bom bi li bilibili bom

bom bom bom bom bom bom bom bom bi li bi li

bom SON To kat tan al dımba kır a man a man a man

O ça kır göz le ri ne a man a man a man

bombombom bom bom bombombom a man a man a man hey

Fat mam göz le rin ça kır

Kur ban ol sun bu fa kır

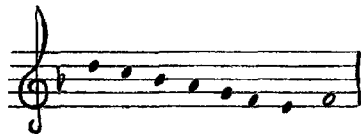
hey ça kur kır göz lüm

kur ban ol sun

2. Şu dereler şu düzler,
Kem küm dökülen sözler,
Yine mi sürmelendi,
Ocak söndüren gözler?
Bağlantı

Ezginin Yöresi : Tokat

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : Sevda

Ezginin Edebi Yapısı	Uyak Düzeni	Hece Durağı
Tokat'tan aldım bakır	a	7'li
Fatma'm gözlerin çakır	a	7'li
O çakır gözlerine	b	7'li
Kurban olsun bu fakir	a	7'li

a) Edebi Türü : Mani

b) Vezni : 7'li hece vezni

Ezginin Ritmik Yapısı :

a) Usûlü : 2/4'lük

b) Toplam Ölçü Sayısı : 11 ölçü

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, “Dağarcık” bölümünde verilmiş bir türküdür.[24, s:119]

Türkü birçok ders kitabında yer almıştır. Türkünün melodisi ve sözleri özellikle bağlantı bölümü, öğrenciler tarafından sevilerek söylenmektedir. Türküde sözler arasında geçen “aman aman aman” ve “bombili bili bilibom bom bombili bili bilibom” sözleri melodiye doldurmak amacıyla söylenmiştir.

Ses sahası öğrencilerin sesini zorlayacak tarzda değildir. Türkü içerisinde sol-mi inici küçük 3'lü, fa-la çıkıcı büyük 3'lü, do-la inici küçük ve la-do çıkıcı küçük 3'lü aralıkları dışında sesler ardışık olarak bulunmaktadır.

Türküde bir heceye (, (, ( ) nota değerleri denk gelmiştir. Bağlı notalar kullanılmakla birlikte bir heceye (, (, (, (, ( ) nota değerleri karşılık gelmektedir.

Türkünün ritmik yapısı 2/4'lük olup basit usûldür. Basit usûlleri oturtmakta öğrenciler zorluk çekmemektedir. Türkü içerisinde on altılık notalar bulunmakla birlikte lise öğrencileri için bu, çok fazla bir zorluk değildir. Türkü hem ortaokul hem de lise düzeyinde rahatlıkla kullanılabilecek tarzdadır. Ortaokul öğrencilerine kulaktan, lise öğrencilerine ise nota ile öğretilbilir.

5.3.14 Boran Geldi

BORAN GELDİ Türkü

$\text{♩} = 104$

1) Bu ran gel di kış gel di Yar yar

yar yar

Ezginin Yöresi : ?

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : Kış Ayları

Ezginin Edebi Yapısı

Uyak Düzeni

Hece Durağı

Boran geldi kış geldi

a

7'li

Safa geldi hoş geldi

a

7'li

Kar yağar alçaklara

b

7'li

Dökülür saçaklara

b

7'li

a) **Edebi Türü :Türkü**

b) **Vezni : 7'li hece vezni**

Ezginin Ritmik Yapısı :

a) **Usûlü : 2/4'lük**

b) **Toplam Ölçü Sayısı : 6 ölçü**

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, “sol-fa alıştırmaları”na örnek olarak verilmiş bir türküdür. [21, s:21]

Sözlerde içerik açısından bir zenginlik yoktur. “Boran” kelimesi dışında da türkü içerisinde çocuklar tarafından anlaşılmayacak bir sözcük yoktur. Türküde sözler arasında geçen “yar yar yar yar” sözü melodiyi doldurmak amacıyla söylenmiştir.

Melodik olarak ses sahası son derece dardır ve ayrıca bir özelliği de yoktur.

Türküde bir heceye ( ) , ( )’lük nota değerleri denk gelmiştir. Bağlı notalar bulunmakla birlikte bir heceye ( ) nota değeri karşılık gelmektedir.

Ritmik olarak da yine basit yapıdadır. Genellikle sekizlik nota değerlerinden oluşmuştur

Türkünün öğretiminde hiç bir zorluk olmadığı gibi, ortaokul dönemi için çok hafif kalacağından, ilkokulda sol-fa seslerini oturtmak amacıyla kullanılabilir.

5.3.15 Burçak Tarlası

Burçak Tarlası

Allegretto Molâ Türküsü

mf El-i mi sal-la-dım değ-di di-ke-ne

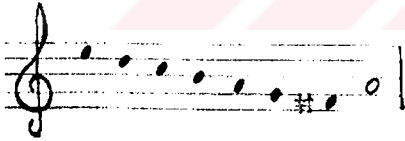
İntizar e-delim o-nom bur-çak di-ke-ne

İlâhi kaynana ömrün tükene
Aman kızlar ne hoş imiş burçak tarlası
Burçak tarlasında yar yar gelin olmas!

Sabahleyin kalktım ezan sesi var
Ezan sesi değil yar yar burçak yası var
Sorun şu adamın kaç tarlası var.
Aman kızlar ne hoş imiş burçak tarlası
Burçak tarlasında yar yar gelin olmas!

Ezginin Yöresi : ?

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : Burçak tarlasında çalışan kızlar

Ezginin Edebi Yapısı	Uyak Düzeni	Hece Durağı
Elimi salladım değdi dikene	a	11'li
İntizar edelim burçak dikene	a	11'li
İlâhi kaynana ömrün tükene	a	11'li
Aman kızlar ne hoş imiş burçak tarlası	b	13'lü
Burçak tarlasında gelin olmas	b	11'li

a) Edebi Türü : Türkü

b) Vezni : 11'li hece vezni

Ezginin Ritmik Yapısı :

a) Usûlü : 4/4'lük

b) Toplam Ölçü Sayısı : 4 ölçü

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, “on altılık nota”ya örnek vermek için seçilmiş bir türküdür.[25, s:37]

Türkünün sözleri içerisinde “intizar” kelimesi dışında öğrenciler tarafından anlaşılmayacak bir söz yoktur.

Melodik olarak türkü içerisinde do-mi çıkıcı büyük 3'lü, la-do çıkıcı küçük 3'lü aralıkları dışında bütün sesler ardışıktır. Türküde sözler arasında geçen “anam” ve “yar yar” sözleri melodiye doldurmak amacıyla söylenmiştir.

Türküde bir heceye (, ( )'lik nota değerleri denk gelmektedir. Bağlı notalar bulunmakla birlikte bir heceye (, ( ) nota değerleri karşılık gelmektedir.

Türkünün ritmik yapısı da 4/4'lük basit usûlden meydana gelmiştir.

Türkünün nota değerleri genellikle sekizlik olup, on altılık nota değerleri de bulunmaktadır. Alıntı yapılan kitapta türkünün seçiliş nedeni on altılık nota değerini örneklemek olduğu için, türkü notalarıyla solfej yaptırılarak öğretilebilir, diyebiliriz. Zaten nota ile öğretimde, seslerin genel olarak, ardışık olarak dizilmesi, aralıkların öğrenciyi zorlamaması, ritmik yapının basit olması sebebiyle kolay olabilecektir.

5.3.16 Cevizin Etekleri

CEVİZİN ETEKLERİ

Orta Orta Anadolu

Ce-vi-zin e - tek - to - ri sal - lan da gel sen ba - ri
A - ramız ır - rak düş - tü mek - tu - bu kes - me ba - ri

Drum: 4)

2 - İnce bel ipek kumaş - Gel seninle kavuşak
Aramız derya deniz - Mektubunun konuşak

Ezginin Yöresi : Orta Anadolu

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : Ayrılık ve Hasret

Ezginin Edebi Yapısı

Uyak Düzeni

Hece Durağı

Cevizin etekleri

a

7'li

Sallan da gel sen bari

a

7'li

Aramız ırak düştü

b

7'li

Mektubu kesme bari

a

7'li

a) Edebi Türü : Mani

b) Vezni : 7'li hece vezni

Ezginin Ritmik Yapısı :

a) Usûlü : 4/4'lük

b) Toplam Ölçü Sayısı : 4 ölçü

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, “ölçü başında bir vuruşluk ‘sus’ işaretinin kullanılması” konusunda örnek parça olarak seçilmiştir. [3, s:47]

Türkünün sözleri çocuklar tarafından anlaşılabilmekte ve beğenilmektedir.

Melodik olarak dar bir ses sahasına sahip olmakla birlikte çocuklar için uygundur. Türkü içerisinde do-sol çıkıcı tam 5’li aralığı dışında bütün sesler ardışık olarak sıralanmıştır.

Nota değerleri öğretimde herhangi bir zorluk çıkarmayan sekizlik, dörtlük ve ikilik değerlerden oluşmuştur.

Kısaca gerek melodi ve sözlerin uygunluğu, gerek seslerin ardışık olması, gerek nota değerlerinin sadeliği ve gerekse de ritmik yapının basit oluşundan dolayı çocukların kolaylıkla öğrenebilecekleri ve çalgıları ile (blokflüt) çalabilecekleri bir ezgidir.

Türküde bir heceye ( ) , ( ) ve ( ) ‘lik nota değerleri denk gelmektedir.

Bağlı notalar bulunmakla birlikte bir heceye ( ) nota değeri karşılık gelmektedir.

Ritmik yapısı da basit usûlden oluşmuş olup, çocuklar için uygundur.

5.3.17 Çanakkale Türküsü

Çanakkale türküsü

Moderato

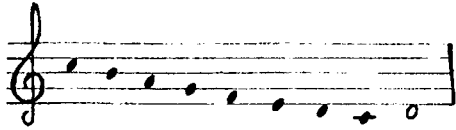
Çanakkale içinde vurdular beni
Ölmeden mezara koydular beni
Of, gençliğim eyvah

Çanakkale içinde aynalı çarşı
Anne ben gidiyorum düşmana karşı
Of, gençliğim eyvah.

Çanakkale içinde bir dolu testi
Anneler babalar ümidi kesti
Of, gençliğim eyvah.

Ezginin Yöresi : ?

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : Ağıt

Ezginin Edebi Yapısı

Uyak Düzeni

Hece Durağı

Çanakkale içinde vurdular beni

a

12'li

Ölmeden mezara koydular beni

a

11'li

Of, gençliğim eyvah

b

6'lı

a) Edebi Türü :Türkü

b) Vezni : 6'lı,11'li ve 12'li hece vezni

Ezginin Ritmik Yapısı :

a) Usûlü : 4/4'lük

b) Toplam Ölçü Sayısı : 10 ölçü

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, müzik dağarcığını geliştirmek için verilmiş bir türküdür.
[25, s:34]

Çanakkale Türküsü birçok ders kitabında yer almıştır. Ve özellikle okullardaki “18 Mart-Çanakkale Zaferi Kutlamaları”nın vazgeçilmez türküsü olmuştur. Gerek sözleri ve gerekse de sözlerindeki anlam sebebiyle öğrencilerin severek söyledikleri bir türküdür.

Türkünün ses sahası yaklaşık bir oktav olmakla birlikte öğrencilerin sesini zorlamamaktadır. Bununla birlikte nota değerleri de sadedir. Türkü içerisinde re-do çıkıcı küçük 7’li, do-la inici küçük 3’lü, fa-la ve do-mi çıkıcı büyük 3’lü, la-fa inici büyük 3’lü aralıkları ile çokça ardışık sesler bulunmaktadır.

Türküde bir heceye (, (, (, ( ) nota değerleri denk gelmiştir. Bağlı notalar vardır ve bir heceye (, (, (, ( ) nota değerleri karşılık gelmektedir.

Türkü ritmik açıdan bir zorluk teşkil etmemekle birlikte 4/4’lük basit usûl dedir.

5.3.18 Çemberimde Gül Oya

ÇEMBERİMDE GÜL OYA

ORTA
(1+1+2+3)

BİGA

ÇEM BER İM DE GÜ L O YA GÜ L ME DİM DO YA DO YA

DERT LER İ KARI YOR UM GÜN LER İ SA YA SA YA

AL BE Nİ KI YA NAM SEN İ

—2—
Penbe güldün soldum
Ak gule ibret oldum
Karşı karşı dururken
Yüzüne hasret kıldım
Al beni kıyamam seni

—3—
Aya dibi beklerim
Vay benim emeklerim
Dümbeği çala çala
Yoruldu bileklerim
Al beni kıyamam seni.

Ezginin Yöresi : Biga

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : Ayrılık, Hasret

Ezginin Edebi Yapısı

Uyak Düzeni

Hece Durağı

Çemberimde gül oya
Gülmedim doya doya
Dertleri karıyorum
Günleri saya saya
Al beni kıyamam seni

a
a
b
a
c

7'li
7'li
7'li
7'li
8'li

a) **Edebi Türü : Türkü**

b) **Vezni : 7'li hece vezni**

Ezginin Ritmik Yapısı :

- a) **Usûlü :** 9/8'lik (2+2+2+3)
- b) **Toplam Ölçü Sayısı :** 7 ölçü

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, “on altılık notaları blokflütle çalma tekniği”ni güçlendirme amacıyla seçilmiş bir türküdür. [26, s:41]

Türkünün sözleri genel olarak öğrenciler tarafından beğenilmektedir.”Çember, ibret, avlu, dümbek” sözcükleri ile “dertler karmak” deyiminin anlamları açıklandıktan sonra, sözlerde anlaşılmayan kelime veya deyim kalmayacaktır.

Melodik olarak ses sahası çok geniş olmamakla birlikte öğrencilerin seslerini zorlayacak şekilde değildir. Türkü içerisinde sesler genel olarak, ardışık olarak dizilmiş olmakla birlikte mi-do çıkıcı küçük 6'lı, do-la inici küçük 3'lü, sol-do çıkıcı tam 4'lü, la-do çıkıcı tam 3'lü sol-si çıkıcı büyük 3'lü aralıkları bulunmaktadır.

Türküde bir heceye (, (, (, (, ( )'lük nota değerleri denk gelmektedir. Bağlı notalar vardır ve bir heceye (, (, (, (, (, ( ) nota değerleri karşılık gelmektedir.

Ritmik yapısı 9/8'lik aksak usûlden meydana gelmiştir. Bu bir zorluk gibi görünse de üçlünün sonda olması bir avantajdır.

Sonuç olarak türkünün orta öğretimde (9,10,11) kullanılması ve kulaktan öğretilmesi daha uygun olacaktır, diyebiliriz. Ayrıca zevk eğitiminde de kullanılabilir.

5.3.19 Çorum Halayı

ÇORUM HALAYI

Yavaşça (y) Yöresi: Çorum

(ok)

1. Ben gi - di - yo - rum Ço - ru - m'a
2. Ah - det - tim ye - min et - tim

1. Bir taş değ - di ko - lu - ma ko - lu - ma
Çık - ma - sın - lar yo - lu - ma yo - lu - ma

2.

Ezginin Yöresi : Çorum

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : Gözdağı

Ezginin Edebi Yapısı

Uyak Düzeni

Hece Durağı

Ben gidiyorum Çorum'a

a

7'li

Bir taş değdi koluma

a

7'li

Ahdettim yemin ettim

b

7'li

Çıkmasınlar yoluma

a

7'li

a) **Edebi Türü :** Mani

b) **Vezni :** 7'li hece vezni

Ezginin Ritmik Yapısı :

a) **Usûlü :** 2/4'lük

b) **Toplam Ölçü Sayısı :** 5 ölçü

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, “Ülkemizde yaptıkları müzik türüne göre oluşan çeşitli ses toplulukları” konusu içerisinde “Türk Halk Müziği” konusuna örnek olarak seçilmiş bir türküdür. [27, s:21]

Alıntı yapılan kitapta sözlerin sadece bir dörtlüğünün verilmiş olması bir dezavantajdır. Diğer dörtlükler de verilmeliydi.

Türkünün ses sahası bir oktav olmakla birlikte, 7. sınıf bilhassa erkek öğrencilerin ses değişimi dönemi olduğu için parça içerisindeki ince re sesi seslerini zorlayabilecektir. Ayrıca türkü içerisinde si sesinin ses değiştirici işaret alması (si $\flat$), senkoplu notaların bulunması, usûlün basit yapıda olması dışında on altılık nota değerlerinin çokça yer almış olması da türkünün öğretilmesinde zaman istemektedir.

Türkü içerisinde sol-mi inici küçük 3’lü ; fa-do inici, do-fa çıkıcı tam 4’lü; re-sol çıkıcı tam 4’lü aralıkları dışında ardışık sesler de bulunmaktadır.

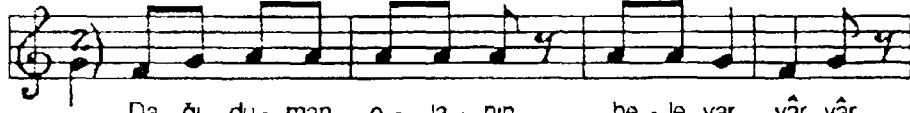
Türküde bir heceye ( ), ( ) ‘lik nota değerleri denk gelmiştir. Bağlı notalar kullanılmış, ( ), ( ), ( ) değerler karşılık gelmiştir.

Türkünün nota ile değil de kulaktan şarkı öğretim yöntemi ile öğretilmesi daha uygundur, denilebilir.

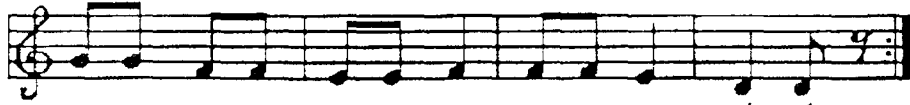
5.3.20 Dağı Duman Olanın

DAĞI DUMAN OLANIN

Sivas

Da - ğı du - man o - la - nın he - le yar yâr yâr
Gö - zü - ne uy - ku gir - mez he - le yar yâr yâr

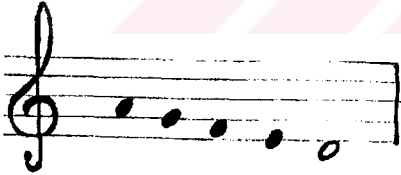

Ha - li ya - man o - la - nın naz - lı yar yâr yâr
Ya - ri gü - zel o - la - nın naz - lı yar yâr yâr

2. Kaleden iniyorum.	3. Ağacın dalına bak.	4. Kara dağı neylesin,
Çağırсан dönüyorum.	Elmanın alına bak.	Geçen çağı neylesin,
Derdinden ocak oldum.	Eridim hasretinden,	Gül bitmez bülbül ötmez
Üflesen yanıyorum.	Gel de şu hâlime bak.	Viran bağı neylesin?

Ezginin Yöresi : Sivas

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : Sevda ve hasret

Ezginin Edebi Yapısı

Uyak Düzeni

Hece Durağı

Dağı duman olanın

a

7'li

Hali yaman olanın

a

7'li

Gözüne uyku girmez

b

7'li

Yari güzel olanın

a

7'li

a) Edebi Türü : Mani

b) Vezni : 7'li hece vezni

Ezginin Ritmik Yapısı :

a) Usûlü : 2/4'lük

b) Toplam Ölçü Sayısı : 8 ölçü

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, ezgi araç olarak kullanılmış, re-la çalışmasına örnek olarak alınmıştır. [18, s:36]

Türkü, 6 ncı sınıf çocukları için seçilmiş olup, her açıdan uygundur. Sözleri, melodisi ve ritmi çocukların kolayca öğrenebileceği türdendir. Sözler kolay anlaşılır ve sadedir. Kafiyesi kulağa hoş gelmektedir. Türkünün edebi türü mani olup, her mısradan sonra söylenen “hele yar yar yar” ve “nazlı yar yar yar” sözleri ezgiyi doldurmak için söylenmiştir.Kullanılan nota değerleri, basit ve sadedir. Türkünün ses sahası geniş olmamakla birlikte çocukların seslerini zorlamamaktadır. Melodik yapı genellikle ardışık seslerden oluşmuştur. Bu da parçayı öğrenmekte kolaylık sağlamaktadır.

Türkü içerisinde bir heceye ( ), ( ) nota değerleri denk gelmiş, bağlı notalar kullanılmamıştır.

Türkünün usûlü basit olup, son derece sadedir. Sonuç olarak, çocukların severek söyleyebileceği, kolayca öğrenebileceği ve hafızasında saklayabileceği bir halk türküsüdür.

5.3.21 Dağlardan İnirem

Dağlardan İnirem Türkü

Dağ - lar - dan i - ni - rem   Yü - küm e - rik - tir
E - ri - ğin dal-la-rı   De - lik de - şik - tir
Bağ - lar - dan i - ni - rem   Yü - küm ü - züm - dür
Ü - zü - mün dal-la-rı   dü - züm dü - züm - dür

Ezginin Yöresi : ?

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : Erik ve üzüm meyve dallarının tasviri

Ezginin Edebi Yapısı

Uyak Düzeni

Hece Durağı

Dağlardan inirem yüküm eriktir

a

11'li (6+5)

Eriğin dalları delik deşiktir

a

11'li (6+5)

Bağlardan inirem yüküm üzümdür

b

11'li (6+5)

Üzümün dalları düzüm düzümdür

b

11'li (6+5)

a) **Edebi Türü :** Türkü

b) **Vezni :** 11'li hece vezni

Ezginin Ritmik Yapısı :

a) **Usûlü :** 6/8'lik

b) **Toplam Ölçü Sayısı :** 4 ölçü

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, “Bileşik vuruş-birleşik ölçülerden 6/8'lik ölçü” ye örnek olarak verilmiş bir türküdür. [19, s:49]

Türkünün sözleri pek fazla bir anlam ifade etmemektedir. Zaten türkünün varsa diğer sözleri de verilmemiştir. Alıntı yapılan kitapta bu türkünün veriliş sebebi 6/8'lik usûldeki ezgilere örnek olmasıdır.

Melodik açıdan türkünün ses alanı çok dar olmakla birlikte özellikle ses değişimi döneminde olan 7 nci sınıf erkek çocuklarını zorlamayacaktır. Bununla birlikte melodisi oldukça basittir. Türkü içerisinde re-sol çıkıcı ve inici; do-fa çıkıcı tam dörtlü aralıkları dışında diğer sesler ardışıktır.

Bir heceye (, (, ( ) lik nota değerleri denk gelmiştir. Bağlı nota bulunmamaktadır.

Ritmik açıdan 6/8'lik birleşik bir usûlden meydana gelmiştir. 7 nci sınıf öğrenciler için bu zorlayıcı bir özellik değildir.

Sonuç olarak söz ve melodi açısından çok olumlu bir türkü olduğunu söyleyememekle birlikte sadece ritmik yapı açısından olumlu olarak değerlendirilebilir. Zaten türkünün seçiliş nedeninin de bundan dolayı olduğunu daha önce de belirtmiştik.

5.3.22 Dağları Dağlasınlar

DAĞLARI DAĞLASINLAR

Orta Erzurum

Dağ - la - rı dağ la sın - lar gö - ren - ler ağ -
O ya - rin çev re - siy - te ya - re - mi bağ -
la - sın - lar a - man gü - zel oy oy
la - sın - lar ca - nım gü - zel oy oy

2 - Dağları delemedim - Yanına gelemedim (Aman güzel oy, oy)
İzini bilemedim - İzinsiz gelemedim (Canım güzel oy, oy)

Ezginin Yöresi : Erzurum

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : Sevda ve Ayrılık Acısı

Ezginin Edebi Yapısı

Uyak Düzeni

Hece Durağı

Dağları dağlasınlar

a

7'li

Görenler ağlasınlar

a

7'li

O yarin çevresiyle

b

7'li

Yaremi bağlasınlar

a

7'li

a) **Edebi Türü :** Mani

b) **Vezni :** 7'li hece vezni

Ezginin Ritmik Yapısı :

a) **Usûlü :** 6/8'lik

b) **Toplam Ölçü Sayısı :** 6 ölçü

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, “altı sekizlik ölçü”ye örnek olarak seçilmiş bir türküdür.
[3, s:93]

Türkünün sözleri içerisinde “çevre” kelimesi ile “dağlamak” terimi dışında, öğrenciler tarafından anlaşılmayacak bir söz yoktur. Ayrıca türkünün mani dördtlüklerinden oluşmuş olması ve kafiyeleşimindeki ustalık sayesinde çocukların rahatlıkla akıllarında tutabilecekleri ve severek söyleyecekleri bir türküdür. Türkünün sözleri içerisinde geçen “aman güzel oy oy” ve “canım güzel oy oy” sözleri melodiyi doldurmak amacıyla söylenmiştir.

Türkü melodik olarak dar bir ses sahasına sahip olmakla birlikte la-re aralığındaki sesler 7. sınıf erkek çocuklarının seslerini de zorlamamaktadır. Ayrıca ezginin melodisi oldukça basit yapıda olup, çocukları zorlamamaktadır.

Türkü içerisinde re-sol çıkıcı tam 4’lü, la-fa inici büyük 3’lü, sol-mi inici küçük 3’lü, re-fa çıkıcı küçük 3’lü, do-fa çıkıcı tam 4’lü aralıkları dışında, diğer sesler ardışıktır.

Türküde bir heceye (, (, ( )’lük nota değerleri denk gelmektedir.

Bağlı notalar bulunmakla birlikte bir heceye ( ) nota değeri karşılık gelmiştir.

Türkünün ritmi 6/8’lidir. Bu, başta bir zorluk gibi görünse de nota değerlerinin noktalı dördtlük, sekizlik gibi değerlerden oluşması nedeniyle, bu zorluk rahatlıkla aşılabacaktır.

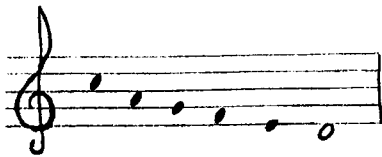
5.3.23 Daldalan

Daldalan Oyun Havası

Dal - da - lan dal - da - lan dal - dan a - şa - ğı
Dal - da - lan dal - da - lan dal - dan a - şa - ğı
Bir sa - at Saç - la - rı
bir kös - tek bel - den a - şa - ğı
dö - kü - lür bel - den a - şa - ğı
Bir sa - at bir kös - tek bel - den a - şa - ğı
Saç la - rı dö - kü - lür bel - den a - şa - ğı

Ezginin Yöresi : ?

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : Belli bir konuyu işlememekle birlikte tamamen oyun havası maksadıyla söylenmiş bir türküdür.

Ezginin Edebi Yapısı	Uyak Düzeni	Hece Durağı
Daldalan daldalan daldan aşağı	a	11'li (6+5)
Bir saat bir köstek belden aşağı	a	11'li (6+5)
Daldalan daldalan daldan aşağı	a	11'li (6+5)
Saçları dökülür belden aşağı	a	11'li (6+5)

a) Edebi Türü : Türkü

b) Vezni : 11'li hece vezni

Ezginin Ritmik Yapısı :

a) Usûlü : 5/8'lik (2+3)

b) Toplam Ölçü Sayısı : 15 ölçü

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, “5/8'lik ölçü” ye örnek olarak seçilmiş bir türküdür.
[19, s:93]

Türkü bir oyun havası olması sebebiyle sözlerinde anlam yoktur. Türkünün hangi yöreye ait oyun havası olduğunun öğrenciler tarafından bilinmesi sebebiyle yöre adı belirtilmeliydi.

Ses sahası öğrencileri yoracak ve zorlayacak tarzda değildir. Türkü 15 ölçü olmakla birlikte bazı ölçüler tekrardan ibarettir. Türkü içerisinde sol-do çıkıcı tam 4'lü, do-la inici küçük ve la-fa inici büyük 3'lü, sol-mi inici küçük 3'lü, re-sol çıkıcı tam 4'lü aralıkları ile çokça ardışık sesler de bulunmaktadır.

Türküde bir heceye (, (, ( )'lük nota değerleri denk gelmiştir. Bağlı heceler bulunmakla birlikte bir heceye ( ) nota değeri karşılık gelmiştir.

Türkünün usûlü 5/8'lik (2+3) olup aksaktır. Üçlünün sonda olması ritmik yapıya bir kolaylık sağlamaktadır. Alıntı yapılan kitapta bu türkünün seçiliş nedeni 5/8'lik türkülere örnek olmasıdır ve amaca ulaşılmıştır.

5.3.24 Deniz Üstü Köpürür

DENİZ ÜSTÜ KÖPÜRÜR

Türkü
Yöresi : Muğla

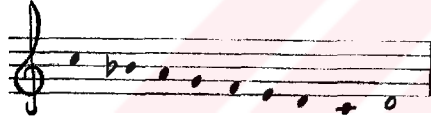
Orta hız (o)

1. De niz üs-tü kö-pü-rür Hey- yâ-rım ni-na-nay ni-na-ni-na
(o) 2. A-ra-ba-ya taş koy-dum Hey- yâ-rım ni-na-nay ni-na-ni-na
nay Ge-mi-le-re-bin- sem- gö-tü-rür Hey- yâ-rım hey
nay Gül- yas-tı-ğa- baş koy dum Hey yâ-rım hey

3. Seni gelecek diye,
Hey yârim ni na nay ni na ni na nay.
Sel yanımı boş koydum,
Hey yârim hey.

Ezginin Yöresi : Muğla

Ezginin Ses Sahası :

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitabın “dağarcık” bölümünde verilmiş bir türküdür. [28, s:91]

Türkü gerek sözleri gerek melodisi açısından öğrenciler tarafından (özellikle lise öğrencileri) çok sevilerek söylenmektedir. Türkünün sözleri arasında geçen “hey yârim nina nay nina nina nay” ve “hey yârim hey” sözleri melodiyi doldurmak amacıyla söylenmiştir.

Türkü bir oktavlık ses sahasına sahiptir. Türkü içerisindeki sib sesi ise lise öğrencilerini zorlamamaktadır. Türkü içerisinde do-fa, sol-do çıkıcı tam 4’lü; do-la çıkıcı büyük 6’lı; mi-sol çıkıcı, fa-re inici küçük 3’lü aralıkları dışında diğer bütün seslerin ardışık olması da öğretim açısından önemlidir.

Türküde bir heceye (, (, (, (, ( ) nota değerleri denk gelmiştir. Bağlı heceler kullanılmakla birlikte bir heceye (, (, (, (, ( ) nota değerleri karşılık gelmektedir.

Ritmik yapısı 4/4’lük olup basit usûlden oluşmuştur. Bu yönden de bir zorluk yoktur.

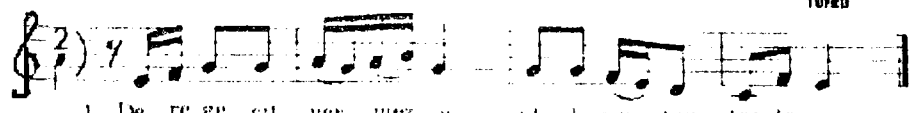
Türkü nota değerleri açısından kulaktan öğretilmeli ve zevk eğitiminde kullanılmalıdır.

5.3.25 Dere Geçit Vermezse

DERE GEÇİT VERMEZSE

♩ 84

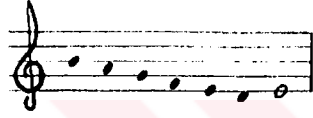
Türku

1. De re ge çit ver mez se at larım taş tan ta şa
Yayla la rı dag la rı ta şa rım baş tan baş
Oy ne re ye ne re ye ko yungır mış de re ye
U zaktan el ey be me gei be ri ye be ri ye

Ezginin Yöresi : ?

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : Özlem

Ezginin Edebi Yapısı

Uyak Düzeni

Hece Durağı

Dere geçit vermezse

a

7'li

Atlarım taştan taş

a

7'li

Yaylaları dağları

b

7'li

Aşarım baştan baş

a

7'li

a) **Edebi Türü :** Mani

b) **Vezni :** 7'li hece vezni

Ezginin Ritmik Yapısı :

a) **Usûlü :** 2/4'lük

b) **Toplam Ölçü Sayısı :** 4 ölçü

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, “mi dizisi”ne örnek olarak seçilmiş bir türküdür.
[21, s:41]

Türkünün sözlerine baktığımızda anafikir “özlem” gibi görünse de, alıntı yapılan kitapta, türkünün diğer dörtlüklerinin verilmemiş olmasından dolayı tam olarak anlaşılamamaktadır.

Türkü melodik olarak son derece basittir. Ses sahası dar olmakla birlikte öğrencileri zorlayacak şekilde değildir. Türkü içerisinde si-sol inici büyük 3'lü, do,fa çıkıcı tam 4'lü aralıkları dışında bütün sesler ardışık olarak dizilmiştir.

Türküde bir heceye ( ), ( )'lük nota değeri denk gelmiştir. Bağlı heceler var olmakla birlikte bir heceye ( ) değeri karşılık gelmektedir.

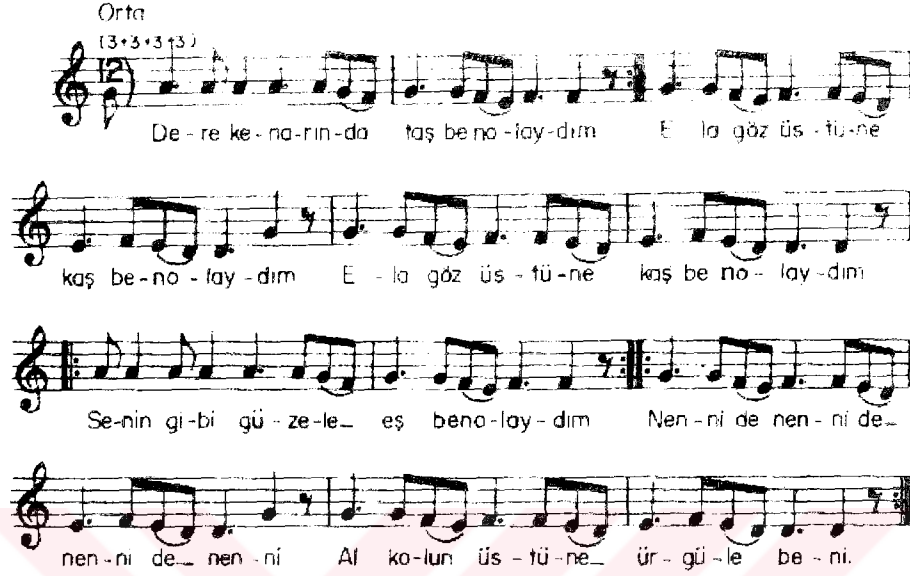
Türkü ritmik açıdan da 2/4'lük basit usûlden oluşmuş olup, öğrencilerin rahatlıkla başarabilecekleri tarzdadır. Ayrıca sadece dört ölçüden meydana gelmiştir.

İçerisinde on altılık nota değerleri bulunsa bile, öğrencilere nota ile öğretimi de yukarıda saydığımız tüm özelliklerinden ötürü son derece kolay olmakta ve kullanmış oldukları çalgıları ile seslendirebilmeleri için de uygunluk arz etmektedir.

5.3.26 Dere Kenarında Taş Ben Olaydım

DERE KENARINDA TAŞ BEN OLAYDIM

Orta
(3+3+3+3)

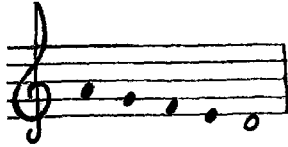

De - re ke - na - rın - da taş be - no - lay - dım E - la göz üs - tü - ne
kaş be - no - lay - dım E - la göz üs - tü - ne kaş be - no - lay - dım
Se - nin gi - bi gü - ze - le - eş be - no - lay - dım Nen - ni de nen - ni de -
nen - ni de - nen - ni Al ko - lun üs - tü - ne - ür - gü - le be - ni.

2 - Dere kenarından geçtim de geldim
Boyunu boyuma ölçtüm de geldim
Güzel seni güzel diye seçtim de geldim
BAĞLANTI (Nennide .....)

Ezginin Yöresi : Şebinkarahisar

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : Sevdâ

Ezginin Edebi Yapısı

Dere kenarında taş ben olaydım
Ela göz üstüne kaş ben olaydım
Senin gibi güzele eş ben olaydım
Nenni de nenni de nenni de nenni
Al kolun üstüne ürgüle beni

Uyak Düzeni

a
a
a
b
b

Hece Durağı

11'li
11'li
11'li
11'li
11'li

a) **Edebi Türü :** Türkü

b) **Vezni :** 11'li hece vezni

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Ezginin Ritmik Yapısı :

- a) Usûlü : 12/8'lik (3+3+3+3)
- b) Toplam Ölçü Sayısı : 12 ölçü

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, “on iki sekizlik ölçü”ye örnek olarak seçilmiş bir türküdür. [3, s:104]

Türkünün sözleri içerisinde “ürgüle” kelimesi dışında öğrenciler tarafından anlaşılmayacak bir söz yoktur. Sözlerdeki anlam çocuklar tarafından beğenilmektedir.

Melodik olarak dar bir ses sahasına sahip olmakla birlikte öğrenciler için uygundur. Ezgi sade, anlaşılır ve akılda kalıcı bir tarzdadır. Türkü içerisinde re-sol çıkıcı tam 4'lü, re-la çıkıcı tam 5'li aralıkları dışında bütün sesler ardışık olarak sıralanmıştır. Bu da öğretimi son derece kolaylaştıracaktır. Türkü on iki ölçü görünmesine rağmen, aslında yedi ölçü olmakla birlikte diğer beş ölçü tekrardan ibarettir.

Türküde bir heceye (, (, ( )'lük nota değerleri denk gelmektedir.

Bağlı notalar bulunmaktadır ve bir heceye ( ) nota değeri karşılık gelmektedir.

Türkünün ritmik yapısının 12/8'lik karma usûlde olması öğrenimde başta bir zorluk teşkil etmekle birlikte yapılacak sürekli tekrarlarla ve ritm çalgılarının yardımı ile bu zorluk aşılabacaktır.

Türkünün nota ile değil de kulaktan şarkı öğretim yöntemi ile öğretilmesi daha uygun olacaktır.

5.3.27 Dereler Buz Bağladı

DERELER BUZ BAĞLADI

♩ = 80

Dereler buz bağ la dı

Avcılar iz bağ la dı

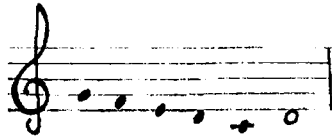
Beni bir gelin vur du

Ah yarı na mı kız bağ la dı

Derelerin oylumu
Eğri koydum boynumu
Gine göresim geldi
Ah kara gözlü yarimi

Ezginin Yöresi : ?

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : Ayrılık acısı, hasret

Ezginin Edebi Yapısı

Uyak Düzeni

Hece Durağı

Dereler buz bağladı

a

7'li

Avcılar iz bağladı

a

7'li

Beni bir gelin vurdu

b

7'li

Yaramı kız bağladı

a

7'li

a) **Edebi Türü :** Mani

b) **Vezni :** 7'li hece vezni

Ezginin Ritmik Yapısı :

- a) **Usûlü : 2/4'lük**
- b) **Toplam Ölçü Sayısı : 8 ölçü**

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, “iki dörtlük türküler”e örnek olarak seçilmiş bir türküdür. [16, s:30]

Türkünün sözleri içerisinde yer alan “buz bağlamak”, “iz bağlamak”, “derelerin oylumu” deyimleri dışında öğrenciler tarafından anlaşılmayacak herhangi bir söz veya deyim yoktur. Türküye geçilmeden önce bu deyimler açıklanmalıdır.

Ezginin ses sahası oldukça dar olmakla birlikte öğrencilerin – ses değişimi içinde olanlar dahil – seslerini yormayacaktır. Türkü içerisinde do-fa ve re-sol çıkıcı tam 4'lü aralıkları dışında diğer bütün sesler ardışık olarak sıralanmıştır.

Türküde bir heceye ( ) , ( ) 'lik nota değerleri denk gelmektedir. Bağlı notalar çokça kullanılmış ve bir heceye ( ) , ( ) , ( ) nota değerleri karşılık gelmiştir.

Ritmik yapı 2/4'lük basit usûlden meydana gelmiştir. türkünün içerisindeki senkoplar zorluk gibi görünse de türküye bir renk katmıştır. Bu senkoplar ve onaltılık nota değerlerinin çokça kullanılmış olmasından dolayı, türkü kulaktan öğretilmelidir, diyebiliriz. Türkü hem ilk hem de ortaöğretimde rahatlıkla kullanılabilecek niteliktedir.

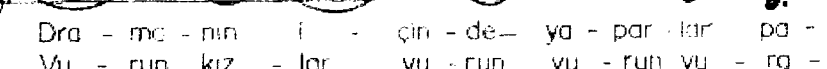
5.3.28 Drama'nın İçinde

*DRAMA'NIN İÇİNDE

Canlı
(3+2+2)

Dra - ma - nın i - çin - de - ya - par - lar pa - zar
Vu - run kız - lar vu - run vu - run vu - ra - lım

Kız - la - ra ya - kı - şır şal i - le şal - var
Bu ge - ce - ki ge - ce - yi ner - de bu - la - lım

2 - Drama’da satarlar ayvaylan hurma
Kızlara yakışır davullan zurna
BAĞLANTI (Vurun .....)

Ezginin Yöresi : Tekirdağ

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : Eğlence amaçlı

Ezginin Edebi Yapısı	Uyak Düzeni	Hece Durağı
Dramanın içinde yaparlar pazar	a	12’li (7+5)
Kızlara yakışır şal ile şalvar	a	11’li (6+5)
Vurun kızlar vurun vurun vuralım	b	11’li (6+5)
Bu geceki eğlenceyi nerde bulalım	b	12’li (7+5)

- a) Edebi Türü : Türkü
b) Vezni : 11'li hece vezni

Ezginin Ritmik Yapısı :

- a) Usûlü : 7/8'lik (3+2+2)**
b) Toplam Ölçü Sayısı : 8 ölçü

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, “yedi sekizlik usûl”e örnek olarak seçilmiş bir türküdür .
[3, s:156]

Eğlence amaçlı söylenmiş bir türkü olmakla birlikte sözlerde öğrenciler tarafından anlaşılmayacak herhangi bir kelime bulunmamaktadır.

Melodik olarak dar bir ses sahasına sahiptir. Böyle olmakla birlikte çocukların ses sahasına bu açıdan oldukça uygundur. Türkü içerisinde sol-mi inici küçük 3'lü, mi-do inici büyük 3'lü aralıkları dışında daha çok ardışık sesler bulunmaktadır.

Türküde bir heceye (, ( )'lük nota değerleri denk gelmektedir. Bağlı notalar bulunmakla birlikte (, (, ( ) nota değerleri karşılık gelmiştir.

Ritmik yapısı 7/8'lik aksak usûldür. Ritmin aksak olmasından dolayı bir güçlük bulunmakla birlikte ayrıca üçlünün başta yer alması da bu zorluğu artırmaktadır.

Ayrıca türkünün prozodik yönden iyi olmaması ve alıntı yapılan kitapta hece bağlarının yanlış gösterilmiş olması da öğretimi bir hayli zorlaştırmaktadır. Tüm bu açılardan türkünün eğitime çok da uygun olduğunu söyleyemeyiz. Ancak prozodisini ve hece bağlarını, olması gerektiği şekilde düzelterek eğitime uygun hale getirebiliriz. Çünkü gerek sözleri, gerek ses sahasının uygunluğu ve gerekse de ağırlıklı olarak ardışık seslerin bir araya gelmesiyle oluşması bakımından kulaktan öğretilmesi kaydıyla eğitimde kullanılabilecek bir türüküdür.

5.3.29 Dut Ağacı

DUT AĞACI

♩ = 112 (Dört kez) Elazığ Türküsü

Oy na nay na nay Oy na nay na

Oy na nay na nay

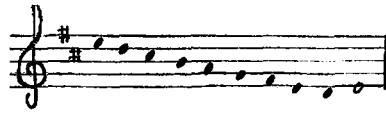
Oy na nay na nay

Dut ağacı boyunca
Dut yemedim doyunca
Ben sana gömlek aldım
Kendi boyun boyunca
Oy nanay nanay

Gurbete gidişimdir
Belki son görüşümdür
Eğil bir yol üpeyan
Belki son öpüşümdür
Oy nanay nanay

Ezginin Yöresi : Elazığ

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : Sevgi, özlem

Ezginin Edebi Yapısı

Uyak Düzeni

Hece Durağı

Dut ağacı boyunca

a

7'li

Dut yemedim doyunca

a

7'li

Ben sana gömlek aldım

b

7'li

Kendi boyun boyunca

a

7'li

a) Edebi Türü :Mani

b) Vezni : 7'li hece vezni

Ezginin Ritmik Yapısı :

a) Usûlü : 2/4'lük

b) Toplam Ölçü Sayısı : 4 ölçü

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, “iki sesli türküler”e örnek olarak seçilmiş bir türküdür. [29, s:27]

Sözlerin mani dörtlükleri ve kafiyesinden meydana gelmiş olması sebebiyle rahatlıkla akılda tutulabilecek bir türküdür. Sözler arasında geçen “oy nanay nanay” sözü melodiyi doldurmak amacıyla söylenmiştir.

Melodik olarak bir oktavdır. Türkü içerisinde “fa” ve “do” sesleri diyez almıştır. Türkü içerisinde re-sol çıkıcı tam 4’lü, la-do # çıkıcı büyük 3’lü aralıkları dışında diğer bütün sesler ardışık olarak yer almıştır.

Türküde bir heceye ( )’lik nota değeri denk gelmiştir. Bağlı heceler bulunmakla birlikte bir heceye ( ), ( ), ( ) değerleri karşılık gelmiştir.

Ritmik olarak 2/4’lük basit usûlden meydana gelmiştir.

Sonuç olarak; ritmin basit, seslerin genellikle ardışık olmasına ve ayrıca, sadece dört ölçüden meydana gelmesine rağmen nota değerleri ve fa#-do# seslerinden ötürü türkünün ilköğretim değil de ortaöğretimde kullanılması daha uygundur, diyebiliriz.

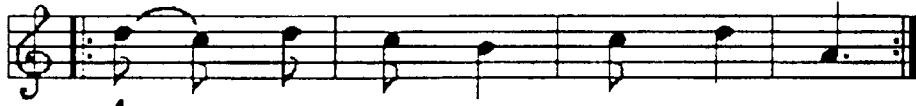
5.3.30 Ekini Biçer Oldum

EKİNİ BİÇER OLDUM

Türkü

1. E - ki - ni bi - çer ol - dum
2. Des - te - yi se - çer ol - dum
3. Yâr der - di - ne dü - şe - li
4. Dağ - la - ra gö - çer ol - dum

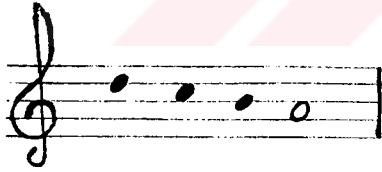

Bağlantı { Hey la - le - ler la - le - ler
Yâr ka - pı - dan ci - re - ler

Ekin ekim gül bitti. Hey laleler laleler, yâr kapıdan gireler
Dalında bülbül öttü. Hey laleler laleler, yâr kapıdan gireler
Bülbül ötmey olaydın. Hey laleler laleler, yâr kapıdan gireler
Yârim elimden gitti. Hey laleler laleler, yâr kapıdan gireler

Ezginin Yöresi : ?

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : Ayrılık

Ezginin Edebi Yapısı

Uyak Düzeni

Hece Durağı

Ekini biçer oldum

a

7'li

Desteyi seçer oldum

a

7'li

Yar derdine düşeli

b

7'li

Dağlara göçer oldum

a

7'li

a) Edebi Türü : Mani

b) Vezni : 7'li hece vezni

Ezginin Ritmik Yapısı :

a) Usûlü : 3/8'lik

b) Toplam Ölçü Sayısı : 8 ölçü

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, ezgi 3/8'lik ölçüde türkü çalışmasına örnek parça olarak verilmiş bir türküdür. [18, s:91]

Türkünün sözleri anlaşılır olmakla birlikte ayrılığı dile getirmektedir. Kafiyeleşimindeki ustalık sayesinde sözler, çocukların hafızalarına kolaylıkla yerleşebilecek tarzdadır. Her mısradan sonra “hey laleler laleler, yar kapıdan gireler” sözleri melodiyi doldurmak amacıyla söylenmiştir.

Parça içerisinde sekizlik, dörtlük nota değerlerinin yanısıra noktalı dörtlük nota da bulunmaktadır. Öğrenciler blokflütleri ile parçayı rahatça çalabileceklerdir. Ses sahası çok dar olmakla birlikte 7 nci ve 8 inci sınıf erkek çocukları ses değişimi döneminde olduğu için, türkü içerisindeki ince re sesi onları zorlayabilecektir. Bu yüzden onlara parça söyletmek yerine çaldırılabilir. Ayrıca türkü bağlama eşliğinde söylettirildiği zaman ise zaten problem olmayacaktır.

Türkü içerisinde la-re çıkıcı, re-la inici tam dörtlü aralıkları dışında diğer bütün sesler ardışık olarak bulunmaktadır.

Türküde bir heceye ( ), ( ), ( ) lük nota değerleri denk gelmiştir. Bağlı heceler de vardır. Bir heceye ( ) karşılık gelmiştir.

Türkünün usûlü 3/8'lik olup bu usûle güzel bir örnektir.

Türkü kolay, sade ve anlaşılır olması bakımından eğitime uygundur, diyebiliriz.

5.3.31 Elâ Gözlerini

ELÂ GÖZLERİNİ
(Karacaoğlan)

Yöresi: Tunceli

Orta (o)

(ok)

1. E - lâ göz - le - ri - ni sev - di - gim dil - ber
Bu - se - le - rin der - de der - man de - di - ler

Gös - ter ce - ma - li - ni gör - me - ve gel - dim
Ger - çek mi sev - di - dim sor - ma - ya gel - dim

2. Senin âşıkların gülmez dediler,
Ağlayıp yaşını silmez dediler,
Seni saran yiğit ölmez dediler,
Gerçek mi cananım sormaya geldim.

3. Sarı gülüm elden ele gezerim.
Elâ gözlü yâri candan severim.
Dediler o güzel sararıp solmuş,
Hak nasip ederse görmeye geldim.

Ezginin Yöresi : Tunceli

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : Sevgiliyi tasvir ediyor

Ezginin Edebi Yapısı

Uyak Düzeni

Hece Durağı

Elâ gözlerini sevdiğim dilber
Göster cemalini görmeye geldim
Buselerin derde derman dediler
Gerçek mi sevdiğim sormaya geldim

a

b

a

b

11'li (6+5)

11'li (6+5)

11'li (6+5)

11'li (6+5)

a) Edebi Türü : Koşma

b) Vezni : 11'li hece vezni

Ezginin Ritmik Yapısı :

a) Usûlü : 4/4'lük

b) Toplam Ölçü Sayısı : 4 ölçü

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, “Kültür ögesi olarak müzik ve müzik kültürümüz” konusuna örnek olarak seçilmiş bir türküdür. [30, s:10]

Türkü Karcaoğlu’na ait gerek sözler gerek melodi açısından güzel bir örnektir. 8. sınıf öğrencilerinin sevak söyleyebilecekleri ve sözlerini rahatlıkla anlayabilecekleri bir türküdür.

Melodik olarak ses sahası dar olup öğrencileri zorlayacak şekilde değildir. Ezgi sade, anlaşılır ve akılda kalıcıdır. Rahatlıkla kulaktan şarkı öğretim yöntemi ile öğretililecektir. Nota ile öğretim için aynı şeyi söyleyemeyiz. Çünkü on altılık nota değeri yanında, noktalı sekizlik değeri çokluğu nota ile öğretimi zorlaştırmaktadır.

Türkü içerisinde kullanılan ardışık sesler dışında, la-fa inisi büyük üçlü; sol-mi inisi küçük 3’lü, fa-la çıkıcı büyük 3’lü; re-sol çıkıcı tam 4’lü; fa-re inisi, re-fa çıkıcı küçük 3’lü aralıkları bulunmaktadır

Türküde bir heceye ( )’lik nota değeri denk gelmiştir. Bağlı notalar sıkça kullanılmıştır. ( ), ( ), ( ), ( ) nota değeri karşılık gelmiştir.

Ezgi içerisindeki ritmik yapı 4/4’lük basit zamanlı olup, öğrenciler için uygundur.

5.3.32 Gidiyorum Çorum'a

GİDİYORUM ÇORUM'A

Orta Çabuk (oç)

Yöresi:
Çorum

Gı di yo rum Ço ru ma da bir taş değ di ko lu ma
Ço rum yo lu bu mu dur da tes ti do lu su mu dur,
ko lum sa nı mak is ter yâ rin in ce be li ne
tez ge li rim de miş lin tez ge li şin bu mu dur

Ezginin Yöresi : Çorum

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : Seveda ve sitem

Ezginin Edebi Yapısı

Uyak Düzeni

Hece Durağı

Gidiyorum Çorum'a

a

7'li

Bir taş değdi koluma

a

7'li

Kolum sarılmak ister

b

7'li

Yarin ince beline

a

7'li

a) Edebi Türü : Mani

b) Vezni : 7'li hece vezni

Ezginin Ritmik Yapısı :

a) Usûlü :4/4'lük

b) Toplam Ölçü Sayısı : 4 ölçü

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, “insan sesinin oluşumu” konusunun ardından verilmiş bir türküdür. [31, s:10]

Türkü, çocukların sevebileceği ve zorlanmadan söyleyebileceği tarzıdır.

Sözler kafiyeleniş bakımından akılda kolay tutulmaktadır.Kullanılan nota değerleri, usûlü basit ve sadedir.

Ses sahası bir oktavdır. Türkü içerisinde sol-do çıkıcı tam 4'lü; mi-sol, re-fa çıkıcı küçük 3'lü aralıkları dışında diğer sesler ardışık olarak sıralanmıştır.

Türküde bir heceye ( ), ( ) nota değerleri kullanılmıştır Bağlı nota bulunmamaktadır.

Türkünün usûlü 4/4'lük olup basit usûldür.Türkünün hareketli olması, ayrıca sekizlik ve dörtlük nota değerlerinden oluşması da olumlu bir özelliktir.

5.3.33 Habudiyar

Habudiyar

Solo Türkü

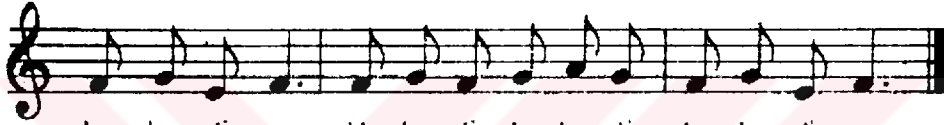

Sa - zı a - lır — hep e - li - ne
Ka lem " " " " " "
Ki tap " " " " " "

Koro

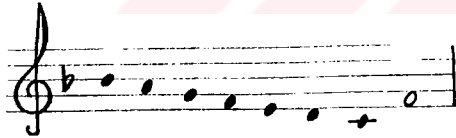
He - mi ça - lar he - mi oy - nar Ha - bu - di yar
" " ya - zar " " bo - zar " " " "
" " o - kur " " söy - ler " " " "

ha - bu - di yar Ha - bu - di ha - bu - di ha - bu - di yar
" " " " " " " " " " " "
" " " " " " " " " " " "

Ezginin Yöresi : ?

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : Herhangi bir konu işlenmemekle birlikte eğlence amacıyla söylenmiş bir türküdür.

Ezginin Edebi Yapısı

Uyak Düzeni

Hece Durağı

Sazı alır hep eline

a

8'li

Hemi çalar hemi oynar

b

8'li

Habudiyar habudiyar

b

8'li

Habudi habudi habudiyar

b

10'lu

a) Edebi Türü : Türkü

b) Vezni : 8'li hece vezni

Ezginin Ritmik Yapısı :

- a) **Usûlü :** 6/8'lik
- b) **Toplam Ölçü Sayısı :** 8 ölçü

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, “ses değiştirici işaretlerden bemol’ün verilmesi” için seçilmiş bir türküdür. [19, s:55]

Sözler çocuklara eğlenceli ve hoş gelmektedir. Zaten eğlence amaçlanarak söylenmiş bir türküdür. Fakat bu türkünün de yöresi belirtilmemiştir.

Melodik olarak ses alanı pest’e doğru genişlemektedir. Ses sahası öğrencileri zorlayacak şekilde değildir. Türkü alıntı yapılan kitapta si^b sesini göstermek için yer almaktadır. Fakat si^b sesini sadece bir yerde (ikinci portenin ilk ölçüsünde) rastlanmakla birlikte eğer si^b sesini öğretmek amaçlanıyorsa içerisinde bu sese daha fazla yer veren bir türkü seçilmeliydi. Türkü içerisinde sol-mi inici küçük 3’lü, fa-do inici ve do-fa çıkıcı tam 4’lü, fa-la çıkıcı büyük 3’lü, do-sol çıkıcı tam 5’li aralıkları dışında ardışık seslerle çokça yer almaktadır.

Türküde bir heceye (, (, ( )’lük değerleri denk gelmiştir. Bağlı heceler kullanılmakla birlikte bir heceye ( ) ‘lük değeri karşılık gelmektedir.

Ritmik yapısı 6/8’lik (3+3) bileşik usûl olup 7 nci sınıf öğrencilerini zorlamamaktadır.

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, “kültür ögesi olarak müzik ve müzik kültürümüz” konusuna örnek olarak seçilmiş bir türküdür.[32, s:11]

Türkü öğrencilerin kolay öğrenebileceği tarzdadır. Bu kolaylık gerek sözler, gerek melodi ve gerekse ritmin sade ve basit olmasından kaynaklanmaktadır. Fakat alıntı yapılan kitapta, sadece bir dörtlük verilmiş olup varsa türkünün diğer dörtlükleri de verilmeliydi. Çünkü eğitimde ve çocuklar üzerinde sözlerin önemi büyüktür.

Ses sahası çok dardır. Öğrenciler bu yönden, söylerken bir zorlukla karşılaşmayacaklardır. Türkü sadece dört ölçüden oluşmuş olmakla birlikte re-fa çıkıcı küçük 3'lü ve re-sol çıkıcı tam 4'lü aralıkları dışında ardışık seslerden oluşmuştur.

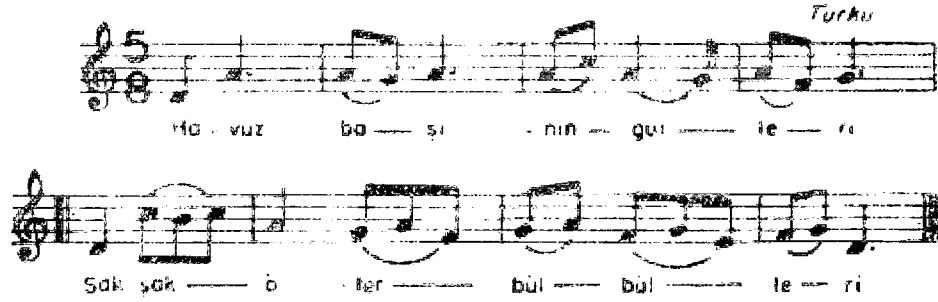
Türkü içerisinde bir heceye ( ), ( ), ( ) nota değerleri karşılık gelmiştir.

Bağlı notalar kullanılmış, bir heceye ( ), ( ) değerleri denk gelmiştir.

Ritmi 4/4'lük basit usûldür. Türkü içerisindeki dörtlük sayısı arttırıldığı takdirde eğitimde rahatlıkla kullanılabilecek bir türküdür.

5.3.35 Havuzbaşı

Havuzbaşı

Ezginin Yöresi : -

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : ?

Ezginin Edebi Yapısı

Havuzbaşının gülleri

Şak şak öter bülbülleri

O yarin dudu dilleri

Allah yar gele yar gele

Ümit var gele yar gele

Uyak Düzeni

a

a

a

b

b

Hece Durağı

8'li

8'li

8'li

8'li

8'li

a) **Edebi Türü : Türkü**

b) **Vezni : 8'li hece vezni**

Ezginin Ritmik Yapısı :

a) **Usûlü : 5/8'lik**

b) **Toplam Ölçü Sayısı : 8 ölçü**

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, müzik dağarcığını geliştirmek için verilmiş bir türküdür.

[25, s:60]

Türkünün sözleri içerisinde “dudu” kelimesi dışında öğrenciler tarafından anlaşılmayacak bir söz yoktur.

Alıntı yapılan kitapta türkünün sadece “Havuz başının gülleri /Şak şak öter bülbülleri” sözlerine yer verilmiş olup, değerlendirmenin daha iyi yapılabilmesi için parçanın altındaki diğer sözler Muammer SUN’un “Kır Çiçekleri” adlı kitabından alıntılanmıştır. Daha önce de belirttiğimiz gibi bazen kitaplarda türkü sözlerinin tamamının değil de sadece bir kısmının verilmiş olması o türkünün, öğrenciler üzerinde fazla ilgi toplamamasına neden olmaktadır. Kaldı ki alıntı yapılan bu kitapta, türkünün sadece iki cümlesi verilmiştir. Bundan dolayı özellikle ana fikir anlaşılamamaktadır. Bu sebepten ötürü bu kitapta, bu türküye ya hiç yer verilmemeliydi, ya da bütün sözleri yukarıda belirttiğimiz gibi türkünün altında yer almalıydı.

Melodik olarak türkü yaklaşık bir oktavlık bir ses sahası içerisinde oluşturulmuştur. Öğrencilerin seslerini zorlayıcı bir tarzda değildir. Türkü re-la çıkıcı tam 5’li aralık ile başlamış ve içerisinde ardışık sesler dışında la-do çıkıcı ve do-la inici küçük 3’lü, la-fa inici büyük 3’lü, sol-re inici tam 4’lü, re-do çıkıcı küçük 7’li, sol-mi inici küçük 3’lü aralıklar yer almıştır.

Türküde bir heceye ( ), ( )’lük nota değerleri denk gelmektedir. Bağlı notalar çokça kullanılmış ve bir heceye ( ), ( ), ( ) nota değerleri karşılık gelmiştir.

Ritmik yapısı 5/8’lik aksak usûldür. Ritmik yapının aksak olması zorluk gibi görünse de üçlünün sonda yer alması, bu zorluğa bir kolaylık getirebilecektir.

5.3.36 Hekimoğlu

HEKİMOĞLU DERLER BENİM ASLIMA

Ağır Yöresi: Ordu

mf He ki moğ lu der ler be nin as lı ma .....

 SON

Ay na lı mar tın yaptır dım da na ri nim ken di nes li me

Hekimoğlu derler benim aslıma
Aynalı martin yaptırdım da (narinim) kendi neslime

Hekimoğlu derler ufak bir uçak
Bir omuzdan bir omuza (narinim) on arma fişek

Konaklar yaptırdım mermer direkli
Hekimoğlu dediğin de (narinim) aslan yürekli

Konaklar yaptırdım döşeyemedim
Ünye Fatsa bir oldu da (narinim) baş edemedim

Ünye Fatsa arası Ordu'da kuruldu
Hekimoğlu dediğin de (narinim) orda vuruldu

Bi ro muz dan a ra sı Or du da
He ki moğ lu

Ezginin Yöresi : Ordu

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : “Hekimoğlu” adında bir halk kahramanı

Ezginin Edebi Yapısı

Uyak Düzeni

Hece Durağı

Hekimoğlu derler benim aslıma

a

11’li

Aynalı martin yaptırdım da kendi neslime

a

13’lü

a) **Edebi Türü : Türkü**

b) **Vezni : 11’li 13’lü hece vezni**

Ezginin Ritmik Yapısı :

- a) Usûlü : 4/4'lük
- b) Toplam Ölçü Sayısı : 4 ölçü

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, “Ozanlar-Âşıklar” konusuna örnek olarak seçilmiş bir türküdür.[33, s:87]

Türkü gerek sözleri ve gerekse de melodisi açısından öğrenciler tarafından sevilerek söylenmektedir. Ayrıca türkünün yöresinin belirtilmesi ve sözlerin tam olarak verilmesi de olumlu bir özelliktir. Türküde sözler arasında geçen “narinim” sözü melodiyi doldurmak amacıyla söylenmiştir.

Melodik olarak türkü içerisinde ardışık sesler ile birlikte mi-do inici, do-mi çıkıcı büyük 3'lü; la,fa inici büyük 3'lü; sol-mi ve re-si inici küçük 3'lü olmak üzere üçlü aralıklar sıkça kullanılmıştır.

Türküde bir heceye (, (, ( ) nota değerleri denk gelmektedir. Bağlı notalar bulunmakla birlikte bir heceye (, (, (, (, (, ( ) nota değerleri karşılık gelmektedir.

Ritmik olarak basit yapıda olmasına ve ağır söylenmesine rağmen on altılık notaların sıkça kullanılması ve ayrıca otuz ikilik notaların da bulunması nedeniyle türkü kulaktan öğretilmelidir, diyebiliriz.

5.3.37 Horon

HORON

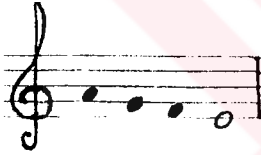
Çabuk (ç) Yöresi: Artvin

(k) Sis Da - ğı - nin ba - şın - da bo - ra - na bak bo - ra - na
Vu - run vu - run vu - ra - lım es - ki - le - ri kı - ra - lım
Bü - tün ar - ka - daş - la - rı bek - li - yo - ruz ho - ra - na
Bu - ra - da us - ta çok - tur ye - ni - den yap - tı - ra - lım

Ezginin Yöresi : Artvin

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : Horon Oyunu

Ezginin Edebi Yapısı

Uyak Düzeni

Hece Durağı

Sis dağının başında

a

7'li

Borana bak borana

a

7'li

Bütün arkadaşları

b

7'li

Bekliyoruz horona

a

7'li

a) Edebi Türü : Mani

b) Vezni : 7'li hece vezni

Ezginin Ritmik Yapısı :

a) Usûlü : 4/4'lük

b) Toplam Ölçü Sayısı : 8 ölçü

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, “Oyun müziklerinde değişik hız ve gürlük basamaklarının müziksel anlatımdaki yeri ve önemi” konusuna örneklendirme olarak verilmiş bir türküdür. [34, s:29]

Horon Türküsü her açıdan çocukların sevebileceği ve eğitimde rahatlıkla kullanılabilecek bir türküdür. Gerek sözlerin mani dörtlüklerinden oluşması ve kafiyeleşmesi, gerek melodinin sade ve yalın oluşu, ses sahasının seslerine uygunluğu, gerekse de ritmin basit oluşu ve nota değerlerinin dörtlük ve ikiliklerden meydana gelmesi bakımlarından türkünün öğretiminde hiçbir zorluk çıkmayacaktır.

Aynı zamanda, ritmik ve hareketli yapıda bir türkü olması, çocukların hareketli parçaları her zaman zevkle söylemeleri açısından olumludur.

Türkü içerisinde, fa-la çıkıcı büyük 3'lü aralığı dışında, tüm seslerin ardışık olarak dizilmesi de, çocuklara türkünün solfejini yaptırmada ve çalgıları ile rahatlıkla çalıp-söyletmede kolaylıklar sağlayacaktır.

Türküde bir heceye ( ), ( )'lik değerler karşılık gelmiştir ve bağlı notalar bulunmamaktadır.

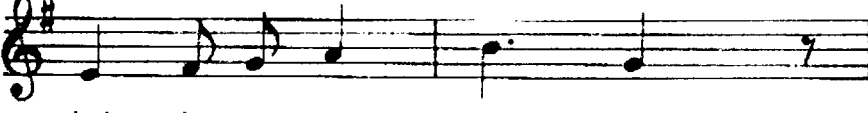
Kısacası türkü sözler, melodi ve ritm açısından eğitimde rahatlıkla kullanılabilecek türkülerdendir, diyebiliriz.

5.3.38 Hoş Bilezik

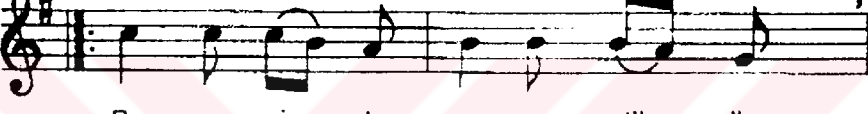
Hoş Bilezik Türkü,

Hoş bi - le - zik hoş bi - le - zik
Al - tın yü - zük yap - tır - dım ben

kol - la - rı da na - zik
par - ma - ğı - ma pek - dar

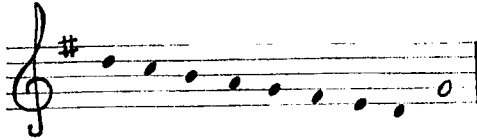
Ben ya - rim - den ay - rı düş - tüm
Gur - bet el - de ağ - lı - yor hep

1. 2.
vay ba - na ya - zık hey zık
ben - siz naz - lı yar hey yar

Ezginin Yöresi : ?

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : Ayrılık

Ezginin Edebi Yapısı

Uyak Düzeni

Hece Durağı

Hoş bilezik hoş bilezik

a

8'li

Kolları da nazik

a

6'lı

Ben yârimden ayrı düştüm

b

8'li

Vay bana yazık

a

6'lı

- a) **Edebi Türü** :Türkü
- b) **Vezni** : 6'lı ve 8'li hece vezni

Ezginin Ritmik Yapısı :

- a) **Usûlü** : 6/8'lik
- b) **Toplam Ölçü Sayısı** : 9 ölçü

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, “sol majör” e örnek vermek amacıyla seçilmiş bir türküdür. [19, s:76]

Kanaatimizce kitapta sol majör’e örnek batı müziği tarzında bir başka ezginin yanında bir halk türküsünün de verilmesi açısından son derece önemli olmuştur.

Ezginin sözleri ve ana fikri öğrenciler tarafından anlaşılmaktadır. Türkünün iki dördlüğünün verilmiş olması da olumlu bir özelliktir. Yöresi belirtilmemiştir.

Türkü içerisinde sol-si çıkıcı, si-sol inici büyük 3'lü; sol-do çıkıcı tam 4'lü, la-do çıkıcı küçük 3'lü, sol-re çıkıcı tam 5'li aralıkları ile çokça ardışık sesler bulunmaktadır.

Türküde bir heceye (, (, ( )'lük nota değerleri denk gelmiştir. Bağlı heceler bulunmakla birlikte bir heceye ( ) nota değeri karşılık gelmiştir.

Türkü ritmik açıdan 6/8'lik (3+3) bileşik usûl olup 8 inci sınıf öğrencilerinin başarabileceği tarzıdır.

5.3.39 Kalaylı Tas Yoğurdu

KALAYLI TAS YOĞURDU
(Kilis)

Ankara Radyosu
Osman Özlenen'in
Repertuarından

Okunuşu:

Çalınışı:

Ka — lay — li tas yo — ğur — du — el — le — re

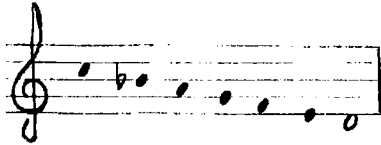
Se — ni kim — ler do — ğur — du Se — ni kim — ler do — ğur — du

el — le — re vay

- 1 — Kalaylı tas yoğurdu, ellere vay,
Seni kimler doğurdu (2) ellere vay.
- 2 — Seni doğuran ana ellere vay,
Balınan mı yoğurdu (2) ellere vay.
- 3 — Ellere bicon bicon ellere vay,
Giyin pembe şalvarı,
Sallansın saçakları ellere vay.
- 4 — Yoğurt koydunu dolaba ellere vay,
Bugün başını kalaba (2) ellere vay.

Ezginin Yöresi : Kilis

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : -

Ezginin Edebi Yapısı

Uyak Düzeni

Hece Durağı

Kalaylı tas yoğurdu
Seni kimler doğurdu
Seni doğuran ana
Balınan mı yoğurdu

a
a
b
a

7'li
7'li
7'li
7'li

- a) Edebi Türü : Mani
- b) Vezni : 7'li hece vezni

Ezginin Ritmik Yapısı :

- a) Usûlü : 4/4'lük
- b) Toplam Ölçü Sayısı : 5 ölçü

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, “bağlama” ile çalınacak örnek parça olarak alınmış bir türküdür. [17, s:52]

Türkünün sözleri içerisinde “bicon” ve “kalaba” kelimeleri dışında anlaşılmayacak bir söz yoktur. Türküde her mısradan sonra geçen “ellere vay” sözü melodiye doldurmak amacıyla söylenmiştir.

Melodik olarak yaklaşık bir oktavdır. Türkü içerisinde ardışık sesler dışında la-fa inici büyük 3'lü, la-do ve mi-sol çıkıcı küçük 3'lü, re-fa çıkıcı küçük 3'lü, sol-mi inici küçük 3'lü aralıklar bulunmaktadır.

Nota değerleri ağırlıklı olarak sekizliklerden oluşmuştur.

Türküde bir heceye (, (, (, ( ) 'lik nota değerleri denk gelmektedir. Bağlı notalar vardır ve bir heceye (, (, (, ( ) nota değerleri karşılık gelmektedir.

Türkünün ritmik yapısı 4/4'lük basit usûlde olup öğretimde bir zorluk teşkil etmemektedir.

5.3.40 Karadeniz Türküsü

KARADENİZ TÜRKÜSÜ

Türkü
Yöresi : Trabzon

Allegretto

mf

1- Dağ lar gi bi dal ga la rı ben a şa rım
2- Yağ mur ya gi yor yağ mur da ba sı ma ta
3- Ben ke men çe , ça la mam da da yım da rı

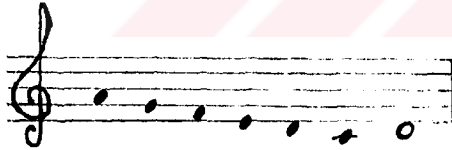
a şa rım ta ka min i çe ri sin de
ne ta ne ka ra de niz u şa gi dün
lir ba na bir ho ron ha va sı vur da

1 2

sa ray gi bi ya şa rım ya şa rım
ya lar da bir ta ne bir ta ne
kur ban o la yım sa na yım sa na

Ezginin Yöresi : Trabzon

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : Karadeniz İnsanın Özellikleri

Ezginin Edebi Yapısı	Uyak Düzeni	Hece Durağı
Dağlar gibi dalgaları	a	8'li
Ben aşarım aşarım	b	7'li
Takamın içerisinde	c	8'li
Saray gibi yaşarım	b	7'li

a) **Edebi Türü : Mani**

b) **Vezni : 7'li ve 8'li hece vezni**

Ezginin Ritmik Yapısı :

a) **Usûlü : 7/8'lik (2+2+3)**

b) Toplam Ölçü Sayısı : 9 ölçü

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, “yedi sekizlik ölçü” ye örnek olarak seçilmiş bir türküdür. [35, s:28]

Türkü kafiyeleşimindeki ustalık bakımından, çocukların kolaylıkla hafızalarında tutabilecekleri, anlayıp sevebilecekleri bir tarzdadır. Ayrıca neşeli ve kıvrak bir yapıda olması da çocuklar açısından olumlu bir özelliktir. Çünkü hareketli yapıdaki türküler çocuklar tarafından sevilerek seslendirilmektedir.

Ses sahası geniş olmamakla birlikte, seslerini zorlamayacak tarzdadır. Türkü içerisinde la-fa inisi büyük 3'lü; sol-mi, fa-re inisi küçük 3'lü; mi-do inisi büyük 3'lü; re-sol çıkıcı, sol-re inisi tam 4'lü aralıkları dışında ardışık sesler bulunmaktadır.

Türküde bir heceye ( ), ( ), ( ) değerler karşılık gelmiştir ve bağlı notalar bulunmamaktadır.

Türkü çocuklar için ritmik açıdan zor bir yapıdadır. Bunun sebebi de usûlün aksak ritimli olmasıdır. Ancak üçlünün sonda olması bir avantajdır. Ayrıca melodik yönden akıcı olması da öğretimde kolaylık sağlamaktadır.

Sonuç olarak ezgi, nota ile değil de kulaktan öğretildiğinde daha iyi bir sonuç alınacaktır.

5.3.41 Karahisar Kalesi

KARAHİSAR KALESİ

Türkü
Yöresi: Afyon

Orta hız (o)

1. Ka-ra-hı-sar Ka-le-si yı-kı-lır-ge-lir
(o) 2. Ban-bir ko-yun o-la-yım sen-de bir-ku-zu

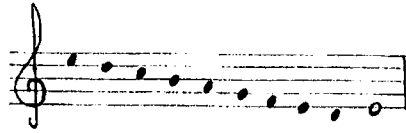
Kâ-kü-lü boy-nu-na-dö-kü-lür-ge-lir dö-kü-lür-ge-lir
Me-le-ye-me-le-ye-ge-ti-rem-ya-zı ge-ti-rem-ya-zı

Yay-la-dan gel al-lı-ge-lin yay-la-dan Kes-me-ü-mi-din
Yay-la-dan gel al-lı-ge-lin yay-la-dan Ver-el-ini kar-lı-dağ-lar-aş-a-lım

da-ğ-lı ka-dır Mev-lâ-dan ka-dır Mev-lâ-dan
kar-lı dağ-lar-aş-a-lım bay-ram-laş-a-lım

Ezginin Yöresi : Afyon

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : Yiğitlik, kahramanlık

Ezginin Edebi Yapısı

Uyak Düzeni

Hece Durağı

Karahisar kalesi yıkılır gelir

a

12'li

Kâkülü boynuna dökülür gelir

a

11'li

Yayladan gel allı gelin yayladan

b

11'li

Kesme ümidini kadir mevladan

b

11'li

Ver elini karlı dağlar aşalım

c

11'li

Bayramlaşalım

c

5'li

a) **Edebi Türü** : Türkü

b) **Vezni** : Genellikle 11’li hece vezni

Ezginin Ritmik Yapısı :

a) **Usûlü** : 2/4’lük

b) **Toplam Ölçü Sayısı** : 16 ölçü

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, “Geleneksel müzik kavramı, halk müziği” konusu içerisinde verilmiş bir türküdür. [28, s:29]

Türkünün sözleri öğrenciler tarafından beğenilmektedir. Türkünün ses genişliği bir oktavdır. Gerek söz, gerek melodik açıdan öğrenciler tarafından sevilerek seslendirilmektedir. Türkü içerisinde noktalı sekizlik ve özellikle on altılık nota değerleri fazlaca bulunmaktadır. Bu yüzden türkü nota ile değil kulaktan, halk çalgıları eşliğinde öğretilmelidir. Türkü içerisinde la-mi çıkıcı tam 5’li, si-sol inici büyük 3’lü, sol-mi çıkıcı büyük 6’lı aralıkları dışında genellikle ardışık sesler bulunmaktadır.

Türküde bir heceye (, (, (, (, ( ) lik nota değerleri denk gelmiştir. Bağlı heceler vardır. Bir heceye (, ( ) lik nota değerleri karşılık gelmiştir.

Ritmik yapısı 2/4’lük olup basit tarzdadır. Bu yönü ile bir zorluk teşkil etmemektedir.

Sonuç olarak türkü ezgisi ve sözleri ile birlikte öğrenciler tarafından çok beğenilmektedir. Türkü nota ile değil kulaktan öğretilmekle birlikte zevk eğitiminde kullanılmalıdır.

5.3.42 Kavurma Koydum Tasa

KAVURMA KOYDUM TASA

Çabukça Erzurum

1. Ka - vur - ma koy - dum ta - sa a - ğam yar pa - şam yar
3. Be - nim ya - rım çok gü - zel " " " " " "

2. Dol - dur - dum ba - sa ba - sa di gel gel
4. A - zı - cık boy - dan kı - sa " " "

5. Hay - di hay - di hop - la gel di gel gel SON
6. Fis - ta - nı - nı top - la gel " " " SON

Ezginin Yöresi : Erzurum

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : Sevda

Ezginin Edebi Yapısı

Uyak Düzeni

Hece Durağı

Kavurma koydum tasa

a

7'li

Doldurdum basa basa

a

7'li

Benim yarım çok güzel

b

7'li

Azıcık boydan kısa

a

7'li

a) **Edebi Türü :** Türkü

b) **Vezni :** 7'li hece vezni

Ezginin Ritmik Yapısı :

a) **Usûlü :** ¾'lük

b) **Toplam Ölçü Sayısı :** 20 ölçü

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, “Senyo” konusuna örnek olarak seçilmiş bir türküdür. [3, s:60]

Alıntı yapılan kitaptaki verilen sözlere bakarak türkünün “sevda”yı konu ettiğini söyleyebiliriz. Fakat diğer dörtlüklerin verilmemiş olması olumlu değildir. Diğer dörtlüklerinin verilmesi gerekirdi.

Melodik olarak ses sahası dardır. Türkü içerisinde do-la inici küçük 3’lü, la-fa inici büyük 3’lü aralıkları dışında bütün sesler ardışık olarak yer almıştır. Ve “la” ve “sol” notaları sıkça kullanılmıştır. Türkü yirmi ölçü olmasına rağmen bazı ölçüler tekrardan ibarettir. Nota değerleri dörtlük ve ikiliklerden oluşmuş olup, nota ile öğretim için bir zorluk teşkil etmemektedir.

Türküde her mısradan sonra gelen “ağam yar, paşam yar” ve “di gel gel” sözleri melodiyi doldurmak amacıyla söylenmiştir.

Türküde bir heceye ( ), ( )’lik nota değerleri denk gelmektedir. Bağlı notalar bulunmaktadır ve bir heceye ( ), ( ) nota değerleri karşılık gelmektedir.

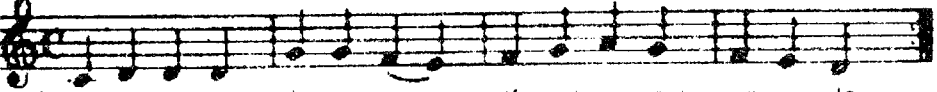
Ezginin usûlü 3/4’lük olup basit zamanlıdır. Ayrıca ezginin canlı ve hareketli olması da olumlu özelliklerindendir.

Türkünün verilen dörtlüklerindeki yetersizlik dışında her açıdan çocuklar için uygundur, diyebiliriz.

5.3.43 Keçi Vurdum Bayıra

Keçi Vurdum Bayıra

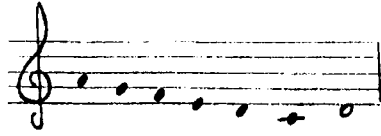
Türkü

1. Ke-çi vur-dum ba-yı-ra   Kı-mıl kı-mıl ya-yı-la
2. Sen-den ba-na fay-da yok   Be-ni Mev-lâm ka-yı-ra

Ezginin Yöresi : ?

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : -

Ezginin Edebi Yapısı

Uyak Düzeni

Hece Durağı

Keçi vurdum bayıra

a

7'li (4+3)

Kımıl kımıl yayıla

a

7'li (4+3)

Senden bana fayda yok

b

7'li (4+3)

Mevlâm beni kayıra

a

7'li (4+3)

a) **Edebi Türü :** Mani

b) **Vezni :** 7'li hece vezni

Ezginin Ritmik Yapısı :

a) **Usûlü :** 4/4'lük

b) **Toplam Ölçü Sayısı :** 4 ölçü

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, “uzatma bağı”nı göstermek ve “ilave çizgisi üzerine yazılan nota”ya örnek olması için seçilmiş bir türküdür. [25, s:13]

Türkü hem söz, hem melodi, hem de ritm yönünde oldukça sade ve basittir. Bu yönüyle öğrenciler tarafından kolaylıkla öğrenilebilecek bir türkü olmuştur.

Ancak alıntı yapılan kitapta türkünün yöresi ve diğer dörtlükleri verilmemiştir. Bundan dolayı öğrenci hem yöre hakkında bilgilenememiş hem de türkü sözler yönünden kitaptaki haliyle kısır kalmıştır. Bunun dışında türküyü kitap içerisinde yer verilmesinin sebebi “kalın do notası” ile “uzatma bağı” olmuştur. Fakat bu nota türkü içerisinde sadece ilk ölçü içerisinde, uzatma bağı da sadece ikinci ölçü içerisinde birer defa yer almıştır. Gerçi bu konular için seçilmiş ikinci türkü olmasına rağmen, yerine, içerisinde daha fazla kalın do notası ve daha fazla uzatma bağı bulunan bir türkü tercih edilmeliydi.

Tüm bunların dışında melodik açıdan türkünün ses sahası öğrencilerin sesini zorlamamaktadır. Türkü içerisinde re-sol çıkıcı tam 4’lü aralığı dışında bütün sesler ardışıktır.

Türküde bir heceye (, ( ) nota değerleri denk gelmektedir. Bağlı notalar kullanılmakla birlikte bir heceye ( ) nota değeri karşılık gelmektedir.

Nota değerlerinin sadece dörtlüklerden oluşması ve ritmik yapının 4/4’lük basit usûlde olması da türkünün öğretimi ve öğrenimini son derece kolaylaştırmaktadır.

5.3.44 Maçka Yolları

MAÇKA YOLLARI

Çabuk (ç) Yöresi: Trabzon

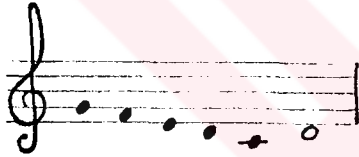

(k) Oy 1. Maç-ka yol-la- rı taş- lı Ge- li- yor ka- lem kaş- lı
2. Yu- ka- rı gel yu- ka- rı Ir- ma-ğın gö- zün-de- yim

(ok) Ne ol - du sa - na yâ - rim Böy-le göz-le - rin yaş- lı
El - ler ne der - se de - sin Ben yi - ne sö - züm-de yim

Ezginin Yöresi : Trabzon

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : Sevda

Ezginin Edebi Yapısı

Uyak Düzeni

Hece Durağı

Maçka yolları taşlı

a

7'li

Geliyor kalem kaşlı

a

7'li

Ne oldu sana yarım

b

7'li

Böyle gözlerin yaşlı

a

7'li

a) **Edebi Türü :** Mani

b) **Vezni :** 7'li hece vezni

Ezginin Ritmik Yapısı :

a) **Usûlü :** 2/4'lük

b) **Toplam Ölçü Sayısı :** 10 ölçü

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, “Değişik hız ve gürlük terimlerinin ve işaretlerinin müzik dağarcığında kullanımı” konusuna örnek olarak seçilmiş bir türküdür. [34, s:34]

Türkü çocuklar tarafından oldukça beğenilmektedir. Sözlerin mani dörtlüklerinden oluşmuş olması ve kafiyeleşmesi bakımından türkü akılda rahatlıkla tutulabilmektedir.

Türkünün ezgisi oldukça yalın ve sadedir. Ses sahası çok dar olmakla beraber öğrencileri zorlamayacak tarzdadır .Türkü içerisinde do-sol çıkıcı tam 5’li aralığı dışında bütün sesler ardışık olarak dizilmiştir.

Türküde bir heceye ( )’lik değer denk gelmiştir. Bağlı notalar bulunmakla beraber bir heceye ( ), ( ) değerler karşılık gelmiştir.

Türkünün ritmi 2/4’lük olup basit usûlden meydana gelmiştir. Baştaki iki tane ikilik nota değeri haricinde türkünün sekizlik nota değerlerinden oluşması da öğretimde büyük kolaylık sağlamaktadır.

Sözlerin özelliği, melodinin kolaylığı ve canlı-hareketli bir yapıda olması, ses sahasının çocukların seslerini yormayacak özelliğe sahip olması, nota değerleri ve ardışık seslerden oluşması gibi tüm özellikleri sayesinde rahatlıkla öğretilebilecek, solfeji yaptırılacak özellikte bir türküdür. Eğitimde de rahatlıkla kullanılabilir.

5.3.45 Manastır Türküsü

MANASTIR

Moderato Yöresi: Rumeli

1. Ma nas-tı - rın or ta-sın - da
2. Ma - nas-tı - rın or - ta-sın - da

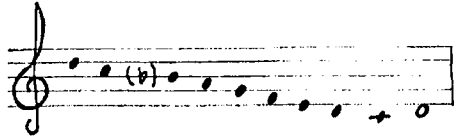
var bir ha - vuz ca - nım ha - vuz
var bir çeş - me ca - nım çeş - me

Bu yur - dun kız - la - rı hep - si de ya - vuz
Bu yur - dun kız - la - rı hep - si de seç - me

Biz ça - lar oy - na - rız
Biz ça - lar oy - na - rız

Ezginin Yöresi : Rumeli

Ezginin Ses Sahası :

a) Edebi Türü : Türkü

b) Vezni : 6'lı, 11'li ve 12'li hece vezni

Ezginin Ritmik Yapısı :

a) Usûlü : 4/4'lük

b) Toplam Ölçü Sayısı : 8 ölçü

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, Atatürk'ün sevdiği türkülere örnek olarak seçilmiş bir türküdür. [27, s:75]

Türkünün sözleri öğrenciler tarafından sevilmektedir. Aynı zamanda Atatürk'ün sevdiği bir türkü olmasından dolayı da öğrenciler tarafından zevkle söylenmektedir.

Melodik açıdan türkünün ses genişliği bir oktavdır. Türkünün beşinci ölçüsündeki ikinci si sesi geçici olarak bemol almıştır. Türkü sekiz ölçü olmakla birlikte ilk dört ölçü aynıdır. Türkü içerisinde sol-do çıkıcı tam 4'lü, la-fa inici büyük 3'lü, re-fa çıkıcı küçük 3'lü, do-mi çıkıcı büyük 3'lü aralıkları dışında en çok ardışık sesler bulunmaktadır.

Türküde bir heceye ( ), ( ), ( ) nota değerleri denk gelmiştir. Bağlı heceler çokça kullanılmıştır. Bir heceye ( ), ( ), ( ), ( ), ( ) nota değerleri karşılık gelmektedir.

Ritmik yapısı 4/4'lük basit usûlden oluşmuştur.

Türkü noktalı sekizlik ve çoğunlukla onaltılık nota değerlerinde olduğu için kulaktan şarkı öğretim yöntemi ile öğretilmeli ve zevk eğitiminde kullanılmalıdır, diyebiliriz. Hem lise hem de ortaokul ders kitapları içinde yer almıştır.

5.3.46 Mavi Yeleğin Oğlan

- 2) Mavilim diyemedim (de) -- Al yeşil giyemedim
Eller alnuş o yarı (de) Benimsin diyemedim

Ezginin Yöresi : Tokat

Ezginin Ses Sahası :

Türkünün sözleri mani dörtlüklerinden oluşmuş olması ve kafiyeleşimindeki ustalık sebebiyle akılda kolaylıkla tutulabilecek tarzdadır. İçerisinde öğrenciler tarafından anlaşılmayacak herhangi bir söz bulunmamaktadır.

Melodik olarak la-re aralığında dar bir ses sahasına sahip olmakla birlikte çocuklar için uygundur. Türkü içerisindeki bütün seslerin ardışık olarak sıralanması da öğretimi son derece kolaylaştırmaktadır. Nota değerleri de genel olarak sekizlik ve dörtlüklerden oluşmuştur.

Türküde bir heceye ( ) , ( )'lik nota değerleri denk gelmiştir. Bağlı notalar çokça kullanılmakla birlikte bir heceye ( ) nota değeri karşılık gelmektedir.

Ritmik yapısı da 4/4'lük basit usûldür ve sadece 4 ölçüden oluşmuş bir türküdür.

Kısaca sözlerinin niteliği, melodik olarak kolaylığı ve ses sahasının öğrencilere uygunluğu, seslerin ardışık olarak sıralanması, nota değerlerinin sade olması, ritmik yapının basit yapıdan meydana gelmesinden dolayı özellikle 6. sınıf öğrencileri için son derece uygundur.

5.3.47 Oy Kemeçe

OY KEMENÇE

Yöresi: Ordu

abuk ()

(o)

Oy ke - men-e ke - men-e de Ner- de i - din dün ge - ce

A - tar kı - ra - rım se - ni de Eğ - len- ce - sin eğ - len - ce

A - tar kı - ra - rım se - ni de Eğ - len- ce - sin eğ - len- ce

Ezginin Yöresi : Ordu

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : -

Ezginin Edebi Yapısı

Uyak Düzeni

Hece Durağı

Oy kemee kemee

a

7'li

Nerde idin dün gece

a

7'li

Atar kırarım seni

b

7'li

Eğlencesin eğlence

a

7'li

a) Edebi Türü : Mani

b) Vezni : 7'li hece vezni

Ezginin Ritmik Yapısı :

a) Usûlü : 4/4'lük

b) Toplam Ölçü Sayısı : 6 ölçü

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, “Günlük hayatımızda müzik” konusu ardından verilmiş bir türküdür. [34, s:13]

Türkünün sözleri çocuklar tarafından beğenilmektedir. Kitapta tüm sözlerin verilmesi de olumludur. Fakat her dörtlükte ayrı bir konunun işlenmesinden dolayı türkünün ana fikri hakkında kesin bir şey söylenememektedir.

Ses sahası çocuklar için elverişli ve uygundur. Karadeniz’in kıvrak, hareketli yapısını bünyesinde barındırmasından dolayı da öğrencilerin beğenileri artmaktadır. Türkü içerisinde sol-do çıkıcı tam 4’lü ile re-la çıkıcı tam 5’li aralıklar dışında sesler, ardışık olarak dizilmiştir. Türkünün öğretimi açısından bu bir kolaylıktır.

Türküde bir heceye ( ) nota değeri denk gelmiştir. Bağlı notalar kullanılmış, bir heceye ( ) şeklinde iki on altılık nota karşılık gelmiştir.

Ritmide basit usûl olduğu için çocukları zorlamayacaktır. Fakat tek dezavantaj on altılık nota değerlerinin türkü içerisinde fazlaca yer alıyor olmasıdır. Bu zorlukda türkünün kulaktan öğretimi sayesinde ortadan kalkabilecektir.

5.3.48 Oy Liman Büyük Liman

OY LİMAN BÜYÜK LİMAN

Yöresi:
Karadeniz

Allegro

mf 1- Oy li man bü yük li man da yok mu va ri mi bu lan
2- Bü yük li man i çin de de pa zar ku ru lur pa zar
3- Bü yük li man i çin de de , pa za rın tel la li var

a la cak san al be ni de son ra o lur sun piş man
e li ka lem tu tan lar da yâ ri ne mek tup ya zar
va rın söy le yin o na da bel ki yâ ri ni a rar

Ezginin Yöresi : Karadeniz

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : Seveda

Ezginin Edebi Yapısı

Uyak Düzeni

Hece Durağı

Oy liman büyük liman

a

7'li

Yok mu yarimi bulan

a

7'li

Alacaksan al beni

b

7'li

Sonra olursun pişman

a

7'li

a) Edebi Türü : Mani

b) Vezni : 7'li hece vezni

Ezginin Ritmik Yapısı :

a) Usûlü : 5/8'lik (2+3)

b) Toplam Ölçü Sayısı : 8 ölçü

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, “beş sekizlik ölçü”ye örnek olarak seçilmiş bir türküdür. [31, s:31]

Türkünün sözleri çocuklar tarafından anlaşılıp, sevilecek tarzdadır. Güftesi kafiyeleşmiş açısından da kulağa hoş gelmektedir.

Kullanılan nota değerlerinin sekizlik ve dörtlük olması da çocuğun ritmik okumasını kolaylaştırması bakımından eğitime uygundur.

Ses sahası dardır. Öğrencilerin seslerini zorlayacak tarzda değildir. Ayrıca ezginin canlı ve neşeli bir yapıda olması da olumlu bir özelliktir. Türkü içerisinde do-fa çıkıcı tam 4'lü, mi-do inici büyük 3'lü, re-fa çıkıcı küçük 3'lü aralıkları dışında diğer sesler ardışık olarak sıralanmıştır.

Türküde bir heceye ( ), ( ) nota değerleri kullanılmıştır Bağlı nota bulunmamaktadır.

Ezginin ritmik yapısı 5/8'lik aksak bir usûldür.Bu açıdan öğrenme güçlüğü olabilir.Ancak türkünün kalıbındaki üçlü sonda yer aldığı ve bu tarz ritimdeki ezgiler Türk çocuklarının kulaklarında olduğu için türkünün öğretilmesinde bir kolaylık olabilmektedir.

Türkünün ritmini oturtuktan sonra öğrencilerin, blokflütleriyle de rahatlıkla çalıp-söyleyebilecekleri bir türkü olması açısından çocuklar için uygun bir türküdür, diyebiliriz.

5.3.49 Ördek

ÖRDEK

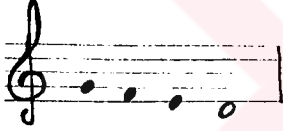
Türkü

Ör - dek ör - dek ye - şil ör - dek
Çift gi - der - sin tek ge - lir - sin,
Ka - na - dı - nı dev - şir ör - dek.
Ha - ni se - nin e - şin ör - dek?

Elinizden ilinizden,
Kurtulaydım dilinizden.
Yeşil başlı ördek olsar .
Su içmezdim gölünüzden .

Ezginin Yöresi : ?

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : Sitem

Ezginin Edebi Yapısı

Uyak Düzeni

Hece Durağı

Ördek ördek yeşil ördek

a

8'li (4+4)

Kanadını devşir ördek

a

8'li (4+4)

Çift gidersin tek gidersin

b

8'li (4+4)

Hani senin eşin ördek

a

8'li (4+4)

a) **Edebi Türü :** Mani

b) **Vezni :** 8'li hece vezni

Ezginin Ritmik Yapısı :

a) **Usûlü :** 2/4'lük

b) **Toplam Ölçü Sayısı :** 8 ölçü

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, ezgi araç olarak kullanılmış, “ölçü başında sus’a” örnek olması için seçilmiştir. [18, s:45]

6 ncı sınıf öğrencilerinin kolayca öğrenebileceği ve çalgılarıyla (blokflüt) rahatça çalabilecekleri, aynı zamanda konuyu pekiştirmeye de yardımcı bir türküdür. Türküye yer verilen kitapta sözlerin sadece iki dörtlüğü yer aldığı için konu tam olarak anlaşılamamakla birlikte ana fikrin “sitem” olduğunu söyleyebiliriz. Eğer varsa türkünün diğer dörtlükleri de verilmeliydi.

Türkünün ses sahası dar olmakla birlikte bu dar saha içerisinde melodik fikir güzel işlenmiştir. Sekizlik ve dörtlük nota değerleri öğrencileri solfej yaparken zorlamamaktadır.

Türkü içerisinde sol-mi inici küçük üçlü aralığı dışında diğer bütün sesler ardışık olarak yer almaktadır.

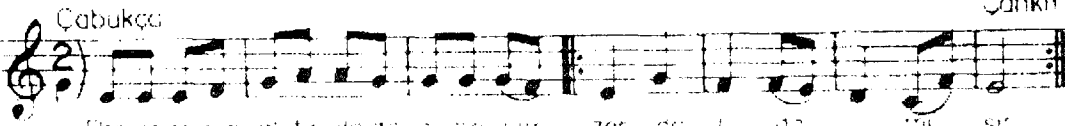
Türküde bir heceye ( ), ( ) nota değerleri denk gelmiştir. Bağlı notalar da bulunmaktadır. Bir heceye ( ) değerleri karşılık gelmiştir.

Türkünün usûlü basit yapıdadır. Porte başlarındaki ölçü vuruşlarının susla başlaması da, sus ile başlayan parçalara güzel bir örnek olması bakımından önemlidir. Sonuç olarak türkünün sözlerindeki anlam kargaşası dışında eğitimde kullanılması açısından öğrenciler için uygun bir halk türküsüdür.

5.3.50 Pencerenin Altında

PENCERENİN ALTINDA

Çabukça Çankırı

Pen-de-re-nin al-tın-da da-la-be-yim zer-da-lı da-lı mısın
Düş-kün düş-kün du-ru-yon da-la-be-yim ben-den-sev-dalı mısın

2 - Pencereden bakıyor (da a beyim) - Kitap açmış okuyor (2 kez)
Perçemine mis sürmüş (de a bevım) - Yel estikçe kokuyor (2 kez)

Ezginin Yöresi : Çankırı

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : Sevdâ

Ezginin Edebi Yapısı

Uyak Düzeni

Hece Durağı

Pencerenin altında

a

7'li

Zerdali dalı mısın

b

7'li

Düşkün düşkün duruyon

c

7'li

Benden sevdalı mısın

b

7'li

a) **Edebi Türü :**Mani

b) **Vezni :** 7'li hece vezni

Ezginin Ritmik Yapısı :

a) **Usûlü :** 2/4'lük hece vezni

b) **Toplam Ölçü Sayısı :** 7 ölçü

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, “ ‘do’ sesi ve notasının pekiştirilmesi” için seçilmiş bir türküdür. [3, s:47]

Türkünün sözleri içerisindeki “zerdali, düşkün durmak, mis, yel” gibi sözcükler dışında öğrenciler tarafından anlaşılmayacak bir söz yoktur.

Türküde sözler arasında geçen “da a beyim” sözü, melodiyi doldurmak amacıyla söylenmiştir.

Ezgi melodik açıdan dar bir ses sahasına sahiptir. Çocuklar tarafından rahatlıkla seslendirilebilmektedir. Türkü içerisinde mi-sol çıkıcı küçük 3’lü, do-fa çıkıcı tam 4’lü aralıklar dışında diğer bütün sesler ardışık olarak sıralanmıştır.

Türküde bir heceye ( ) , ( ) ve ( )’lik nota değerleri denk gelmiştir. Bağlı notalar bulunmakla birlikte bir heceye ( ) nota değeri karşılık gelmiştir.

Ezginin ritmik yapısı 2/4’lük basit usûlden oluşmuştur. Nota değerlerinin büyük bir çoğunluğu da sekizliktir. Aynı zamanda ezgi, canlı ve hareketli bir yapıdadır. Bundan dolayı çocuklar tarafından sevilerek seslendirilebilmektedir.

Sonuç olarak; türkünün ses sahasının çocuklara uygunluğu, seslerin genelde ardışık olarak dizilmesi, ritmik yapının basitliği ve nota değerlerinin sadeliği sonucu türkü, çocuklar için uygundur. Rahatlıkla seslendirebilecek ve çalgıları ile çalabilecekleri tarzıdır.

5.3.51 Sarı Mendil

SARI MENDİL

Moderato Türkü

Sa - rı men - dil el - do - dir yar yar yar a - man
Gül - le - rin bağ - da bi - ter yar yar yar a - man
Gü - rün şa - lı bel - de - dir yar yar yar a - man
Tü - tünüm dağ - da tü - ter yar yar yar a - man

Ezginin Yöresi :

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu :

Ezginin Edebi Yapısı

Uyak Düzeni

Hece Durağı

Sarı mendil eldedir

a

7'li

Gürün şalı beldedir

a

7'li

Güllerim bağda biter

b

7'li

Tütünüm dağda tüter

b

7'li

a) Edebi Türü : Türkü

b) Vezni : 7'li hece vezni

Ezginin Ritmik Yapısı :

a) Usûlü : 2/4'lük

b) Toplam Ölçü Sayısı : 8 ölçü

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, “Geleneksel Türk Halk Müziğinin başlıca türleri ve örnekleri” konusu içerisinde “Kırık Havalar”a örnek olarak verilmiş bir türküdür.

[22, s:55]

Sarı Mendil Türküsü çocukların rahatlıkla seslendirebileceği ve çalgıları ile çalabilecekleri bir türküdür. Sözlerin sadece bir dörtlüğü verildiği için verilen sözlerden konunun ne olduğu tam olarak anlaşılamamaktadır. Bu durumda türkünün diğer dörtlükleri de verilmeliydi. Her mısradan sonra söylenen “yar yar yar aman” sözü ezgiyi doldurmak için söylenmiştir.

Ses sahası yaklaşık olarak bir oktava yakındır. Parça içerisindeki “ince do” sesi 7 nci sınıf erkek çocuklarını zorlayabilir. Fakat kız öğrenciler rahatlıkla seslendirebileceklerdir. Türkü içerisinde do-la inisi, la-do çıkıcı küçük 3’lü aralıkları ve ardışık sesler sık kullanılmıştır. Bunun dışında fa-la çıkıcı büyük 3’lü, sol-mi inisi küçük 3’lü aralıkları da bulunmaktadır.

Türküde bir heceye ( ), ( ) nota değeri denk gelmiştir. Bağlı nota bulunmakla birlikte, bir heceye ( ) değeri karşılık gelmiştir.

Bunların dışında türkünün usûlü basit yapıdadır. Ayrıca sekizlik ve dörtlük nota değerlerinden oluşması da öğretimde kolaylık sağlamaktadır.

Sonuç olarak türkünün sözleri dışında eğitimde kullanmak için uygun olmayan bir yönü yoktur.

5.3.52 Sarı Zeybek

Sarı Zeybek Türkü

Sa - rı zey - bek şu dağ - la - ra
Bir gün o - lur de - li gö - nül

yas - la - nır Sa - rı zey - bek
us - la - nır Bir gün o - lur

şu dağ - la - ra - yas - la - nır
de - li gö - nül us - la - nır

yağ - mur ya - ğar si - lah - la - rı
ya - zık ol - sun tel - li do - ru

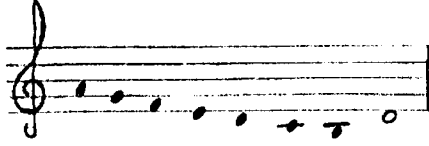
is - la - nır Yağ - mur ya - ğar
şa - nı - na E - ğil bir bak

si - lah - la - rı is - la - nır
mor cep - ke - nin ka - nı - na.

Şu dağları kara duman bürüdü,
Üçyüz atlı, beşyüz yaya yürüdü.
Sarı zeybek şu dağlarda bir idi
Yazık olsun telli doru şanına
Eğil bir bak mor cepkenin kanına

Ezginin Yöresi : Sivas

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : “Sarı Zeybek” adında bir efe

Ezginin Edebi Yapısı	Uyak Düzeni	Hece Durağı
Sarı zeybek şu dağlara yaslanır	a	11’li (4+4+3)
Yağmur yağar silahları ıslanır	a	11’li (4+4+3)
Bir gün olur deli gönül uslanır	a	11’li (4+4+3)
Yazık olsun telli doru şanına	b	11’li (4+4+3)
Eğil bir bak mor cepkenin kanına	b	11’li (4+4+3)

a) Edebi Türü : Türkü

b) Vezni : 11’li hece vezni

Ezginin Ritmik Yapısı :

a) Usûlü : 9/8’lik (2+2+2+3)

b) Toplam Ölçü Sayısı : 12 ölçü

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, 9/8’lik aksak ölçülere örnek olarak seçilmiş bir türküdür.
[19, s:95]

Türkünün sözleri öğrenciler tarafından anlaşılmakta ve sevilmektedir. Kafiyeleşimindeki ustalık sayesinde sözler hafızalarına kolayca yerleşebilmektedir.

Melodik olarak ses sahası pest’e doğru genişlemekte ve öğrencilerin sesini zorlamamaktadır. Türkü içerisine re-la çıkıcı tam 4’lü, re-fa ve mi-sol çıkıcı küçük 3’lü aralıkları dışında tüm sesler ardışıktır. Bu, öğretimde bir kolaylıktır.

Türkü on iki ölçü gibi görünse de aslında beş ölçüdür. Diğer yedi ölçü tekrarlardan oluşmuştur.

Türküde bir heceye (, (, ( ) lük nota değerleri denk gelmiştir. Bağlı notalar kullanılmış ve bir heceye (, (, (, ( ) nota değerleri karşılık gelmiştir.

Ritmik yapı 9/8'lik karma usûlden oluştuğu için öğretimde bir zorluk yaratabilir. Fakat üçlünün sonda olması bu zorluğu aşmaya yardımcı olacaktır.

Türkü hem ortaokul hem de lise ders kitaplarında yer almaktadır. Türkünün gerek nota değerleri gerekse de usûlü açısından kulaktan öğretilmesi daha uygundur.

5.3.53 Seherde Bir Bülbül

SEHERDE BİR BÜLBÜL

Türkü
Yöresi: Erzurum

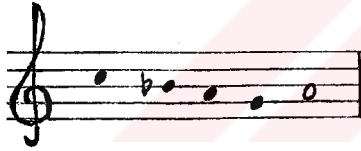
Andante

mf Se her de bir bl bl  te ri ya rin ba ğın da
Ya na rım a ğ la rım o nç on dört ça ğın da
G mş ten ke me ri in ce cik bel le rin de

O kaş o göz o dil o diş gl aç mı şı ya na ğın da
O kaş o göz o dil o diş bal lar va rı du da ğın da
O kaş o göz o dil o diş kı na va rı el le rin de

Ezginin Yöresi : Erzurum

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : Sevgilinin gzelli ği

Ezginin Edebi Yapısı

Uyak Düzeni

Hece Dura ğı

Seherde bir bülbül

a

6'lı

Öter yarin ba ğında

b

7'li

O kaş, o göz, o dil, o diş

c

8'li

Gl açmı ş yana ğında

b

7'li

a) **Edebi Türü : Türkü**

b) **Vezni : 6-7-8'li hece vezni**

Ezginin Ritmik Yapısı :

a) **Usûlü : 6/8'lik (3+3)**

b) **Toplam lç Sayısı : 8 lç**

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, “kültür ögesi olarak müzik ve müzik kültürümüz” konusundan sonra örnek parça olarak seçilmiş bir türküdür. [37, s:10]

Genel olarak, türkünün sözleri öğrenciler tarafından sevilmektedir.

Ezgi melodik olarak oldukça basittir ve çocuklara öğrenmede zorluk çıkarmamaktadır. Çünkü hem ses sahasının çok dar olması, seslerini zorlamamakta hem de la-do çıkıcı küçük 3'lü, sol-do çıkıcı tam 4'lü iki aralık dışında türkü içerisindeki tüm seslerin ardışık olarak dizilmesi, türkünün solfejini kolaylaştırmaktadır.

Tek zorluk si^b sesinde olabilmekle birlikte çocuklar si^b sesini rahatlıkla verebilmekte ve blokflütleri ile çalabilmektedirler.

Türküde bir heceye ( ), ( ), ( ) 'lük değerleri denk gelmektedir.

Bağlı nota vardır. Bir heceye ( ) değeri karşılık gelmektedir.

6/8'lik ritm zor değil farklı gelse de özellikle 8 nci sınıf öğrencilerinin zorlanmayacakları söylenebilir. Ayrıca 8'lik susların çokça yer alması da bu sus değerini pekiştirmek açısından uygundur.

5.3.54 Şirin Nar

ŞİRİN NAR

Gaziantep

Şi - rin nar ta - ne ta - ne
Gül a - lıp kok - la - ma - dan

gel gü - zel dö - ne dö - ne
Ay - n - lık gel - di yi - ne

Nurgana'da bal erik,
Dallarını eğ erik.

Bize Antep'li derler,
Biz güzeli severik.

Ezginin Yöresi : Gaziantep

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : Ayrılık

Ezginin Edebi Yapısı

Uyak Düzeni

Hece Durağı

Şirin nar tane tane

a

7'li

Gel güzel döne döne

a

7'li

Gül alıp koklamadan

b

7'li

Ayrılık geldi yine

a

7'li

a) **Edebi Türü :** Mani

b) **Vezni :** 7'li hece vezni

Ezginin Ritmik Yapısı :

a) **Usûlü :** 2/4'lük

b) **Toplam Ölçü Sayısı :** 4 ölçü

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, “on altılık nota”yı pekiştirmek amacıyla seçilmiş bir türküdür. [18, s:93]

Türküye yer verilen kitapta, türkünün iki dörtlüğüne yer verilmiş ve bu iki dörtlükte ayrı konular işlenmiş olduğundan dolayı türkünün konusu hakkında tam bir fikir sahibi olunamamakla birlikte ayrılığı konu edinmiştir, diyebiliriz. Gerçi türkünün edebi türünün mani olmasından dolayı her dörtlükte ayrı konular işlenmesi doğaldır.Fakat yine de eğer varsa, türkünün diğer dörtlükleri de verilmeliydi.

Sözlerdeki kafiyeleniş sebebiyle çocukların kolaylıkla akıllarında tutabilecekleri bir türküdür.

Ses sahası geniş olmamakla birlikte çocukların seslerini yormadan, rahatlıkla söyleyebilecekleri ve çalgılarıyla çalabilecekleri tarzdadır.Ayrıca türkü “on altılık nota”nın verilmesine örnek olarak seçildiği için öğrencilerin on altılık nota değerini pekiştirebilecekleri bir türküdür.Türkü içerisinde re-sol çıkıcı tam 4’lü, sol-mi inici küçük 3’lü, sol-re inici tam 4’lü aralıklar dışında diğer bütün sesler ardışık olarak sıralanmıştır.Tam 4’lü aralıkları öğrenciler rahatlıkla verebilmektedirler.Ayrıca bu, öğrencilerin müzik kulaklarının gelişmesi açısından da oldukça faydalıdır.

Türküde bir heceye ( ) nota değeri denk gelmiştir. Bağlı notalar fazlaca kullanılmış olup, bir heceye ( ) , ( ) değerler karşılık gelmiştir.

“Şirin Nar” türküsünün usûlü basittir. Ayrıca hareketli olması da öğrencilerin zevkle söylemeleri için bir avantajdır.Yukarıda sayılan tüm bu sebeplerden dolayı türkü eğitim için uygundur,diyebiliriz.

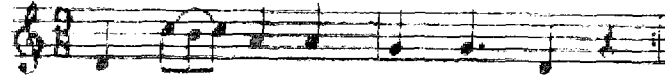

5.3.55 Taşlı Tarla Ayrıklı

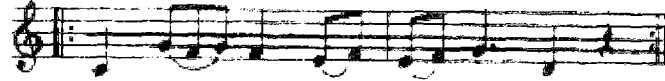
TAŞLI TARLA AYRIKLI

♩ = 160

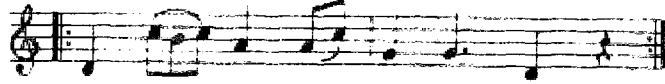
(2+3+2+2)

Taş lı tar la ay rık lı

Yi ğit ko ca bı yık lı

Çok var ma yın üs tü ne

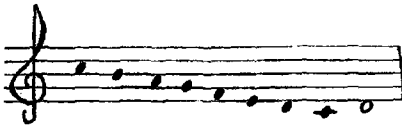

Da ha ye ni ya vuk lu

Garıp dağın odunu
Yakan bilir tadını
Kız doğuran analar
Gulsün koysun ardın

Ezginin Yöresi : ?

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : Sevda

Ezginin Edebi Yapısı

Taşlı tarla ayrıklı

Yiğit koca bıyıklı

Çok varmayın üstüne

Daha yeni yavuklu

Uyak Düzeni

a

a

b

a

Hece Durağı

7'li (4+3)

7'li (4+3)

7'li (4+3)

7'li (4+3)

a) Edebi Türü : Mani

b) Vezni : 7'li hece vezni

Ezginin Ritmik Yapısı :

- a) **Usûlü :** 9/8'lik
- b) **Toplam Ölçü Sayısı :** 8 ölçü

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, “dokuz sekizlik halk ezgileri”ne örnek olarak seçilmiş bir türküdür. [16, s:92]

Türkünün sözleri içerisinde “ayrıklı” ve “yavuklu” sözcükleri dışında öğrenciler tarafından anlaşılmayacak herhangi bir söz yoktur. Türküyü öğretmeye başlamadan önce, öğrencilere bu sözcüklerin anlamı açıklanmalıdır.

Türkünün ses sahası yaklaşık bir oktavdır. Öğrenciler için bir zorluk teşkil etmemektedir. Türkü içerisinde re-do çıkıcı küçük 7'li, do-la inici küçük 3'lü, sol-re inici tam 4'lü, do-sol çıkıcı ve do-sol inici tam 5'li, la-do çıkıcı küçük 3'lü aralıkları dışında ardışık sesler de bulunmaktadır.

Türküde bir heceye (, ( )'lük nota değerleri denk gelmektedir. Bağlı notalar çokça vardır ve bir heceye (, ( ) nota değerleri karşılık gelmektedir.

Ritmik yapı 9/8'lik aksak usûlden meydana gelmiştir. Dokuz zamanlı aksak usûlün (2+3+2+2) şeklindedir. Bu bir zorluk gibi görünse de, çalışma ile, bu zorluk ortadan kalkacaktır. Türkünün sekiz ölçüden oluşmuş olduğu görünmekle birlikte üç ölçüsü tekrardan ibarettir.

Türkü ortaöğretimde rahatlıkla kullanılabilir ve kulaktan öğretilabilir, diyebiliriz.

5.3.56 Tren Gelir

TREN GELİR

Yöresi:
Diyarbakır

Çabuk (♩)

Ti ren ge lir hos ge lir ley ley li mi li mi ley
Bu gün yar bi ze gel miş ley ley li mi li mi ley

O da la nı boş ge lir mi ni mi ni gü zel gel bi ze
Se fa gel miş hoş gel miş mi ni mi ni gü zel gel bi ze

Ezginin Yöresi : Diyarbakır

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : -

Ezginin Edebi Yapısı

Uyak Düzeni

Hece Durağı

Tren gelir hoş gelir

a

7'li

Odaları boş gelir

a

7'li

Bugün yar bize gelmiş

b

7'li

Sefa gelmiş hoş gelmiş

b

7'li

a) Edebi Türü: Türkü

b) Vezni : 7'li hece vezni

Ezginin Ritmik Yapısı :

a) Usûlü : 2/4'lük

b) Toplam Ölçü Sayısı : 8 ölçü

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, “insan, hayat ve müziği konu alan müzik dağarcığı” konusuna örnek olarak seçilmiş bir türküdür. [31, s:6]

Türkünün seçildiği kitapta, verilen konuya örnek olarak Tren Gelir Türküsü yerine daha farklı bir türkü, örneğin; söz yönünden daha zengin bir türkü seçilebilirdi. Çünkü tek bir dörtlüğü verilmiş bir türkü, öğrenciler açısından pek fazla bir şey ifade etmemektedir. Her mısradan sonra söylenen “ley ley limi limi ley” ve “mini mini güzel gel bize” sözleri ezgiyi doldurmak için söylenmiştir.

Türkünün ses alanı çok dar olmakla birlikte, türkü çocukların zorlanmadan söyleyebileceği tarzdadır. Ayrıca daha önceden duydukları ve hep kulaklarında olduğundan öğretimde zorluk çekilmeyecektir. Bu açıdan olumludur.

Türkü içerisinde sol-re inici, re-sol çıkıcı tam 4'lü; re-fa çıkıcı, fa-re inici küçük 3'lü, sol-mi inici küçük 3'lü aralıkları dışında diğer bütün sesler ardışık olarak bulunmaktadır.

Türküde bir heceye ( ), ( ), ( ) nota değerleri denk gelmiştir. Bağlı nota bulunmamaktadır.

Türkünün usûlü basit usûldür. Bu yönden de çocukların zorlanmadan öğrenebilecekleri bir türküdür

5.3.57 Urfa Halayı

URFA HALAYI

İki Sesli Türkü

Düzenleyen:
Nurhan Cangal

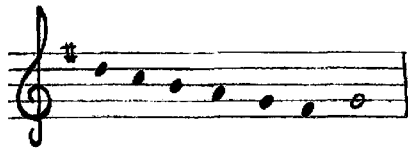
1- Ay van da ya tan oğ lan loy loy loy
2- Güm le ği ke ten oğ lan

1. Ay van da ya tan oğ lan loy loy
2- Güm le ği ke ten oğ lan

loy yâr yâr yâr di yâr yâr.
loy loy yâr yâr yâr di yâr yâr.

Ezginin Yöresi : Urfa

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : -

Ezginin Edebi Yapısı

Uyak Düzeni

Hece Durağı

Ayvanda yatan oğlan

a

7'li

Gömleği keten oğlan

a

7'li

Nişanlın eller almış

b

7'li

Habersiz yatan oğlan

a

7'li

a) **Edebi Türü** :Mani

b) **Vezni** : 7'li hece vezni

Ezginin Ritmik Yapısı :

a) **Usûlü** : 2/4'lük

b) **Toplam Ölçü Sayısı** : 9 ölçü

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, “Dağarcık” bölümünde yer alan bir türküdür. [38, s:110]

Türküde her mısradan sonra “loy loy loy loy loy loy loy diyar yar” sözü melodiyi doldurmak amacıyla söylenmiştir. Alıntı yapılan kitapta sözlerin diğer dörtlükleri verilmemiştir. Daha önce belirttiğimiz de gibi alıntı yapılan türkünün mutlaka diğer dörtlükleri de verilmelidir. Çünkü sadece bir dörtlükle alıntı yapılan bir türkünün öğrenciler üzerinde fazla bir anlam ifade ettiği söylenememektedir.

Melodik olarak ses sahası çok geniş olmamakla birlikte öğrencilerin ses sahasına uygundur, diyebiliriz. Türkünün içerisindeki fa # sesi öğrenciler açısından bir zorluk teşkil etmemektedir. Türkü içerisinde ardışık seslerle birlikte, si-re çıkıcı, re-si inici küçük 3'lü; do-la inici küçük 3'lü, si-sol inici büyük 3'lü, la-fa inici küçük 3'lü olmak üzere üçlü aralıklar da çokça yer almaktadır.

Türküde bir heceye () ,() ,() nota değerleri denk gelmektedir. Bağlı notalar vardır ve bir heceye () ,() nota değerleri karşılık gelmiştir.

Usûlü 2/4'lük basit usûldür. Ritmik yapının basit ve hareketli bir yapıda olması öğrenciler açısından olumlu özelliklerdir.

5.3.58 Uzun İnce Bir Yoldayım

UZUN İNCE BİR YOLDAYIM

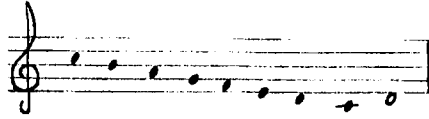
Söz ve müzik:
Aşık Veyse Şatıroğlu

Orta hız (o)

(ok) U- zun in- ce — bir yol — da- yım saz —
Gi- di- yo- rum — gün- düz — ge- ce
Bil- mi- yo- rum ne hâl — da- yım
Gi- di — yo- rum gün — düz — ge- ce Gün- düz — ge- ce
gün — düz — ge- ce gün — düz — ge- ce uy

Ezginin Yöresi : ?

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu :

Ezginin Edebi Yapısı

Uyak Düzeni

Hece Durağı

Uzun ince bir yoldayım

a

8'li

Gidiyorum gündüz gece

b

8'li

Bilmiyorum ne haldayım

a

8'li

Gidiyorum gündüz gece

b

8'li

a) Edebi Türü : Koşma

b) Vezni : 8'li hece vezni

Ezginin Ritmik Yapısı :

- a) **Usûlü :** 4/4'lük
- b) **Toplam Ölçü Sayısı :** 12 ölçü

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, “Ozanlar-Âşıklar” konusu içerisinde A.Veysel ŞATIROĞLU’nun eserlerinden birisi olarak örneklendirilmiştir. [39, s:67]

Türkü lise son sınıf öğrencilerinin sevebileceği ve severek seslendirebileceği tarzdadır. Alıntı yapılan kitapta halk ozanlarımızdan olan Âşık Veysel’in kısa tanıtımından sonra onun eseri olarak verilmiştir. Fakat kitapta türkü bir dörtlük olarak verilmiş olup, diğer dörtlükleri de verilmeliydi.

Türkünün ses genişliği yaklaşık bir oktavdır ve sesleri artık oturmuş olan lise son sınıf öğrencileri tarafından rahatlıkla seslendirilebilecek tarzdadır. Ezginin genellikle 8’lik nota değerlerinden oluşuyor olması da türkünün öğretilmesini kolaylaştırmaktadır. Türkü içerisinde re-fa çıkıcı küçük 3’lü, re-si çıkıcı büyük 6’lı, la-do çıkıcı ve do-la inici küçük 3’lü, fa-la çıkıcı büyük 3’lü, re-sol çıkıcı tam 4’lü, sol-mi inici küçük 3’lü, do-mi çıkıcı büyük 3’lü aralıkları ile ardışık sesler yer almıştır. Türkü içerisinde senkoplu notalar bulunmaktadır.

Türküde bir heceye (, (, (, ( ) nota değeri denk gelmektedir.

Bağlı notalar kullanılmış ve bir heceye (, (, (, ( ) nota değerleri karşılık gelmiştir.

Ritmik yapısı öğrencilerin zorlanmadan başarabildiği basit usûllerdendir.

Türkü bağlama eşliğinde kulaktan öğretilmeli ve zevk eğitiminde kullanılmalıdır.

5.3.59 Yârim Gitti Çeşmeye

YARİM GİTTİ ÇEŞMEYE

Türkü
Yöresi: İstanbul
Düzenleyen: Saip Egüz

Moderato

Ezgi 1. *(mf)*

1. Yâ-rim gıl-lı çeş-me-ye Yâr— yâr— yâr a— man
2. Ne-yim var-sa ve-re-yim Yâr— yâr— yâr a— man

Yatay eşlik 2. *(mf)*

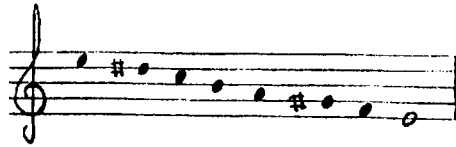
Oy! Yâr— yâr— yâr a— man

Yâ-ra-larım deş-me-ye Yâr yâr— yâr a— man yâr a— man
El-lin-den su iç-me-ye Yâr yâr— yâr a— man yâr a— man

Yâ-ra-larım deş-me-ye Yâr yâr a— man yâr a— man
El-lin-den su iç-me-ye Yâr yâr a— man yâr a— man

Ezginin Yöresi : İstanbul

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : Sevda

Ezginin Edebi Yapısı

Yârim gitti çeşmeye

Yaralarım deşmeye

Neyim varsa vereyim

Elinden su içmeye

Uyak Düzeni

a

a

b

a

Hece Durağı

7'li (4+3)

7'li (4+3)

7'li (4+3)

7'li (4+3)

a) Edebi Türü : Mani

b) Vezni : 7'li hece vezni

Ezginin Ritmik Yapısı :

- a) **Usûlü : 2/4'lük**
- b) **Toplam Ölçü Sayısı : 9 ölçü**

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, “yatay çok seslilik: ezgiye karşı ezgi (polifoni)” ye örneklendirme yapmak amacıyla seçilmiş bir türküdür. [40, s:63]

Türkünün ana fikrinin tam olarak anlaşılabilmesi için diğer dörtlükleri de verilmeliydi. Her mısradan sonra söylenen “yar yar yar aman” sözleri melodiyi doldurmak amacıyla söylenmiştir.

Melodik olarak ses sahası bir dörtlüktür. Fakat parça içerisindeki sol# ve re# sesleri öğretimde zorluk yaratabilecektir. Türkü içerisinde si-sol# inici küçük 3'lü, mi-si çıkıcı tam 5'li aralıkları dışındaki diğer bütün sesler ardışık olarak dizilmiştir. Türkü nota ile değil kulaktan şarkı öğretim yöntemi ile öğretilmelidir.

Türküde bir heceye ( ), ( ) nota değerleri denk gelmektedir. Bağlı notalar bulunmakla birlikte bir heceye ( ), ( ), ( ) nota değerleri karşılık gelmektedir.

Türkünün ritmik yapısı basittir.

Alıntı yapılan kitapta çok seslilik konusuna örnek türkü olarak seçilmesi bakımından güzel bir örnektir, diyebiliriz.

5.3.60 Yârimin Kaşları Kalem

YARIMİN KAŞLARI KALEM

(2+3) İmran

Ya - ri - min kaş - la - rı ka - lem ya - ri
min kaş - la - rı ka - lem kim - sem yok - tur
ya - zam se - lam ya - rim - den ha - ber al -
ma - dım u - çan kuş - tan ha - ber al - lam

2 - Akan boz bulanık çaylar
Meyvesiz olur mu bağlar
Yarinden ayrılan ağlar
Bu aşk beni derde bağlar.

3 - Böyle yare yar yaresi
Yüreğimde var karesi
Her derde çare bulunur
Yoktur ayrılık çaresi.

Ezginin Yöresi : İmran

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : Ayrılık Acısı

Ezginin Edebi Yapısı

Uyak Düzeni

Hece Durağı

Yarimin kaşları kalem

a

8'li

Kimsem yoktur yazam selam

a

8'li

Yarimden haber alamadım

b

8'li

Uçan kuştan haber alam

a

8'li

a) Edebi Türü : Mani

b) Vezni : 8’li hece vezni

Ezginin Ritmik Yapısı :

a) Usûlü : 5/8’lik (2+3)

b) Toplam Ölçü Sayısı : 20 ölçü

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, “beş sekizlik usûl”e örnek olarak seçilmiş bir türküdür.
[3, s:149]

Türkünün içerisinde anlaşılmayacak herhangi bir söz yoktur.

Melodik yapı yaklaşık bir oktav olmakla birlikte bir güçlük teşkil etmemektedir. Türkü içerisinde ‘si’ sesi 3. ve 7. ölçüde bemol almış, 2. ve 6. ölçülerde ise naturel olarak yer almıştır. Türkü içerisinde do-la ve si-b-sol inici küçük 3’lü, sol-do çıkıcı tam 4’lü, la-fa inici büyük 3’lü, sol-mi çıkıcı ve mi-sol inici küçük 3’lü, fa-re inici küçük 3’lü ve ardışık sesler bulunmaktadır.

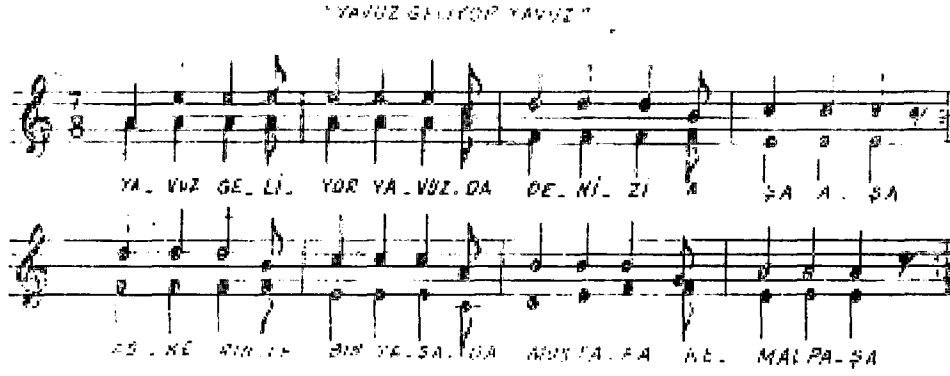
Türküde bir heceye (, (, ( ) ‘lük nota değerleri denk gelmektedir.

Bağlı notalar bulunmakla birlikte bir heceye (, (, ( ) nota değerleri karşılık gelmektedir.

Ritmik yapısı, aksak usûllerden olan 5/8’lik usûlden meydana gelmiştir. Bu, bir zorluk olmakla birlikte üçlünün sonda olması ve bazı üçlülerin sürekli tekrar etmesi sebebiyle zorluk aşılabilecek niteliktedir. Ayrıca aksak usûllerden oluşmuş ezgilerin, çocukların kulaklarında yer etmiş olması da bir avantajdır. Aynı zamanda uzatma bağlarının çok uzun olması da öğretimi zorlaştırmaktadır.

Sonuç olarak; türkü çocuklar açısından bazı zorluklarından dolayı kulaktan öğretilmelidir, diyebiliriz.

5.3.61 Yavuz Geliyor Yavuz

Ezginin Yöresi : ?

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : Kahramanlık

Ezginin Edebi Yapısı

Uyak Düzeni

Hece Durağı

Yavuz geliyor yavuz

a

7'li

Denizi aş aşı

b

7'li

Askerinle bin yaş aşı

b

7'li

Mustafa Kemal Paşı

b

7'li

a) **Edebi Türü :** Türkü

b) **Vezni :** 7'li hece vezni

Ezginin Ritmik Yapısı :

a) **Usûlü :** 7/8'lik (2+2+3)

b) **Toplam Ölçü Sayısı :** 8 ölçü

5.3.63 Yörük Ali

YÖRÜK ALI

Orta hız (0) Yöresi: Aydın

A

(ok) %

1. Şu Dal ma' dan geç - tin mi So-ğuk su-lar iç - tin mi
2. Şu Dal - ma' nın çeş - me - si Ne hoş o - lur iç - me - si

(k)

E - fe - le - rin i - çin - de Yö - rük A - li' yi seç - tin mi
Yö - rük A - li' yi so - rar - san E - fe - le - rin seç - me - si

B

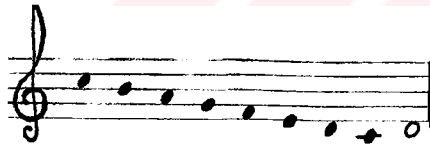
(ok) %

Hey - gi - di - nin e - fe - si E - fe - si e - fe - le - rin e - fe - si
Hey gi - di - nin e - fe - si E - fe - si e - fe - le - rin e - fe - si

Son

Ezginin Yöresi : Aydın

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : “Yörük Ali” adında bir efeyi anlatıyor

Ezginin Edebi Yapısı

Uyak Düzeni

Hece Durağı

Şu dalmadan geçtin mi

a

7'li

Soğuk sular içtin mi

a

7'li

Efelerin içinde

b

7'li

Yörük Ali'yi seçtin mi

a

8'li

Hey gidinin efesi

c

7'li

Efelerin efesi

c

7'li

a) Edebi Türü : Türkü

b) Vezni : 7'li hece vezni

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, “çok sesli halk türküleri” ne örnek olarak seçilmiş bir türküdür. [41, s:182]

Türkünün sözleri öğrenciler tarafından beğenilerek söylenmektedir.

Türkünün ses sahası çok geniş değildir. Türkü içerisinde la-mi çıkıcı tam 5’li, mi-do inici büyük 3’lü, re-si ve do-la inici küçük 3’lü, si-sol inici büyük 3’lü aralıkları ile ardışık sesler bulunmaktadır.

Türküde bir heceye ( ), ( ) nota değeri denk gelmiştir. Bağlı nota yoktur.

Ritmik yapısı 7/8’lik aksak bir usûlden oluşmaktadır. Başta aksak usûlün oturtulmasında zorluklar yaşanmaktadır. Yine burada da üçlünün sonda yer alması bu zorluğu hafifletmektedir. Ayrıca genellikle aynı notaların sıkça tekrarlanmasından dolayı solfeji de öğrenciler tarafından rahatlıkla yapılabilmektedir. Aynı zamanda türkü iki sesli olarak seslendirilmeye de son derece uygundur.

5.3.62 Yenice Yolları

YENİCE YOLLARI

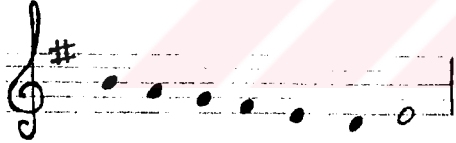
Türkü
Yöresi : Adana

Andante
mp

Ye ni ce yol la rı bû kû
Yi ği dîn sev di ği gû zel
lür gi der
o lür sa
mf zü lûf ak ger
öm rü ar ka
1 2
da na dö kû lür gi der der
sın dan sö kû lür gi der der

Ezginin Yöresi : Adana

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : Sitem

Ezginin Edebi Yapısı

Uyak Düzeni

Hece Durağı

Yenice yolları bükülür gider

a

11'li (6+5)

Zülûf ak gerdana dökülür gider

a

11'li (6+5)

Yiğidin sevdiği güzel olursa

b

11'li (6+5)

Ömrü arkasından sökülür gider

a

11'li (6+5)

a) **Edebi Türü** :Koşma hece vezninde türkü

b) **Vezni** : 11'li hece vezni (6+5)

Ezginin Ritmik Yapısı :

a) **Usûlü** : 5/8'lik (2+3)

b) **Toplam Ölçü Sayısı** : 13 ölçü

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, “müzikte dizi, ton ve makam konusu içerisinde -mi minör- ”ü verdikten sonra örnek olarak seçilmiş bir türküdür. [42, s:37]

Türkünün sözleri anlaşılır olmakla birlikte alıntı yapılan kitapta sadece bir dörtlüğü verilmiş, bu belki konu olarak mi minörü verdikten sonra, mi minörün duyumunu sağlamak için örnek türkü olarak seçilmesinden kaynaklanmış olabilir. Ancak bir türkü en az iki dörtlüğü verilince kalıcı olabilmektedir. Ayrıca bu, türkünün edebi türü ve konusu hakkında tam bir bilgi verilememesine neden olmaktadır.

Türkünün ses sahası öğrencileri yoracak tarzda değildir. Türkü içerisinde si-sol inisi, sol-si çıkıcı büyük 3'lü; la-fa# inisi küçük 3'lü; mi-sol çıkıcı küçük 3'lü; fa#-re inisi büyük 3'lü aralıklar ile ardışık sesler bulunmaktadır. Ancak türkü içerisindeki fa# sesi öğrencileri zorlayabilecektir.

Türküde bir heceye ( ), ( ), ( ) nota değerleri denk gelmiştir. Bağlı notalar kullanılmış olmakla birlikte bir heceye ( ), ( ), ( ), ( ), ( ), ( ) karşılık gelmiştir.

Türkünün ritmi 5/8'lik aksak bir usûldür. Bu, öğretimde bir güçlük doğmasına neden olabilir. Fakat üçlünün sonda olması bu güçlüğü biraz olsun hafifletecektir.

Türkünün kulaktan öğretimi daha iyi bir sonuç verecektir.

5.3.63 Yörük Ali

YÖRÜK ALI

Yöresi: Aydın

Orta hız (o)

(ok)

1. Şu Dal ma' dan geç - tin mi So-ğuk su-lar iç - tin mi
2. Şu Dal - ma' nın çeş - me-si Ne hoş o-lur iç - me-si

(rk)

E - fe - le-rin i - çin-de Yö-rük A - li' yi seç - tin mi
Yö-rük A - li' yi so - rar-san E - fe - le-rin seç - me - si

(ok)

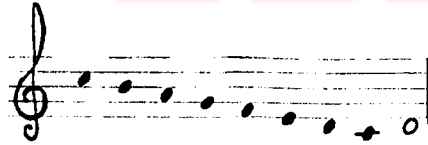
B

Hey-gi-di-nin e - fe - si E - fe - si e - fe-le-rin e - fe - si
Hey gi-di-nin e - fe - si E - fe - si e - fe-le-rin e - fe - si

Son

Ezginin Yöresi : Aydın

Ezginin Ses Sahası :

Ezginin Konusu : “Yörük Ali” adında bir efeyi anlatıyor

Ezginin Edebi Yapısı	Uyak Düzeni	Hece Durağı
Şu dalmadan geçtin mi	a	7'li
Soğuk sular içtin mi	a	7'li
Efelerin içinde	b	7'li
Yörük Ali'yi seçtin mi	a	8'li
Hey gidinin efesi	c	7'li
Efelerin efesi	c	7'li

a) Edebi Türü : Türkü

b) Vezni : 7'li hece vezni

Ezginin Ritmik Yapısı :

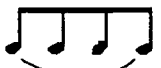
- a) **Usûlü** : 9/4 'lük (2+2+2+3)
b) **Toplam Ölçü Sayısı** : 6 ölçü

DEĞERLENDİRME :

Alıntı yapılan kitapta, “Nakaratlı şarkı biçimleri” konusuna örnek olarak verilmiştir. [27, s:58]

Konuya uygun olarak seçilmiş bir halk türküsüdür. Yiğitçe bir eda taşıdığı için öğrenciler tarafından sevilerek söylenmektedir. Türkü birçok ders kitabında yer almaktadır.

Türkünün ses sahası bir oktavdır. Türkü içerisinde re-fa çıkıcı, fa-re inici küçük 3'lü; re-sol çıkıcı tam 4'lü; la-do çıkıcı, do-la inici küçük 3'lü; sol-do çıkıcı tam 4'lü; mi-do inici, do-mi çıkıcı büyük 3'lü aralıklar dışında çeşitli inici-çıkıcı, büyük-küçük ikili aralıklar da bulunmaktadır

Türküde bir heceye (, (, (, ( )'lik nota değerleri denk gelmiştir. Bağlı notalar kullanılmış, bir heceye (, (, ( ) değerler karşılık gelmiştir.

Türkünün bir zorluğu usûlünden kaynaklanabilir. Çünkü usûlü 9/4'lük aksak bir usûldür. Bu konudaki zorluk ise üçlünün sonda olması nedeniyle aşılabilir. Türkünün kulaktan şarkı öğretim yöntemi ile öğretilmesi tercih edilmelidir.

5.4 Türk Halk Müziğinden Yararlanma Çalışmaları Üzerine Müzik Öğretmenleri ile Yapılan Röportajlar

5.4.1 Röportaj Soruları

- 1) İlköğretim ve ortaöğretim okullarında müzik dersi müfredat programının öngördüğü müzik derslerinde halk müziğinden nasıl yararlanıyorsunuz?
- 2) Müzik dersi müfredat programında belirtilen “ Müzikte dizi, ton ve makam kavramı”nın öğrenciye aynı anda verilmesi bir güçlük teşkil ediyor mu? Önerileriniz nelerdir?
- 3) Öğrencilerin Türk Halk Müziği’ne olan ilgileri ne orandadır? THM çalgılarını öğrenme eğilimleri var mıdır? Varsa hangi çalgıları tercih etmektedirler? THM çalgıları dışında hangi çalgıları çalmayı istemektedirler?
- 4) Okullarda THM’nin ağırlıklı olarak gösterilmesi ne gibi yararlar sağlar?
- 5) Müzik derslerinde öğretilen Türk Halk ezgilerinin niteliği nasıl olmalıdır?
- 6) Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda THM’ne ne derece önem verilmektedir?
- 7) Siz bir müzik öğretmeni olarak müzik eğitimi aldığınız yıllarda THM konusunda yeterli öğrenmeleri gerçekleştirebildiniz mi?
- 8) Türk halk ezgileri, müzik dersinde; dersin amaçları göz önünde bulundurularak mı yoksa THM’nin sevdirmesi amaçlanarak mı öğretilmelidir?
- 9) Okulunuzda hangi tür müzik yapan koro kurmayı tercih ediyorsunuz?

5.4.2 Verilen Cevaplar

Hatice TEKCAN (Yıldıztepe İlköğretim Okulu / İstanbul)

- 1) İlk ve orta öğretim okulları müzik dersi müfredat programında THM’ne yeteri kadar yer verildiğine inanmıyorum. Aynı zamanda Türk Halk ezgilerinden yararlanmada kaynak sıkıntısı çekiyorum. Fakat, derslerimde kendi imkanlarım ölçüsünde yeteri kadar THM’ne yer vermeye çalışıyorum.
- 2) Ediyor. Öğrenciler anlamada zorlanıyorlar. Öneri olarak şunu söyleyebilirim; Bir dönemde Batı Müziği, bir dönemde Türk Müziği ağırlıklı bir program uygulanabilir.
- 3) Çalıştığım okulda THM’ne ilgi çok az. Yüzde ile verecek olursak %30 diyebilirim. İlgisi olan öğrencilerde çalgı olarak bağlamayı tercih ediyorlar. Org ve gitar çalmaya biraz daha heves duyuyorlar.
- 4) Kendi öz müziğizi unutmamamızı sağlar. Diğer müzikleride öğrencilere öğretmeliyiz, çalıp-söylemeliyiz, fakat bunun yanında kendi müziğimizide ön planda tutmalıyız.

5) Basitten zora doğru olmalıdır. Yani önce basit THM ezgileri verilmeli, daha sonra da ağır THM parçalarına geçilmelidir.

6) Türk Müziği Konservatuarlarında yeterince önem verildiğini düşünüyorum. Fakat Batı Müziği eğitimi veren kurumlarda aynı şeyi söylemek biraz zor.

7) Evet kesinlikle. Çünkü benim mezun olduğum okul Türk Müziği eğitimi veren bir okul ve ben de bu okulun THM bölümünden mezun odum. Bu nedenle yeterli bilgileri aldığımı inanıyorum.

8) Her ikisi de olmalıdır.

9) THM korosu kurmayı tercih ediyorum. Ancak imkanlar ve istekler doğrultusunda TSM veya Batı Müziği ağırlıklı koro çalışmalarında yapabilirim.

Aysel ÇALIŞKAN (Malazgirt İlköğretim Okulu / İstanbul)

1) Müzik dersi müfredat programında THM'ne yeterince önem verilmemektedir. Ders kitaplarındaki THM ezgileri konulara göre ya çok basit ya da çok ağır kalmaktadır. THM parçaları seçiminde kaynak kitap sıkıntısıda çekiyorum. Fakat ben kendi imkanlarım , bilgilerim doğrultusunda THM ezgilerinden yararlanmaya çalışıyorum.

2) İlk başta çocuklar zorlanıyor ve anlamada güçlük çekiyorlar. Öncelikle Batı Müziği eğitimi verilip, bu konu iyice özümlendikten sonra Türk Müziğine geçilmeli.

3) Benim çalıştığım okulda THM'ne ilgi yarı yarıyadır. İlgi var denilebilecek seviyededir. Bağlama çalmaya istek fazla, org çalma eğiliminde olanlar da var.

4) Öncelikle kendi öz müziğini öğrenmiş ve benimsemiş olur. Belki ilerde eğitim alarak geleneksel müziğimizi dış ülkelere tanıtabilir.

5) Eğitici, öğretici, yeri geldiğinde kolay anlaşılır, özellikle her bir yöreyi tanıttak nitelikte türküler olmalıdır. Yani, derslerde ayrı ayrı yörelere ait türküler seçilmelidir.

6) Kurumlara göre değişiyor. Batı Müziği Konservatuarları ve Müzik Eğitim Fakültelerinde batı müziği ağırlıklı, TM Konservatuarlarında TSM ve THM ağırlıklı öğrenciler yetişiyor. Bu konuda en fazla ağırlığın konservatuarlar tarafından verildiğine inanıyorum.

7) Mezun olduğum okul bir TM konservatuvarı olduğu için ve ayrıca ben de bu okulun THM bölümünden mezun olduğum için yeterli eğitim aldığımı inanıyorum.

8) İkisi de olmalıdır. Sadece sevdirmek amaçlı değilde aynı zamanda dersin amaçları gözönünde bulundurularak da öğretilmelidir.

9) Ben THM korosu çalıştırıyorum. Fakat aynı koroyla günün anlamına uygun olarak marş ağırlıklı çalışmalar da yapıyorum.

R.Ediz GENÇOĞLU (O.G. Nakipoğlu İlköğretim Okulu / İstanbul)

1) Genellikle, şu an elimizde olan ve öğrencilere okutmakta olduğumuz Müzik Dersi kitabındaki Türkü formundaki çocuk şarkılarından ya da bende ve ağabeyimde mevcut olan arşivimizdeki Türkü repertuarından nota örnekleri getirerek yararlanmaya çalışıyoruz. Ancak bu sınırlama ile yaptığımız bir iştir. Pek fazla rağbet gösterdiğimizi söyleyemem.

2) Dizi, ton ve makam kavramlarının kapsamlı konular olduğunu müzik bilimiyle uğraşan her insan bilir. Eğer sınıf içinde “Ben müzik dersinden nefret ediyorum ve benim için çok gereksiz” diyen bir öğrenci grubu olduğunu düşünürsek bu konuların ayrıntılı olarak anlatılması hangi tür öğrenci modeli olursa olsun o öğrencileri sıkar. Öncelikle motive etmeyi deneyip derse konsantrenin sağlanması ve bu ya da bunun gibi kapsamlı konuların kısaca ama özetlenmiş haliyle öğrenci grubuna kavratımı daha mantıklıdır. Aynı zamanda örnekleme ve uygulama metodlarıyla da ders daha ilgi çekici olabilir.

3) THM’ne ilgi gösterenleri de var göstermeyenleri de. Genellikle bu müziğe ilgi duyan 12 ile 14 yaş arası öğrenci kitlesi müzik kanallarındaki bazı fantazi türküleri dinliyor ve sınıf içinde söylemeye çalışıyor. Daha çok Mahsun Kırımızgül ve İbrahim Tatlıses’in adları geçiyor. Bir parça olsun ilgisi olanlar bağlama çalma isteğindeler. Kimisi (ama çok az bir kitle) kendi çabasıyla ve bir kaç kez ders alarak bağlama çaldığını söylüyor. Ama okulumuzda eğitim verdiğimiz enstrüman blok flüt’tür. Belki önümüzdeki yıl istek olursa melodika ya da org eğitimi verilebilir.

4) THM’ne ilgisi olan öğrenciler açısından düşünülürse, ders ilgi gösterilen ve sevilen bir hal alır. Ama bu müzik türünü sevmeyen öğrenciler belki dersten soğuyabilir. Burada amaç ilgi görebilmeyi sağlayıcı etkinlikler yapmaktır. Ancak müziği bir bütün olarak düşünüp hangi tür olursa olsun eşit oranda eğitim vermek ya da önemsemektir. Böyle olursa müzik dersi sevilen bir konuma gelir.

5) Daha çok kırık hava şeklinde ritmik, oynak, hareketli, ezgisel ama en önemlisi öğrencilerin kolay yorumlayabileceği ve kolay algılayabileceği eserler şeklinde olmalıdır. Ayrıca öğrencilere nazari bilgi niteliğinde ayak kavramı, yöre, tür, edebi şekil (koşma, mani vs.) konularında bilgi verilmesinde fayda vardır.

6) Bu sorunun cevabını THM ile ilgili uzun yıllar çalışmış ve eğitim almış kişilerin daha iyi verebileceğini düşünüyorum. Ama konservatuarımızda hen Temel Bilimler bölümünden hem de Ses Eğitimi bölümünden mezun olan THM öğrencilerinin daha geniş bir bilgi potansiyeline sahip olduğunu düşünüyorum. Öyle ki verilen eğitimin hem solfej hem nazariyat hem de repertuar yönünden akademik ve kapsamlı olduğunu söyleyebilirim. Ama bu konuda ilgili eğitimi almış insanlar herhalde benim verdiğim cevaplardan daha gerçekçi cevaplar verecektir.

7) Beş yıllık konservatuar eğitiminin iki yılında THM repertuarı ve THM bilgileri adı altında eğitim gördüm. İcra etmeye çalıştığımız Türkü formundaki eserlerden yöresel olarak şive, ağız ya da lehçe gibi önemli noktalarla dizi ya da ayak kavramı (Kerem, bozlak, garip, müstezat). Türkü türleri (kırık hava, uzun hava) koşma ya da mani gibi edebi şekilleri algılamaya çalıştım. Zaman içinde bu saydıklarım şu an hafızadan silinmiş gibidir. Ayrıca eğitimciliğe başladığımdan beri kendi ana branşım olan Türk Sanat Müziğine vermem gereken önemi biraz azaltmış

durumdayım hemen belirtmeliyim ki bu söylediğim yanlıştır. Daha fazla ilgi göstermem gerektiğini biliyorum.

8) THM'nin müzik dersinde öğretilmesi eğer milli eğitim Bakanlığı kuralları içindeki müfredat programında yer alıyorsa bu dersin amaçları doğrultusunda öğretilmesi konusuna girer. Gel gelelim THM'nin sevdirmesi ise bu konuda eğitim veren öğretmenin sınıf içindeki eğitim özgürlüğüyle, performansıya, yapabileceği faaliyetlerle ve en önemlisi öğrencileri derse motive etmesiyle bağlantılıdır. Ama kısacası her ikisinde gereklidir.

9) Belli bir sınırlama yok. Müziği bir bütün olarak düşünüyoruz. Şu an elimizde mevcut olan öğrenci korosunu her müzik türünden şarkılar ya da türküler söyleterek kullanıyoruz. Daha çok kutlanması gereken önemli gün ve bayramlarda bu söylediklerimiz gerçekleşiyor.

Melek KARABULUT (Atikehanım Anadolu Lisesi / Sakarya)

1) Çok fazla ağırlıklı olarak halk müziğinden yararlandığım söylenemez. Çünkü elverişli koşulların olmaması buna fırsat vermiyor. Ama yeri geldikçe müfredatın dayatması olarak da yapıyorum.

2) Tabikii. Öğrenci tonal duyguyu kavramaya çalışıyor, aynı derste ya da devamı olan derste makamsal müziği yani modal (töresel) müzik duygusunu kavratmaya çalışıyoruz. Doğaldır ki bu çok zorlayıcı oluyor. Önerilerime gelince; Müzikte dizi, ton, makam kavramını ayrı ayrı vererek yani tonal müziği bir dönem, modal müziği bir dönem göstererek öğrencinin ikisini kıyaslaması sağlanabilir. Şahsen ben modal müziği ve tonal müzik teori ve dinletisini ayrı ayrı dönemlerde gösteriyorum. Bir arada olunca öğrenci her ikisini de kavramakta zorlanıyor. Ama bence en önemlisi müfredat ders programını kökten değişime uğratmak daha doğru olur.

3) Geldiğim yer büyük kent. Onların ilgileri kültürel farklılıklar gösterebiliyor. Bir bakıyorsunuz, gitar taşıyan öğrenci çalgısıyla halk müziği yapıtlarını seslendiriyor, tabi illede böyle oluyor demiyorum. Ama genelde büyük kentte gözlemlediğim Batı Müziği eğilimi daha çok. Ancak bağlama çalanları ya da halk müziğine eğilimi olanlarda azımsanmayacak kadar çok. Ya da şöyle söylemek daha doğru; otantik çalgılarımızla seslendirilen halk müziğinden çok batı müziği çalgılarıyla seslendirilen halk müziği daha çok benimseniyor gibi geliyor bana. Bunun sebebi de halk müziğinin özgünlüğünün bir parça da olsa bozulmuşluğu, gelenekselliğini yitirmesi olabilir. Bundan başka bir de kitle iletişim araçlarında boy gösteren (tv, radyo) yeni nesil halk müzik yorumcuları olabilir.

4) Şu olabilir, ders saati bugünkü müfredatı uygulamaya yetmiyor ama bütünüyle özüne bağlı kalınarak geleneksel -geleneksel sözcüğü, demek istemediğimi daha iyi anlattığından bunu söylüyorum- çalgılarla seslendirilmiş halk türkülerini tanıma ve beğeni seviyesini geliştirme adına iyi olurdu.

5) Bu soru yine bizlerin zorlandığı noktaya getirir bizi. Bizler öğrenciye müzik eserini öğretmeyi amaçlamalıyız. Ancak müzik eseri, verilmesi gereken, öğrenilmesi istenen konu için bir araçtır. Bugüne kadar basılmış Müzik Dersi kitaplarını da incelediğimizde seçilen halk ezgilerinin nitelik açısından ne kadar naif

olduğunu görürsünüz. Bir keresinde bu kitaplarla ilgili bir seminere katıldığımda da belirttim. Müzik ders kitaplarında belirtilen çoğu halk müziği ezgileri bile yanlış tanıtım hatalarıyla dolu. Bu durumda oturup bulmaca yöntemiyle bu hataları düzelterek öğrenciye tanıtıyorum. Ama bana göre halk müziği ezgileri kullanılacaksa bu ezgilerin solfeji ve tartımının okunması çok zor olmamalı ve sanat değeri de yüksek olmalı diye düşünüyorum.

6) Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlardan birisinden mezun oldum. Burada aldığımız müzik eğitime, Halk Müziği eğitimi ters düştüğünden yeteri kadar ilgilenmedim. Tabiki Halk Müziği'ne tamamiyle uzak değilim ama yeterli olmadığını düşünüyorum.

7) Öğrenciliğimde üniversite halk müziği korosuna katıldım. Ancak derinlemesine araştırdığım söylenemez. Bir de ilkokula gitmezden önce kızkardeşimin bağlama kurslarına gitmesine imrenerek babamın curasını alıp kendi kendime çalmayı öğrendiğimi hiç unutmam. Ancak benim kişisel eğilimim halk müziği olmadı hiç bir zaman. Sadece mesleğimin gereği olarak azda olsa bağlama çalabilmeyi öğrendim.

8) Her ikisinde olabilir. Ama öğrenciyi bu konuda bilinçlendirmek çok önemli. Ayrıca sevdirmesi daha doğru olur. Halk müziği eğitimi veren kurumlar bunu zaten yapıyor; öğrenci bilinçlendiğinde öğrencinin konular doğrultusunda hareket etmesi daha iyi olur.

9) Ben çok sesli koro kurmayı tercih ederim ve halk türkülerinin de çok sesli olarak seslendirilmesinde bir sakınca görmüyorum. Evet sanırım her yaş grubunda çok sesli koro oluşturmak benim düşüm.

Neriman HASIRCI (Emekli Öğretmen)

1) Nota öğretimine başlangıçta halk müziğinin temelini oluşturan tekerleme ve oyun müziklerinden yararlanmak müzik öğretmenin işini kolaylaştırıyor diye düşünüyorum. Yakından-uzağa, çevreden-evrene ilkesi gözönüne alındığında halk müziği eğitiminin diğer müzik türlerinin ve dünya müziklerinin nitelikli örneklerinin sevilmesine yardımcı olduğu inancındayım.

2) Dizi, ton ve makam kavramının aynı anda verilmesinin güçlükleri oluyor. Müzik öğretim programının gereksiz ayrıntılarla, öğretilmesinde zorunluluk bulunmayan konularla dolu olduğunu düşünüyorum. Yapısal hiçbir değişikliğin olmadığı durumda (ders saatlerinin halen daha bir saatle sınırlı kalması, müzik dersi yapılacak ortamların bulunamaması vb) sadece programlarda değişiklik yapıp proje üretmenin müzik eğitimi belli bir düzeye çekeceğini düşünmüyorum. Bu açıdan bakıldığında müzik öğretim programının biraz lüks olduğunu düşünüyorum. O nedenle sadece “dizi, ton, makam” konusunda değil diğer konularda da güçlük yaşanması doğaldır.

3) Türkiye'nin gittikçe içine düştüğü yozlaşan kültür ortamı ve son teknolojiye koşul olarak gelişen kitle iletişim araçlarının olumsuz etkileri THM'nin yeteri kadar tanınmasını engellemektedir. Böyle olunca öğrencilerin ilgileri THM diye yutturulan, ancak THM ile uzaktan yakından ilgisi olmayan müziklere kaymaktadır.

Bu ilginin sağlam bir zemine oturması okullarda sevillebilecek bilinçli bir THM eğitimine bağlı olsa da, öncelikle sağlam bir eğitim ve kültür politikasının ülkede yerleşmiş olmasına da bağlıdır.

Bağlama THM çalgıları içinde en çok tercih edileni zannediyorum. Org , gitar, ekonomik durumu iyi olan öğrencilerde piyano daha çok tercih ediliyor olabilir.

4) Anadolu'nun yüzyıllar boyu pek çok uygarlığa beşiklik etmesi farklı coğrafi ve iklim koşullarına sahip olması vb. THM'nde zengin bir kaynağın oluşmasını sağlamıştır. Bu zenginliği yaratan kaynaklar bugün artık kurumaya yüz tutmuştur. Düşük düzeyli beğenilerin geliştiği, kültürel yozlaşmanın toplumu her yerden kuşattığı günümüzde THM'nin ağırlıklı olarak verilmesi bu olumsuz gidişe bir ölçüde engel olabilir.

5) Ses sınırı açısından öğrencinin seviyesine uygun olmalı. Konuları bakımından öğrencilerin yaş seviyesi ve duygusal gelişimlerine denk düşmeli. Ezgi-tartım yönünden öğrencileri zorlamamalı.

6) Bu konuda şu an için yeterli bilgiye sahip olmadığım için net bir yanıt vermem olanaklı değil.

7) 1971-1974 yılları arasında Gazi Eğitim Enstitüsü'ndeki öğrenciliğim sırasında THM ile ilgili başlı başına bir dersin teorik ya da pratik olarak eğitim programımızda yer almaması nedeniyle, bu konudaki yeterli öğrenmeleri gerçekleştirebildiğimi söyleyemem. En azından bir halk çalgısı çalabilme konusunda kişisel bir çabam da olmadı.

8) Aslında her iki amacında birbirine hizmet ettiğini düşünüyorum. İlke olarak varılmak istenen sonucun dersin amaçları olduğu düşünülürse; halk müziğinin sevdirilmesinde de dersin amaçlarının göz önünde bulundurulması benim mantığıma göre daha doğru olur, diye düşünüyorum.

9) Öğretmenlik yaptığım yıllar boyunca çok sesli koro ile halk müziği korosu çalışması yapmayı aynı oranda istedim. Yapabildiğim oranda yaptım. Kimi koro çalışmalarında da okul şarkıları, aktarma şarkılar ve türküleri birlikte kullanmaya çalıştım.

Tolga KILIK (Esenler Kazım Karabekir İlköğretim Okulu/İstanbul)

1) Şunu itiraf etmek gerek ki müfredat programının öngördüğü, müfredat programındaki THM bilgi içeriği ve türkü repertuarı yeterli değil. THM'nin kapsamı içinde çocuklara, çalgıları ve kültürün bir parçası olduğu gerçeğinden öte bir bilgi veremiyoruz. Bunun sebebide çocukların çocuklardan ziyade toplumun müziğe bakış açısındaki bilimsellikten uzak değerlendirmenin büyük bir payı bulunmakta. Yararlanma konusunda, müfredat programının uygulanması konusunda çok katı bir tutum içinde olmuyorum ve mümkün olduğunca TSM ve THM örneklerine yer vermeye gayret ediyorum.

2) Öğrenci daha bu kavramların ne olduğunu algılamıyor bile, onlar öncelikle müziğin ne olduğu, notanın ne olduğunu bu iki unsurun en temel bilgilerinin verildikten sonra bu kavramlara geçilmesi gerektiğini düşünüyorum ki kendi öğrencilerim açısından değerlendirmesi gerekirse, bu konuyla ilgilenen ve dikkatini

toplayan öğrenci sayısı ancak % 5’lerde, bu da eğitim özellikle de müzik eğitimi açısından düşük bir rakam.

3) Yukarıda bahsettiğim %5-%10’luk bir kısım THM ve bunun yanı sıra diğer müzik türleriyle gerçekten alakalı. Çoğunlukla kendi özel imkanlarıyla öğrendikleri ve çaldıkları enstrümanlar bağlama ve gitar. Bunun dışında ben derslerimde blok flüt çaldırıyorum.

4) Şimdi olayı sadece THM olarak düşünmek subjektif bir bakış açısı olur. Bence TSM ve THM eğitimi eşit olarak verilmeli. Buradaki kültürel alt yapı sağlamlaştırıldıktan sonra Batı’ya yani Batı Müziğine bir kapı aralanarak çocukların bilimsel olarak müzik türleri ses sistemi ve yapısını, ayrıca çalgıları tanıyarak örnekleri dinleyerek bir değerlendirme ve karşılaştırma yapmaları sağlanmalıdır. İyi bir müzik eğitimi ancak bu sayede sağlanabilir.

5) Basit, yalın eğitimin temelinde verilmek istenen hedef ve hedef davranışlara paralel olmalı, zorlayıcı ve itici örnekler olmamalıdır.

6) Benim eğitim aldığım İTÜ Devlet Konservatuarında yeterli eğitimi aldığımı inanıyorum. Ancak Eğitim Fakültelerinden mezun olan meslekdaşlarımın yaptıkları yorumlardan gerek THM gerekse TSM eğitiminin yetersiz olduğunu, buna karşılık Batı Müziğine ağırlık verildiğini duyuyorum. Bence yetersiz bu tutum, bilimsellikten ve temelinde yatan objektiflikten uzak bir bakış açısına sahip.

7) Evet gerçekleştirdim. Çalgı olarak bir enstrümanı çalma olmasa bile (bağlama vb.) repertuar, ses dizisi ve ses sistemi (yapısı), kültürel özelliği konusunda, gerek lisans gerek de yüksek lisans eğitimimde çok değerli hocalardan bu konuda çok sağlıklı bilgiler aldığımı inanıyorum. TSM alanında eğitim yoğunlaşmış olsa da özel ilgimde bilgi ve yetiştirme konusundaki tamamlayıcı unsurlar arasındadır.

8) Önce sevdirmeli sonra amaçlar dahilinde tutulmalı.

9) Hem TSM hem THM hem de Batı Müziği hepsine eşit dağılım yapıyorum. Konserlerde tüm müzik türlerinden eşit sayıda parça seslendiriyorum.

Canan TAHTACI (Gazi Osman Paşa İlköğretim Okulu/Tokat)

1) Ders konularına uygun THM eserlerini öğreterek yararlanıyorum.

2) Müfredat programında verilen dizi, ton ve makam kavramlarını öğrenciye tam olarak verebilmek zaman açısından güçlük yaratıyor. Dersleri haftada bir saate sığdırma zorunluluğu olduğu için aynı anda verilmesi güçlük teşkil ediyor. Ayrıca, müziğin özel bir yetenek ve ilgiye sahip öğrencilerle bir arada yapılamaması dersin ortak bir seviyeye indirilerek işlenmesini gerektiriyor. Bu konuda önerim; ders saatlerinin artırılması, ortak ders haricinde seçmeli saatlerin uygulanması.

3) Öğrencilerin Halk Müziğine ilgileri yüksek oranda.

4) THM’ne olan ilgileri fazla olduğu için bu konuda ağırlıklı yer verilmesi öğrencinin daha iyi seviyeye gelmesini sağlayacaktır.

5) Öğrencinin seviyesine uygun olmalıdır.

6) Bölümüm nedeni ile diğer müzik öğretmeni yetiştiren kurumlar hakkında bilgim yok.

7) Eğitimimde Halk Müziği konusunda ağırlıklı bilgi almadım. Bölümüm TSM idi. Genel olarak Halk Müziği bilgileri ve repertuarı konusunda eğitim aldım.

8) Her ikisi de amaçlanmalı. Bu konuda eğilimi olan öğrenciler yetiştirilmeli. Halk müziğinin yakından tanınması, özelliklerinin, çalınış, söyleniş biçiminin tanıtılması amaçlanmalıdır.

9) Halk müziği ve sanat müziği adı altında eserlerden oluşan koro çalışması yapıyorum.

Demet BENLİOĞLU ALTINSOY (Anadolu Lisesi / Tokat)

1) Halk Müziğinden müzik eğitimi dersinde konulara göre yararlanılmaktadır. Örneğin 5_8 , 7_8 , 9_8 'lik karma ölçülerin anlatımında genellikle türkü formundaki parçalar öğretilir. Yani THM ezgilerinden yararlanılır. Lise programında ise ayak ve diziler anlatılırken yine türkülerden örnek verilir.

2) Haftalık ders saati 45 dakika olduğundan aynı konuyu bir başlık altında incelemekte sorunlar yaşanmaktadır. Zaman zaman diğer konulara sarkıtılarak konu işlenmeye çalışılır. Hepsini ayrıntılı olarak ve örnekler verilerek işlenmelidir. Bu şekilde dersler değerlendirilirse müziğimizi anlatmamız açısından daha faydalı olacaktır düşüncesindeyim.

3) Öğrencilerin THM'ne ilgileri son zamanlarda çıkan yeni türkü söyleyen sanatçı akımı dolayısıyla öncelere nazaran daha çok ilgi görmektedir. Ancak THM çalgılarına eğilimleri sanırım aile destekli oluyor. Aile tarafından yönlendirilen gençler bu konuda başarılı oluyor.

4) THM ezgileri ve TSM ezgileri bizim kendi kültürümüzün ürünüdür. Doğuştan itibaren bu müziklerle ve bu tınılarla büyüdüğümüz için kulağımızda bu müziklere aşinalık fazladır. Böyle olunca da bu ezgileri kulaktan da olsa öğrenmek daha kolaydır.

5) Halk Müziğinin niteliği bana göre öncelikle öğrencinin söyleyebileceği ve seveceği ya da sevdiği ezgiler olursa daha kolay öğretilir.

6) Öğrenci olduğum yıllarda pek önem verilmiyordu. Ancak şimdi yeterince üzerinde durulduğunu düşünüyorum.

7) Maalesef hayır. Eksikliğini zaman zaman hissediyorum.

8) Halk müziği ezgilerine hem sevdirmek amacıyla hem de dersin amacına uygun olması açısından yer verilmeli.

9) Okulumda mevcut bir THM korusu yok. Ancak bağlama çalan ve solo türkü söyleyen öğrencilerle çalışma yapıyorum.

Işık GERÇEK (Sulusaray Lisesi / Sulusaray - Tokat)

1) Derslerimde müfredat programındaki konular haricinde mutlaka parça öğretimine zaman ayırmaya çalışıyorum. Bu parçalarda genelde seçimimi Halk Müziğinden yana yapıyorum.

2) Sulusaray'da görev yaptığım okullarda bu kavramları sadece tanımalarını sağlamaya çalışıyor, ayrıntılara pek fazla girmiyorum.

3) Kültürümüzü yansıtan müzik türü olduğu için THM'ne ilgi çok büyük. Derslerimde özellikle Arabesk'e karşı kalkan olarak kullanıyorum. Sadece bağlama çalmak isteyenler var.

4) Başka müzik türlerini tanınması, algılaması, önce kendi kültüründe var olan müziği tanınmasıyla sağlıklı bir biçimde sağlanabilir. THM bence birinci basamaktır.

5) (cevap verilmemiş)

6) Birinci yıl haftada bir saatten üniversitede bağlama dersi gördüm. Yetersiz olduğumu düşünüyorum.

7) Kendi çabalarımla döküman toplamaya çalıştım. Öğrenimimin son iki yılında Uludağ Üniversitesi'nin Halk Müziği Korosu'nda görev aldım. Bursa A.G.S.L. mezunu olamama ve uzun süredir müziğin içinde yer almama rağmen THM'yle geç tanıştığımı düşünüyorum.

8) Her iki seçeneğe de katılıyorum.

9) Sulusaray ilçesinde ilköğretim okullarından seçme öğrencilerimden oluşan bir korom var. Bu koroda marşlara ve türkülere yer veriyoruz. Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi'nde ise koro dersinde çok sesli düzenlenmiş türkülere özellikle yer veriyorum. Çok sesliliği sevdirmede de THM'nin önemli rolü ve katkısı olduğunu düşünüyorum.

Esma AKGÜMÜŞ (Plevne İlköğretim Okulu / Tokat)

1) Müzik eğitimi dersi müfredat programında THM ile ilgili konulara öğrencilerin tanıyabilecekleri kadar bile yer verilmemiş. Yer alanlar da öğrencilerimizde iyi bir müzik eğitimi temeli olmadığından seviyelerinin oldukça üzerindedir. Öğrenciler yayın organlarından sadece pop, arabesk gibi müzik türlerini izleme imkanı bulabiliyor. THM yayınları ancak 24:00 'den sonra yayına giriyor. Bu da öğrencilerin THM'ni tanımalarına ve sevmelerine engel teşkil ediyor. THM ders müfredatında yer almadığından fazla kullanamıyorum. Sadece özel gün ve haftalarda kulaktan öğretim metodu ile yılda iki veya üç türküyü öğretebiliyorum.

2) Müzik eğitimi dersi müfredatında yer alan konulardan öğrencilerime ancak diziler hakkında tam bilgi verebiliyorum. Ton ve makam kavramlarını ancak çok az tanıtabiliyorum. Türkiye'deki eğitim sisteminde müzik eğitimi dersinde öğrenciye müzik eğitimi ile ilgili kurumlarda verilmesi gereken ton ve makam kavramlarının verilmesinin yanlış olduğunu düşünüyorum. Öğrenciye kendi müziğini tanıttıranın daha iyi sonuçlar vereceğini düşünmeme rağmen haftada bir saat olan müzik dersinde "öğrenciye ne kadarı nasıl verilir?" sorusuna da henüz çözüm bulabilmiş

değilim. Sonuçta eğer öğrenciye makam öğretmek şartsa ders sayısının da artırılmasının şart olduğunu düşünüyorum.

3) Öğrencilerimizin %5 veya %10'luk bir bölümünde THM'ne karşı ilgi var. Bunun da çoğunluğu öğrencilerin aile yapılarından, ailenin müziğe karşı olan ilgisinden kaynaklanıyor. Bağlamaya biraz ilgi var. Ağırlıklı ilgi org'ta yoğunlaşıyor.

4) Öğrencilerin kendi kültür özelliklerini taşıyan müziği öğrenmeleri ve sonraki kuşaklara aktarmaları iyi olacaktır. En azından yozlaşmayı engelleyecek ve kaliteli olan müzik türlerini dinlemeye eğilimleri artacaktır. Boş zamanlarını kendilerine zarar verecek yerlerde değil, hoş saatler güzel türküler ve çalgı çalmayı öğrenecekleri yerlerde değerlendireceklerdir.

5) Öğrenci seviyesi göz önünde bulundurulmalıdır. Aynı zamanda birinci kademedeki öğrenci iyi hazırlanmalı, müzik eğitimi derslerinde öğrenciye müzik eğitimi dersi haricinde ders yapılmamalı, mümkünse bu dersi branş öğretmeni yapmalıdır. Unutulmamalıdır ki ağaç yaşken eğilir. Öğrenciye verilmesi gereken zamanında verilmelidir.

6) Günümüzde THM'nin okullardan (yüksek öğretim) kaldırıldığını biliyorsunuz. Bunun neye dayanılarak yapıldığına dair bir açıklama da yapılmadı. Mantıklı bulmuyorum. Öğrenciye kendi müziğini öğretmeden batı müziğini öğretmenin ne anlamı var. Öğretmen olarak mezun olacak olan bu insanlar öğrencilerine ne kadar yararlı olacaklardır? Tartışılır... anlayacağınız üzere bu konuda yeterli eğitimin verildiğini görmemiz mümkün.

7) Ben K.T.Ü. Fatih Eğt.Fak.Müzik Eğitimi / Müzik Öğretmenliği Bölümünden mezunum. Zorlu bir eğitim döneminden geçtiğimi söyleyebilirim. Okulumuzda Batı ve Türk Müziği eğitimi bir arada aldık. THM'de de iyi bir eğitim aldığımı söyleyebilirim.

8) Günümüz Müzik eğitimini göz önüne alırsanız işe öncelikle THM 'ni tanıtmak ve sevdirmekle başlamalısınız. THM'ni derste kullanabilmek için öğrencilerin önce tanımaları ve sevmeleri gerekmez mi? Tanınmayan bir türü amaç olarak kullanamazsınız. Önce tanıtılması ve sevdirmesi gerekir.

9) Çalıştığım okulda beş yıldır bulunuyorum. Koroyu ilk oluşturduğumda mevcudum 25 idi. Şu anki koro mevcudum 75 öğrenci. Koroya eşlik edecek saz gruplarını kendim yetiştiriyorum. Gerekirse dışarıdan destek alıyorum. Her yıl sonunda THM ve TSM ağırlıklı konser veriyorum. Ayrıca önemli gün ve haftaların hepsinde okul düzeyinde , gerektiğinde il düzeyinde programlar hazırlıyorum. Her yıl gençlik haftasında bir de THM dalında ses yarışması düzenliyorum.

Yüksel PEKGÖZ (Anadolu Öğretmen Lisesi / Tokat)

1) Derslerine girmiş olduğum Anadolu Öğretmen Lisesi'nde, kendi kaynaklarımdan oluşturduğum halk türkülerini, bağlama eşliğinde uygulamalı olarak öğrencilerle birlikte işliyorum.

Zevk eğitimi yöntemiyle THM kasetlerini dinleterek halk müziğini öğrencilerime sevdirmeye çalışıyorum. Halk müziği kasetleri yanında TSM kasetleri de dinletiyorum.

Öğrettiğim türkülerin özelliklerini fazla detaya girmeden varsa yöresini, derleyenini, müzikal yapısını açıklıyorum. Böylece öğrencilerle neşeli ve verimli çalışmalar yaptığımı inanıyorum. Öğrencilerimin sevdiği kanaatindeyim.

2) İşin teorik ve teknik yönüne fazla girmiyorum. Zaten öğrenciler işin teorik yönünden fazla hoşlanmıyorlar.

3) Derslerine girdiğim Anadolu Öğretmen Lisesi'nde; hazırlık ve lise 1'de ilgi daha fazla, 2 ve 3'te ilgi biraz daha az. Onlar daha çok ÖSS'ye hazırlanıyorlar. Genel anlamda ilgi iyi, müzik çalışmalarım zevkli geçiyor diyebilirim.

4) Okullarımızda THM'nin ağırlıklı olarak gösterilmesi;

a) Herşeyden önce kişi kendi müziğini, dolayısıyla da kendini tanımış olur,

b) Halk müziği eğitiminin bilinçli bir şekilde okullarda verilmesiyle bu kültürümüzü ulusal ve evrensel boyutlara daha kolay taşıyız,

c) Halkımızın duyguları; yoz ve niteliksiz müziklerle sömürülmekten kurtulur. Gerçek sanatçılar ve müzisyenler toplumda yerini alır.

5) Müzik eğitiminde halk ezgilerinin niteliği;

a) Melodik yönden kulakta kalıcı olmalı, sözle melodi (ezgi) her yönüyle uyumlu ve anlamlı olmalı.

b) Halk müziği parçasının kaynağı doğru olmalı,

c) Melodik ve ritm yönünden hem insanın duygularına etki etmeli, hem dinlendirici ve eğlendirici olmalı, yerine göre de eğitici olmalıdır.

6) Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlar; şu anda üniversitelerin Eğitim Fakültelerinin müzik bölümleri ile yine üniversitelerimiz bünyesindeki konservatuarlarımızdır. Bunlara alt kademelerde yeni yeni "Güzel Sanatlar Anadolu" liseleri destek vermektedir.

a) Müzik öğretmeni yetiştiren Yüksek Öğretim kurumlarımız Eğitim Fakülteleri Müzik bölümlerimiz, eskiye nazaran gerek THM'ne gerekse de TSM'ne yer veriyorlar sanıyorum,

b) Konservatuarlarda tabiki THM daha fazla ve TSM daha detaylı veriliyor,

c) Üniversite düzeyindeki müzik kurumlarımız geçmiş yıllara göre sayıca daha da fazlaştı. Bu sevindirici. Orta öğretim düzeyinde de durum sevindirici (Güzel Sanatlar Liseleri gibi).

7) Müzik eğitimi aldığım yıllarda bulunduğum okulda Türk Müziği ile uğraşmak hemen hemen yok gibiydi. Müzik eğitimimi "Batı Müziği" sistemi içerisinde aldım. Halk müziği ile ilgilenmem ortaokul ve öğretmen okulundaki eğitimim sırasında özel istek ve gayretlerimle oldu. Dolayısıyla Halk Müziğinde yeterli öğrenmeyi gerçekleştiremedik.

8) Halk Müziği çalışmaları; orta öğretim kurumlarında uygulanırken

a) Hem dersin amaçları göz önüne alınmalı,

b) Hem de sevdinilmesi gözönüne alınarak her ikiside birlikte yürütülmelidir.

9) THM korusu vardır. Bu alanda koro çalışması yapıyorum.

Mehmet Ali SEYHAN (Özel Tansel Okulları / Adapazarı - Sakarya)

1) Kendi imkanlarımla edindiğim Türk halk müziği aletlerini tanıtarak, THM dinletisi yaparak, çevre türkülerini öğreterek.

2) Karşılaştırmalı verilmesi bence daha uygun. Verilen ton ve makamlarla ilgili repertuar verilmeli. Öğrencinin o makama karşı duygusu geliştirilebilmelidir.

3) Türk halk müziğine ilgileri az, daha çok bağlama öğrenmek istiyorlar. Gitarı tercih ediyorlar. Keman, gitar, piyano ve bağlama çalan öğrencilerim mevcut. Ünlü popçular, THM ile ilgili parçaları repertuarına alırlarsa öğrenciler mutlaka seveceklerdir.

4) Kültür dayanışması sağlanır, geleneklerine bağlı kalırlar. Özenti ortadan kalkar.

5) Kolay öğrenilir tarzda olmalıdır.

6) Aldığımı söyleyemem. Şu anda okuyan öğrencileri kıskanıyorum.

7) Sanmıyorum. Kendi imkanlarımı zorlayarak öğrenmeye çalıştım.

8) Her ikiside.

9) Çok sesli (halk müziği kaynaklı).

Dilek AYTEKİN (Çelebi Mehmet Lisesi / Yıldırım - Bursa)

1) Türk halk müziğini halkımızın yaşayışlarını, coğrafik, kültürel ve şive farklarını, duygularını, düşüncelerini anlatmak için, yani (yakından uzağa giderek) kendi kültür değerlerimizi tanıtmak amacıyla kullanıyor, uygulama yapıyorum.

Batı müziği ve batı müziği tarzında yazılan parçaların öğretilmesinden ve söylenilmesinden daha çabuk ve daha iyi seslendiriliyor. Çünkü, bizim türkülerimiz bize bizi anlatıyorlar.

2) Müzik dersi müfredat programında belirtilen müzikte dizi, ton, makam ve ayak kavramlarının aynı anda verilmesi güçlük teşkil ediyor. Çünkü özellikleri farklı olan bu kavramlar öğrencilerin kafalarını çok fazla karıştırıyor.

Müzik dersinin teorisinden ziyade (İlköğretim ve Ortaöğretimde) uygulamanın daha önemli olduğuna inanıyorum. Derslerimi bu yönde işlemeye gayret ediyorum. Teorik konular çok fazla kalıcı ve zevkli de olamıyor. Şarkı ve türkü söylemeye yönelik işlendiğinde hem öğrenci hem öğretmen daha zevkli ve canlı ders işliyor. Zaten müzik dersinin amacı da, öğrencinin sesini kullanması, şarkı söylemeden zevk alması, sosyal ve kültürel yönünün zenginleşmesini sağlamaktır.

3) Ne yazık ki öğrencilerimiz çok fazla Türk Halk Müziğini tanımıyorlar ve ayırt edemiyorlar. Bunda da suçluların başında medya ve öğretmen yetiştiren kurumların Türk Halk Müziğinden ziyade Batı müziğine önem ve ağırlık vermesi, müzik öğretmenlerimizin bu konuda çok yeterli olmayışdır.

Ancak son zamanlarda, popüler müziğin artık çıkmaza girmesi ya da halkın artık bu müziğe tıka basa doymasıyla, Türk halk müziği programlarının TV’lerde çıkmaya başlaması, genç THM sanatçılarının bu işi seviyeli bir şekilde yaparak tanıtıp sevdirmesi Türk Halk Müziğini daha ön plana çıkarmıştır. Bağlama çalmaya meraklı olan öğrencilerde çoğalmaya başlamışlardır. Örneğin ben; Türk Halk Müziğini çok seven, yakından ilgilenen bir öğretmen olarak, koro çalışmalarında daha çok türkülere yer veriyorum. Öğrencilerimi bu yöne doğru yönlendirmeye çalışıyorum. Görüyorumki seviyeli olan herşeye öğrencilerimiz açlar ancak yönlendirilmeleri gerekiyor.

İlk zamanlarda söyleyemeyeceklerine inanıyor ve korkuyorlardı. Ancak, kolaydan zora, yakından uzağa yöntemiyle gidildiğinde hem seviyor hem de şu anda 2 saatlik bir programa çıkabilecek cesareti ve iddiayı gösteriyorlar.

Geçen yıllarda Bursa ve Türkiye çapında katıldığım koro-solo yarışmalarında Türk Halk Müziği dalında kendini kanıtlamış olan kişilere (jüri üyelerine) gösterdik ki Türk Halk Müziği artık sahipsiz değil.

4) Okullarda Türk Halk Müziğinin ağırlıklı değil, öncelikli olarak öğretilmesi taraftarıyım. Çünkü, bizlerin önce kendimizi, kendi öz müziğimizi önce kendi bölgemizden uzağa doğru tanıtılıp öğretilmesi gereğine inanıyorum. Öğrencinin türkülerde kendisinden birşeyler bulması, sevmesi önemli. Örneğin; ben Diyarbakır’da ilk göreve başladığımda ilk işim o yörenin türkülerini öğrenmek, derslerde zevk eğitiminde o türkülere yer vermek oldu. O zaman öğrencinin dikkatini daha çok ve çabuk çekmiş oldum. İletişim kurmam da daha kolay oldu.

5) Müzik derslerinde Türk Halk Müziği ezgileri başlangıçta basit ve kısa olmalı. Çünkü türkü söylemek zevkli olduğu kadar söylemesi çok zor olan bir iştir. Çünkü yöresel tavır, şive, gırtlak, birliktelik çok önemli ve güç oluyor. Başlangıçta birkaç ölçülük ezgiler kullanılmalı. Dinleti yapıp örnekler verilerek daha büyük parçalara yer verilmelidir.

6) Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda Batı Müziği ağırlıklı bir eğitim verilmektedir. Türk Halk Müziği üvey evlat muamelesi görmekteydi belki şu yakın dönemlerde biraz daha fazla yer vermeye başlandı ancak kişinin THM’ne ilgisi yoksa çokta fazla ilgi ve bilgi yok.

7) Kesinlikle hayır. Ancak ben biraz bağlama çalabiliyordum ve çok iyi türkü söyleyebiliyordum. Yani, ilgi alanıma girdiği için kendimi yetiştirmeye çalıştım.

8) Her ikiside doğru ancak, daha ziyade sevdirmek amacıyla öğretilmeli.

9) Kutlama ve anma programlarının özelliğine göre Marş Korusu - Çok Sesli Koro - Türk Halk Müziği korusu çalıştırılıyor.

Okulda zorunlu olarak hazırlanan programların dışında hazırlanan gecelerde; daha çok eğlenceye yönelik müzik çalışmalarına yer veriliyor.

THM korusu çalıştıran öğretmenlerin sayısı oldukça az. Bunun sebebi de ilgililerin ve bilgililerin eksik olmasıdır. Ama ben THM korusu çalıştırmayı tercih ediyorum.

Minnet KAHRAMAN (Hoca Ahmet Yesevi İlköğretim Okulu / Bağcılar - İstanbul)

1) Orta 1-2-3 müzik kitaplarında yer alan Halk Müziği eserlerini çok yetersiz buluyorum. Bu parçaları kanon şeklinde, solo ve koro halinde işliyoruz. Bazılarını flüt eşliğinde söylüyoruz.

2) Müzikte dizi, ton ve makam kavramlarının öğrencilere aynı anda verilmesi anlama, analiz-sentez yapma açısından zorluk yaratıyor. Fakat ilköğretimde müzik dersi haftada tek ders olduğundan dolayı, bu konular kolay olmadığı için öğrencilerde bu kavramlar kalıcı olmuyor. O anda konular anlanmış oluyor fakat pekiştirmeyince çok çabuk unutuluyor.

3) Öğrencilerin THM'ne karşı zaten aileden gelen bir ilgileri var. Bu ilgi alanını geliştirmek gerekiyor. Öğrenmek istedikleri çalgı genelde bağlamadır. Klasik gitar, org çalma istekleri de mevcuttur.

4) Öğrencilere THM'nin ağırlıklı olarak gösterilmesi onlarda var olan milli duyguları güçlendirir. Müzik kültürümüz genel kültürümüzün önemli bir parçasıdır. Müzik bilgilerini arttırarak öğrenciler genel kültürünü geliştirmiş olurlar. Milli değerlerimizi korumak açısından da THM'nin ağırlıklı olarak öğrencilere verilmesi büyük önem taşımaktadır.

5) THM ezgilerinin her yöreden olması gerektiğini düşünüyorum. Eğer müzik kitaplarında TSM eserleri daha fazla yer alırsa, öğrenciler için çok faydalı olacağını zannediyorum.

6) -

7) -

8) Halk ezgilerinin müzik dersinde öğretilmesi THM'nin sevdinilmesi amaçlanarak öğretilmelidir. Öğrencilerde tükenmez gurur kaynağımız olan THM ve TSM'ne karşı sonsuz saygı, sevgi aşılmalıdır. Bu konuda programlı, sistemli çalışmalıyız.

9) THM korusu yapıyorum solo ve koro halinde türküler seslendiriyoruz.

Elif UZUN (Akşemsettin Lisesi / Bağcılar - İstanbul)

1) Tonal çalışmalarda diyez ve bemol hakkında bilgi verirken kullanıyorum.

2) Dizi ve ton birlikte işleniyor. Ama nota ve vuruş bilgisi olmadan makam geçilmesi anlaşılmıyor. Çoğu alt yapısız geldiği için makamı kavratmak zor oluyor. O sebeple diziler ve ton kavramını Batı Müziği ses sistemine göre anlatıp uygulamalı, tonal çalışmalar yapıyoruz. Ama Türk Müziğinde bu konu daha karmaşık olduğundan sadece kuramsal öğretiyoruz. Uygulama olarak parça çalışması yapıyoruz.

3) THM'ne eğilimleri var. Gitar ve kanun kursuna katılan öğrenciler var. Ama ağırlıklı olarak org eğilimi var. Derse flütle değil de orgla katılan öğrenciler var.

4) Okullarda ağırlıklı olarak THM'nin gösterilmesinin çok faydalı olacağını düşünmüyorum. Tek yönlü eğitmiş oluruz. Bu da belli noktadan sonra tek düzelige

ve diğer türlere karşı olmaya yöneltebilir. Her tür müziğin kavramı hakkında bilinçli öğrenciler yetiştirirsek, belki sevmelerini sağlayamayız ama, kültürel ve sosyal yönden az gelişmiş ülkemizde beğenileri hoş görmeyi temel ilke haline getirebiliriz. Toplumdaki THM dinleyen başka müzikleri dinlemez, sevmez, düşman olur anlayışını yıkmış oluruz. Tek sesliliğin yerini ilke olarak da çok sesliliğe bırakmış oluruz.

5) Ülkemizin kültürel zenginliğini yansıtacak çoğunlukla Güneydoğu ve Doğu Anadolu'nun halk müziğini değil de tüm coğrafi bölgelerin müziğine (Ege, Trakya, Karadeniz, iç Anadolu) yer verecek zenginliklerle bir anlayışın hakim olduğu kıvrak ve aksak ritimlerin ön plan çıktığı ezgi çalışmaları dersi monotonluktan, tek düzelikten çıkartır, kültürel zenginliğimizi de öğretmiş oluruz.

6) Yeteri kadar önem veriliyor. Keşke diğer türlere de bu kadar önem verilse.

7) Yeterli öğrenmeleri gerçekleştiremediğim kanısındayım. İmkanlar zorlanılıp daha iyi şeyler yapılabilirdi. Yaptığım bir kaç derleme ve notaya alma çabalarından ileri gidemedim.

8) Dersin amaçları göz önünde bulundurularak öğretilmelidir. Çünkü amaç öğretmektir. Sevip-sevmemeleri kendi beğenileri doğrultusunda olmalıdır. Herkes THM'ni sevecek, herkes Caz müziğini sevesek diye bir yönlendirme olmamalıdır. Bilinçlendirmek adına öğretilmeli ama yönlendirilmemelidir.

9) Halk Müziği korosunu tercih ediyorum. Bulduğum bölgenin alt yapısına uyduğu için THM'ni tercih ediyorum. Fazla çalışmayı ve uğraşmayı gerektirmediği için. Ama lise öncesi alt yapıları müzik eğitimleri tam olmuş olsaydı, çok sesli koroları da tercih ederdim.

Dilek TATLIDİL (Şiir Mektebi İlköğretim Okulu / Esenler - İstanbul)

1) THM'den en fazla koro çalışmalarında yararlanıyorum. Bayram törenlerinde ve yıl sonu gösterilerinde repertuara ez az bir tane türkü alıyorum. Bu öğrencilere bazen sıkıcı gelen marş ve okul korusu repertuarının dışına çıkmak açısından faydalı oluyor. Yıl sonu gösterilerinde mutlaka solo türküler çalışması yapıyorum. Ayrıca ders içinde flüt çalışmalarında ve karma ölçülerin anlatılması, ülkemizde başlıca müzik türlerinin açıklanması sırasında THM ezgilerinden örnekler veriyor ve dinletip çaldırıyorum.

2) Aynı anda verilmesi zor oluyor. Bu yüzden öncelikle ton ve dizi konusunu anlatıyorum. Bunu anlamakta dahi zorlanıyorlar. Öğrencilere bu konu çok soyut geliyor. Makam sistemi onlara daha da karmaşık geliyor. Bu yüzden makam konusuna gelindiğinde eser dinletiyor ve basit makamlarda solfej yaptırıyorum.

3) Öğrencilerin THM'ne ilgileri oldukça fazla, sadece bazen arabesk ya da özgün diye bilinen ezgileri THM diye dinliyorlar. Bu durum kafalarını ve beğenilerini karıştırıyor. TSM'den daha fazla THM dinliyorlar. Çalgılara gelince en çok bağlama'ya eğilim var. Bunun dışında nefesli çalgılar ve vurmali çalgılar da ilgilerini çekiyor. Batı müziğinde org ve gitar, TSM'de ise keman ilgilerini çekiyor.

4) Ezgiler basitten karmaşığa doğru gitmelidir. Genellikle kitaplarda aynı ezgiler ya da çok basit ezgiler var. Ama bir THM notasının nasıl olduğunu görmeleri

açısından radyo repertuarındaki biçimiyle aynı olması, görüntü (kaynak kişi, derleme tarihi, yöre, notaya alan) olarak örnekler verilebilir. Bir de uzun hava notaları kitaplarda yer alabilir.

5) Öğrencilerin beğenilerini, seçiciliklerini, duygusal süreçlerini etkilemesi açısından yararları olduğunu düşünüyorum.

6) Eğitim Fakülteleri açısından THM eğitimi yeterli değil. Sanırım THM ders saati oldukça az. Ayrıca THM çalgıları çok yoğun olarak tercih edilmiyor.

7) Kendi adıma öğretmenlerimin verdiği bilgilerin dışında kişisel çabalarım fazla olmadı. Ama bu durum okuldaki eğitimden değil de benim bilinçsizliğimden kaynaklandı. Mezun olduktan sonra bilgilerimi daha da geliştirme fırsatı ve çabası içinde oldum.

8) THM'nin sevdirmesi ve iyi bir dinleyici yetiştirilmesi daha ön planda olmalıdır. En azından bu hedeflenmeli. Bunun üzerine yeteneği ve çabası olan öğrenci müzikle ilgili bir alana yönlendirilmeli. Bence genel olarak müzik dersinin ilk amacı bu olmalı yani zevk eğitimi olmalıdır.

9) Daha önce de belirttiğim gibi bayram törenlerinde marşlar ve orgla çalınabilecek halk türküleri seçiyorum. Bu türküleri dizisi tampere sisteme uygun olan ve ders kitaplarında yer alan (çok sesli de olabilir) seçiyorum. Yıl sonunda ise THM korusu ve solo türküler hazırlıyorum. Bu programlara THM çalgıları eşlik ediyor.

Bahise ÇEŞMECİ (Sancaktepe İlköğretim Okulu / Bağcılar - İstanbul)

1) İlköğretim müzik kitaplarından ve repertuarımda bulunan THM parçalarından.

2) Evet. Öğrenci, bize (6. sınıfa) çok boş geliyor. Örneğin 4. ve 5. sınıflarda öğrenmeleri gereken müzik bilgilerini öğrenmeden geliyorlar. 6. sınıfta biz sıfırdan başlıyoruz. Müfredat programına yetişmemiz için de müzik bilgilerinin çok fazla detayına inemiyoruz. “Müzikte dizi, ton ve makam” kavramının aynı anda verilmesi bir güçlük teşkil ediyor. Bu yüzden ben bu konuyu birkaç derste işlemek zorunda kalıyorum. Müzik kitaplarında işlenen bu konu bence fazla detaylı. Biraz daha basite indirgenmiş şekilde olursa daha iyi olur. Zaten müzik dersi haftada 1 ders.

3) Öğrencilerin ilgileri fazla. THM çalgılarını öğrenme eğilimleri de var. Özellikle en çok bağlama çalışıyorlar. Çevrede bağlama kursları verenler olduğu için bağlama çalışıyorlar. Bunun dışında org çalma eğilimleri de var.

4) THM ağırlıklı olarak değil de eşit bir şekilde (çok sesli çağdaş müzik, klasik müzik ve THM gibi) verilmesi gerekir diye düşünüyorum. Böylece öğrenciler her türlü müziği öğrenmiş olurlar ve istedikleri müzik dalını seçerler (kendilerine yatkın olan müzik dalını).

5) Öğrencilerin ilgisini çeken ve sevebilecekleri yani güncel Türk Halk müzikleri olursa daha iyi olur.

6) Çok fazla önem verildiğini sanmıyorum. Örneğin ben, Atatürk Eğitim Fakültesi Müzik Bölümü mezunuyum. Daha çok klasik müziğe ağırlık veriliyordu.

7) Hayır.

8) Bence her ikisi de olmalı.

9) Ben, kurduğum koroda Çok Sesli Çağdaş Müziğe ağırlık veriyorum. Bunun yanında bir bağlama çalan öğrenci grubum ve THM söyleyen solo ve koro öğrencilerim var.

Gülşay TALAY (Fethiye İlköğretim Okulu / Nilüfer - Bursa)

1) THM ezgilerini, öğretilen konuya uygun, araç olarak kullanıyorum.

2) Dizi, ton ve makam kavramının öğrenciye aynı anda verilmesi güçlük teşkil ediyor. Bu yüzden bu konuları karışık olarak vermiyorum.

3) Halk müziğine ilgileri çok fazla olmamakla birlikte THM çalgılarından bağlama çalma isteğinde olan öğrenciler vardır. Fakat bunun dışında daha çok gitar çalma eğilimi olan öğrencilerin zaman zaman gitarları eşliğinde halk ezgilerini söylediklerini görmekteyiz.

4) Öğrencilerin kültürel yönden zenginleşmesini sağlar. Diğer müziklerle kendi müziğini kıyaslama olanağı bulur.

5) Müzik derslerinde kullanılan halk ezgilerinin niteliği genelde basit ve sade olmalıdır. Fakat bununla birlikte zevk eğitiminde kullanılan halk ezgilerinin daha ağır ve nitelikli olmasında fayda vardır.

6) Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlar içerisinde halk müziğine daha ziyade konservatuarlarda ağırlık verildiğine inanıyorum. Eğitim fakültelerinde durum biraz daha farklı olmakla birlikte verilen eğitimden ziyade öğrenciler birazda kendi çabaları ve imkanları ölçüsünde kendilerini geliştirmeye çalışmaktadırlar.

7) Yeterli öğrenmeleri gerçekleştirdiğime inanmıyorum. Mezun olduktan sonra kendi çabalarımla öğrenmeye çalıştım.

8) Bence gerektiğinde, bazen dersin amaçları göz önünde bulundurularak bazen de sevdinilmesi amaçlanarak öğretilmelidir.

9) Belli bir müzik türü adı altında olmaksızın programların ve belirli gün ve haftaların özelliğine göre çeşitli ezgileri seslendiren bir koro çalıştırmaktayım.

Sevim ARAT (Yavuz Selim İlköğretim Okulu / Fatih - İstanbul)

1) Aldığım eğitimin halk müziği olması ve halk müziğine duyduğum sevgiden dolayı, yaptığım müzik derslerinde halk müziğine, müfredatın öngördüğünden daha fazla ağırlık vermekteyim. Özellikle flüt öğretirken, basit halk müziği ezgilerinden yararlanmaktayım. Ayrıca derslerde çeşitli türküler de öğretmekteyim.

2) Ben müziğin dinleme; söyleme ve çalma pratiklerinden oluştuğunu düşünmekteyim. Bundan dolayı verilen müzik bilgilerinin büyük bir kısmının çocuklarda bir fikir oluşturduğunu düşünmüyorum. Özellikle de bu şekilde yanlış ifade tarzıyla verilmiş dizi, ton ve makam kavramlarının bir şeyler öğretmekten uzak olduğunu düşünüyorum.

3) Öğrencilerin THM'ne ilgileri, bu müziği tanımadıkları için son derece az diyebiliriz. Bunun nedeni, televizyon, radyo vb. kitle iletişim araçlarının empoze etmiş olduğu müzik ve onun yaydığı yaşam kültürüdür. Ancak, ailesinde halk müziğine ilgi varsa ya da aile fertleri herhangi bir halk çalgısı çalışırsa çocukta bu müziğe ve çalgılarına ilgi biraz daha artıyor. Çocuklarda genellikle gitar, org ve bağlamaya karşı bir ilgi var.

4) Çocuklara verilen müzik eğitiminin çok önemli olduğunu düşünüyorum. Onlara farklı bir kültür tarzı sunuluyor. Yarının yetişkinleri olacak çocukların, kendi toplumuna, kültürüne ve halkına yabancılaşmaması, başka kültürlerin kopyacısı, taklitçisi olmamaları açısından ve yetişecek müzisyenlerin kendi müziklerinden yola çıkarak evrensel müzikler yaratmaları yönünden bakarsak, müzik eğitiminin hangi temelde olmasının önemini anlayabiliriz.

5) Çocukların yaş dönemleri, seslerinin yapısı göz önünde bulundurularak, kolay söylenebilen ezgi ve anlaşılabilen sözler olması ön plana çıkmaktadır.

6) Ben konservatuvar mezunu olduğum için ve zaten halk müziği alanında eğitim aldığım için bu soruya gereken cevabı veremeyeceğim.

7) Öğretililecek düzeyde aldığımı düşünüyorum.

8) Her ikisi bir arada düşünümlere uygulanabilir.

9) Halk müziği korosunu tercih ediyorum. Ama bu koroya, farklı müzik türlerinden nitelikli parçalarda öğretiliyorum.

5.4.3 Yapılan Röportajların Değerlendirilmesi

1) Birinci soruya verilen cevaplardan anlaşıldığı üzere, öğretmenlerimizin çoğunun düşüncesi; müfredat programında “Türk Halk Müziği”ne yeterli derecede önemin verilmediğidir. Halk Müziği ezgilerinden ise kendi bilgi ve imkânlarınca yararlandıkları görülmektedir. Kaynakların azlığı ve repertuarın zengin olmayışından kaynaklanan sorunların yaşandığı anlaşılmaktadır. Görüşmeler sonucunda Halk Müziği kaynaklı tekerleme ve oyun müziklerinin eğitimde faydalı olduğunu düşünenler yanında, Türk Halk Müziği’ni sadece konuların gerektirdiğince kullananların da varolduğu gözlenmiştir.

2) İkinci soruya verilen cevaplara bakıldığında, “dizi, ton ve makam” kavramlarının öğrenciye aynı anda verilmesi büyük bir engel teşkil etmekte ve öğrencilerin anlama güçlüğü çekmekte oldukları sonucu ortaya çıkmaktadır. Ayrıca ders saatlerinin azlığından dolayı da bu konular üzerinde fazlaca durulmaya imkân olmadığı da düşünülmektedir. Öğretmenler öneri olarak, bu konuların birbirinden

farklı zamanlarda verilmesinin önemini, ders saatlerinin arttırılması ve müfredat programlarının sadeleştirilmesinin gerektiğini belirtmektedirler.

3) Öğretmenlerin, “öğrencilerin Türk Halk Müziği’ne olan ilgileri” sorusuna verilen cevapları, farklı farklı olmuştur. Kimisinin çalıştıkları okullarda ilginin olduğu, kimisinininde yok denecek kadar az olduğu, kimisinininde de yarı yarıya bir ilginin olduğu ortaya çıkmıştır.

4) Müzik öğretmenleri, “Türk Halk Müziği’nin ağırlıklı olarak gösterilmesi”nin yararlarını; öğrencilerin kendi öz müziklerine sahip çıkmaları ve benimsemeleri, dersin daha sevilir bir hâl almasında etkili olması, kültürel yozlaşmaya karşı kalkan olarak kullanılması, şeklinde değerlendirmişlerdir. Ayrıca başka müzikleri de tanıyıp algılamada Türk Halk Müziği’nin birinci basamak olduğunu düşünenler de vardır.

5) “Eğitimde kullanılan halk ezgilerinin niteliği” konusunda öğretmenler; bu ezgilerin eğitici, öğretici, seviyeye uygun, yeri geldiğinde kolay anlaşılır, ritmik-hareketli, ses sınırı öğrenciye uygun, melodik yönden kulakta kalıcı, sözler ile melodinin uyumlu olması vs. şeklinde düşüncelerini bildirmişlerdir.

6) Altıncı soruya verilen cevaplardan anlaşılmaktadır ki, Türk Halk Müziği’ne; Türk Müziği Konservatuar’larında konum gereği yeterli önem verilirken, müzik öğretmeni yetiştiren Eğitim Fakülteleri’nde durum böyle değildir.

7) “Öğretmenlerin öğrenci oldukları dönemde Türk Halk Müziği konusunda yeterli öğrenmeleri edinip-edinmedikleri” bir önceki soruya bağlı olarak cevaplanmış; yeterli öğrenmeleri gerçekleştiremeyenler de kendilerini yetiştirmeye çalışmışlardır.

8) Öğretmenler tarafından sekizinci soruya genel olarak, “her ikisi de olmalıdır” cevabı verilmiş olmakla birlikte bazı öğretmenler de “halk ezgilerinin öncelikle sevdinilmesinin amaçlanması gerektiğini” düşünmektedirler.

9) Dokuzuncu soruya verilen cevaplardan anlaşıldığı üzere öğretmenler, Türk Halk Müziği, Türk Sanat Müziği, içerisinde halk ezgileri de olan çok sesli koro, Marş Korosu vb. korolar çalıştırmaktadırlar.

5.5. Öğrencilerle Yapılan Anket Çalışması

Yapılan bu çalışmada öğrencilerin Türk Halk Müziğine olan ilgilerinin ne oranda olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Anket; 3 soruluk bir anket olup bu ankete verilen cevaplar serbest bırakılmış, toplam 915 öğrenci üzerinde ve üç farklı okulda uygulanmıştır. Ankete katılan okullar ve öğrenci sayıları aşağıdaki gibidir;

- 1) Hendek - Ziya Gökalp İlköğretim Okulu (ikinci kademe) 415 öğrenci,
- 2) Hendek - Yeni Mahalle ilköğretim Okulu (ikinci kademe) 100 öğrenci,
- 3) Hendek - Atike Hanım Anadolu Lisesi 400 öğrenci.

5.5.1 Anket Soruları

- 1) Hangi tür müzik dinlemekten hoşlanırsınız ?
- 2) Hangi müzik aletini çalmak isterdiniz ?
- 3) Okulunuzda ne tür bir koro kurulmasını isterdiniz ?

5.5.2 Anket Sonuçlarının Değerlendirilmesi

1. anket sorusuna verilen öğrenci yanıtları tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: 1. Anket Sorusu Yanıtları tablosu

Müzik Türü	Ziya Gökalp İlköğretim Okulu	Yeni Mahalle İlköğretim Okulu	Atike Hanım Anadolu Lisesi	Toplam
Pop Müzik	192	27	115	334
Türk Halk Müziği	104	25	75	204
Türk Sanat Müziği	32	15	43	90
Rock Müzik	17	13	58	88
Arabesk	34	5	40	79
Klasik Müzik	23	11	19	53
Yabancı Müzik	12	2	33	47
Fantazi Müzik	1	2	17	20
Toplam	415	100	400	915

Anket sonuçlarında, müzik türleri, dinlenme tercihlerine göre sıralanmıştır. Hangi müzik türünü, hangi okulda, kaç öğrencinin dinlemeyi tercih ettiğini yukarıdaki tablodan görmekteyiz. Buna göre “pop müzik” 1. sırayı almış olmakla birlikte, “arabesk ve fantezi müziğin” dinlenme oranındaki düşüklük dikkat çekicidir. Birkaç yıl öncesine kadar ilk sıraları “arabesk müzik” almakta iken son yıllarda “pop müziğin” dinlenmesindeki artışla birlikte “arabesk müziğe” olan ilginin azalmaya başladığı görülmektedir. Yine yukarıda görüldüğü gibi “Türk Halk Müziği” tercihlerde 2. sırayı almaktadır. Bu, sevindirici olmakla birlikte ilginin daha da artması için öğretmenlerin, bireylerin, yöneticilerin, basın ve yayın kuruluşlarının kompoze çalışmaları ve birlikte hareket etmeleri gerekmektedir.

2. anket sorusuna verilen öğrenci yanıtları tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: 2. Anket Sorusu Yanıtları tablosu

Çalgı	Ziya Gökalp İlköğretim Okulu	Yeni Mahalle İlköğretim Okulu	Atike Hanım Anadolu Lisesi	Toplam
Gitar	92	18	111	221
Bağlama	104	24	66	194
Piyano	78	13	50	141
Org	59	8	30	97
Blok flüt	38	21	24	83
Keman	20	10	40	70
Kemençe	15	2	9	26
Bateri	0	0	15	15
Akordiyon	0	0	14	14
Ud	0	2	11	13
Darbuka	2	2	7	11
Kanun	1	0	9	10
Ney	0	0	7	7
Saksafon	1	0	4	5
Davul	3	0	0	3
Klarnet	0	0	3	3
Tulum	2	0	0	2
Toplam	415	100	400	915

Yapılan bu anket çalışmasında, daha önce de belirttiğimiz gibi, sadece sorular hazır olarak verilmiş, soruların cevap şıkları öğrencilere bırakılmıştır. Bundaki amaç, onları yönlendirmeden, tamamen onların düşüncelerinin ne olduğunu tespit etmektir. Buna göre 2. anket sorusuna verilen cevaplar da tamamen, öğrencilerin çalmayı

istedikleri algılar doğrultusundadır. Sonuca göre toplamda, “gitar” ilk sırayı, Türk Halk çalgılarından olan ve Türk Halk algıları denilince çocukların ve gençlerin ilk akıllarına gelen “bağlama” 2. sırayı almıştır. Özelde incelenecek olursa, iki ilköğretim okulunda “bağlama” ilk sırayı almıştır. Bir başka sevindirici sonuç da, “en çok çalmak istedikleri çalgı” sorusuna “bağlama” dışında, sayıları az da olsa “Karadeniz kemeesi, davul, tulum” gibi Türk Halk algılarını düşünmüş olmalarıdır.

3. anket sorusuna verilen ğrenci yanıtları tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3: 3. Anket Sorusu Yanıtları tablosu

Koro Türü	Ziya Gökalp İlköğretim Okulu	Yeni Mahalle İlköğretim Okulu	Atike Hanım Anadolu Lisesi	Toplam
Türk Halk Müziği	189	30	148	367
Çok Sesli	64	15	110	189
Çalgı Topluluğu	77	10	50	137
Türk Sanat Müziği	47	22	54	123
Pop (Hafif Müzik)	19	13	38	70
Okul şarkıları Korusu	19	10	0	29
Toplam	415	100	400	915

3. anket sorusuna verilen cevaplar doğrultusunda, çocukların ve gençlerin, okullarında “Türk Halk Müziği Korusu”nun kurulmasını tercih ettikleri görülmektedir. En ok “Pop Müzik” dinlemeleri ve çoğunlukla da “gitar” çalmak istemelerine rağmen okullarında en çok Türk Halk Müziği Korusu’nun kurulmasını istemeleri düşündürücüdür. Bu demek oluyor ki; çocuklarımız ve gençlerimiz, kendi öz müziklerine kapılarını hiçbir zaman kapatmamakta ve sahip çıkmaktadırlar. Bu sonuçlar doğrultusunda bizlere ve ilgililere düşün görev, kendi müziğimize olan ilgiyi artırmak ve onu daha da sevdirmektir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

“İlk ve Ortaöğretim Müzik Eğitiminde Türk Halk Ezgilerinden Yararlanma Çalışmaları” konulu bu tezde, okullarımızdaki müzik eğitiminde Türk Halk Müziği ve ezgilerinin yeri, eğitimimizde kendi öz müziğimize biçilen değer ve bu konuda yapılan çalışmalar, genel bir bakışla değerlendirilmeye çalışılmıştır. Ortaya çıkan sonuçlar ise bu bölümde genel hatlarıyla ortaya konulmuştur.

Halk müziği; bir ulusun ortak kültürüdür. Halk, kendi müziği ile duygularını, düşüncelerini, sevinçlerini, üzüntülerini, özlemlerini, kahramanlıklarını, maddi manevi sıkıntılarını, acı ve kederlerini, sitemlerini, hiç bir sanat kaygısı düşünmeksizin ortaya koymuştur. Bunların, nesilden nesile, dilden dile söylenerek, güzel olmayanları elenmiş, güzel olanları ise günümüze kadar ulaşmış, klasikleşmiş, her yönü ile örnek eserler haline gelmişlerdir. Türk Halk Müziği; halkın ortak malıdır. Anonimdir. Halkın ortak kültürünü temsil etmektedir.

Halkın kendi öz müziğini öğrenmesi, bilmesi, dinlemesi, öğretmesi, gelecek nesillere aktarması, kendi öz müziğine sahip çıkması gerekmektedir.

Türk Halk Müziğinin, eğitim kurumlarımızda (İlköğretim, Ortaöğretim ve Yüksek Öğretim) bilimsel olarak ele alınması gerekmektedir. Bu kurumların dışında çevremiz, basın, TRT kurumu ve özel TV kanallarının kendi öz kültürümüz olan Halk Müziğini destekleyici ve geliştirici yayınlar yapmaları gerekmektedir.

THM'nin İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumlarındaki Yapısı:

Türk Halk Müziği ve değerlerine, eğitimde yeterince önem verilmemiş, bir Pir Sultan, Karacaoğlu, Dadaloğlu, Yunus Emre, Mevlana, Âşık Veysel, Muzaffer

Sarisözen, Nida Tüfekçi vb. aklımıza gelen-gelmeyen nice değerlerimiz yeterince tanıtılamamıştır.

Geçmişten günümüze okullarımızda durum şudur;

Halk Türküleri, aktarma-öykünme-özgün okul şarkıları ve marşları, hafif müzik ve dans müziği parçaları, piyasa müziği, arabesk müzik denilen türden parçalar, iyisiyle-kötüsüyle, doğrusuyla-yanlışıyla, eğitsel amaçlara uygunluğuyla-uygunsuzluğuyla, tümü bir arada, bu konulara ve niteliğine özen gösterilmeden eğitsel müzik öğretimimize katılmaktadır.

Bu katılma ya şarkı-türkü-marş kitaplarıyla, ya fülüt, mandolin, gitar, akordion, bağlama, ud vb. çalgılar için yazılmış çalgı metodlarıyla ya da öğretmenlerin çeşitli yerlerden sağladıkları kaynaklarla olmaktadır.

Bu da daha ilk başta şunu gösteriyor ki okullarımızdaki müzik eğitimi ders kitapları içerik bakımından bir bütünlük arz etmemektedir. Ders kitapları; denetimli ve nitelikli olmalı, öğrenciye hitap edebilmelidir. Ancak bu durumda okullardaki müzik eğitiminde bütünlük sağlanmış olacaktır.

Öğrencilerimize majör-minör tonlar ve nota-solfej öğretimi konularında daha çok kuramsal bilgiler verilmekle birlikte, müzik derslerinde batı müziği ağırlıklı olarak yer almaktadır. Elbette ki, Türk Müziği içerisinde, Türk Halk ve Sanat Müziğine de yer verilmiştir. Fakat yeterli olmadığı görülmektedir. Müzik derslerinin ilköğretimde 1, liselerde seçmeli 2 saat olması en büyük problemidir. Bu kadar kısa süre içerisinde müzikten ziyade teorik bilgilerin üzerinde fazlaca durulması, kaynağını Türk melodilerinden alan ezgilerin yerine batı müziği kaynaklı ezgilerin daha çok kullanılması da öğrenciyi hem zorlamakta ve hem de sıkırmaktadır. Bilâkis, batı tarzında yazılmış bir melodiye göre, bir halk ezgisini daha rahat öğrettiğimizi söyleyebiliriz.

Okullarımızda müzik eğitime ayrılan vakit az önce de belirttiğimiz gibi çok kısıtlıdır. Bu problemin en kısa sürede çözülmesi gerekmektedir. Okullarımızdaki müzik eğitimi dersi, ders saatinin İlköğretim okullarında yok denecek kadar az olması, dolayısıyla bir de bunun içine Halk Müziğimizi de eklersek “neyi ne kadar gerçekleştireceğiz, ne kadar verimli ve başarılı olacağız ?” sorusu, üzerinde çok düşünülmesi gereken bir soru ve sorundur.

Bir başka sorun da ilk ve ortaöğretim müzik programlarının istenilen düzeyde olmamasıdır. Bu programlar daha gerçekçi, daha çağdaş olmalıdır. Kullanılan müzik eğitim programlarının sürekli geliştirilmeye, yeniden oluşturulmaya ihtiyacı vardır. Özellikle günümüzde kullanılan ilköğretim müzik eğitim programı, haftada yalnızca 1 saat olan bir müzik dersi için oldukça yoğun ve sıkıcıdır. Ya ders saatleri artırılmalı ya da program sadeleştirilmeli, uzun başlıklar ve sıkıcı gereksiz ayrıntılar kaldırılmalıdır. Öğrencilerin çoğunluğunun, o okula gelinceye değin almış oldukları müzik bilgisi temel alınarak hazırlanmalıdır. Müzik eğitimi programlarımızın kendi müzik yaşantımıza uygun olması, Türk Müziğimizin egemen olduğu bir müzik anlayışı ile oluşturulması gereklidir. Herşeyden önce müzik dersine verilen değer artırılmalıdır. Müzik, eğitimin içerisinde olmaktan ziyade, temelinde yer almalıdır. Çünkü günümüzde, müziğe gereken önem verilir ve eğitimin temelinde yer alması sağlanırsa ancak o zaman çağın akılcı, yapıcı ve yaratıcı bireyleri yetişmiş olur.

İlköğretime nazaran Ortaöğretim’de Düz Lise, Anadolu lisesi, Anadolu Öğretmen Lisesi gibi okullarda müzik dersinin haftada iki saat olması nedeniyle, verilecek konular belli olmakla birlikte, öğretmen THM ve TSM’ne biraz daha fazla zaman ayırabilmektedir. O da öğretmenin özel çabası varsa olmaktadır. Yaptığımız anket sonucunda lise ve dengi okullarımızda öğrencilerimizin THM’ne ilgilerinin olduğu gözlenmektedir. Ancak bu, anketin yapıldığı yer için geçerlidir. Durum böyle olmakla birlikte bazı yerlerde ilginin yetersiz olduğu da bilinmekte ve öğretmenlerle yapılan görüşmelerden de ortaya çıkmaktadır. Bazı öğrenciler, türkülerimizin dışında eğitsel değeri olmayan duygusuz, niteliksiz müzikleri tercih etmektedirler. Tabi ki bunun en büyük nedenlerinden biri okullarımızda THM’ne gereken önemin

verilmemesi, daha sonra da çevremiz, basın (radyo, özel TV) vb. yayın kuruluşlarıdır.

Böylece iyi-kötü, doğru-yanlış, nitelikli-niteliksiz, eğitsel amaçlara uygun-uygunsuz müzik parçaları, okullardaki müzik eğitimi yoluyla, çocukların ve gençlerin yaşamlarının bir parçası durumuna getirilmekte ve bir “kargaşa” yaşatılmaktadır. “kargaşa” un ekonomik, kültürel-toplumsal kaynaklı çeşitli nedenleri vardır. Bir neden de içinde THM’nin de bulunduğu “eğitsel müzik öğretimini yönlendirme durumunda bulunanlar” ın “temel görüş” te farklı düşünceleri, uygulamada farklı davranışlarıdır. Atatürk’ün temel görüşü “Çağdaşlaşma” olmakla birlikte, Cumhuriyet Dönemi’nde Türkiye’ye uzun süre “Batılılaşma” görüşü egemen olmuş ve bu görüş “Müzik Eğitimi” alanına da yansımıştır. Bu alanda da “Batılılaşma” ve bunun iki yöntemi “Aktarmacılık-Öykünmecilik” egemen düşünce ve davranış durumuna gelmiştir.

Bunun sonucu olarak da uzun yıllar boyunca “Kaynağını halk türkülerimizden alan çağdaş Türk Okul Müziği yapıtları ve Halk türkülerimizle, Türk Okul şarkılarını eğitime temel almak” egemen düşünce ve davranış durumuna gelememiş, Halk türkülerimiz okullarımıza yeterince sokulamamış; eğitime, aktarma ve öykünme şarkılar ve marşlar temel alınmıştır.

Başlangıçta, müzik eğitimimizde batıdan alınmış, adapte edilmiş şarkılar egemen olmuş ve çokça kullanılmış olmakla birlikte, bir dönem bu ilgi azalmaya başlamış ve özellikle Türk Halk Ezgileri ve Türk bestecilerin eğitim amaçlı eserleri ön plana çıkmaya başlamıştır.

Şöyle ki;

1960’lı yıllarda “aktarmacılık-öykünmecilik” görüşünün ve buna dayalı uygulamanın sonuçları değerlendirilerek tutulan yolun doğru olmadığı “Temel

Görüş” ün ve yöntemlerin yanlış olduğu yazılıp söylenmiştir. Doğru olan “Temel Görüş” ün “Batılılaşma” değil “Çağdaşlaşma” olduğu belirtilmiştir. Bunun ne olduğu, ilkeleri ve uygulamaya nasıl yansıtacağı açıklanmış ve eğitsel müzik alanında da bunlara değinilmiş olmakla birlikte bu görüş kısa sürede kabul görmüştür. Bu kez de önceki uygulamaların tersi bir tutum içine girilmiş, aktarma ve öykünme şarkılarla marşlar gözden düşerek okullara sokulmaz olmuştur. Oysa, anlatılmak istenen bu olmamakla birlikte; temel düşünce; “Eğitime neyin alınması gerektiği”dir. “Temel almamak” ile “okula sokmamak” aynı şey sayılmamalıdır.

Bu süreç içinde, azda olsa kimileri “Eskiye bağlı” kalırken önemli bir çoğunluk “Yeni görüşün uygulayıcısı” olmuştur. Kimileri de ya iyi niyetli düşüncelerle (Eğitsel Müzik Öğretimini daha çekici ve sevimli kılacağı sanısıyla) ya da çıkarıcı düşüncelerle (hafif müzik, piyasa müziği vb.) sözleri ve ezgileri eğitsellik taşımayan, nitelsiz parçaları zaman zaman okullara sokmuşlar ve “yoz müziğin temsilcisi” olmuşlardır. “Kargaşa” ortamının yaratılmasında bu “Temel Görüş farklılıkları”nın da Türk Halk Müziğimizin okullarımızda yerini alamamasında büyük etkileri olmuştur, diyebiliriz.

Bu “kargaşa”nın içinden çıkabilmenin iki koşulu vardır ki, bunlar: “Temel Görüş”te ve “Uygulama”da birleşmektir.

Okul müziğimizde amaç: kaynağını halk türkülerimizden ve sanat müziğimizden alan, evrensel verilerden de yararlanarak, kendimize özgü Türk Okul Şarkılarının yaratılması ve eğitime temel alınması olmalıdır. Böylelikle, halkın yarattığı müziklerin yok olmaktan ve yozlaşmaktan korunması, geliştirilmesi sağlanacak, toplumun kendi değerlerine açılarak kendisini anlamasına ve aşmasına yardımcı olunabilecektir.

Yanlış olan, batıdan parça almak veya batı müziği kaynaklı parçaları eğitimimize sokmak değil; bunların temel yöntem olarak benimsenmesi, aktarma-öykünme şarkıların eğitime temel alınmasıdır. Müzik eğitimimizde yaratıcılığın olmaması ya

da az olması ve kendi değerlerimizin eğitim dışında tutulmasıdır. Ancak hâlâ günümüzde, ders kitaplarımızı incelediğimizde, Türk Halk Müziğinden alınan örneklerin yerterli olmadığını görmekteyiz. Ders kitaplarında Türk bestecilerinin eğitim amacıyla bestelemiş oldukları parçalar yeterli gibi olsa da, ortaya çıkan parçaların da daha ziyade batı müziği temelli olduğu ortadadır.

“Eğitimimizde kullanılan halk ezgilerinin öğretiminde nasıl bir yol izlenmelidir?” sorusuna şöyle bir cevap verilebilir;

Eğitimimizde kullanılan Türk Halk Ezgilerinin öğretimi basitten zora doğru olmalı ve nota ile şarkı öğretim yönteminde kolay halk ezgileri kullanılmakla birlikte, daha ağır ve sanatsal olanları da gerektiğinde kulaktan öğretilmeli, gerektiğinde de sadece dinletisi yapılmalı ve zevk eğitiminde kullanılmalıdır. Okullarda (ilk ve ortaöğretim) ulusal şarkı dağarcığı, çok sesli halk türküleri, sanat müzikleri, ayrıca bunun dışında diğer toplumların evrensel müziklerinin örneklerinden de oluşan bir arşiv bulunmalı ve gerekli olduğu zaman öğrencilere dinletileri yapılmalıdır.

“Sonuç olarak, özetle denilebilir ki;

Daha önce de belirttiğimiz gibi okul müziğimize, Halk Türkülerimiz ile kaynağını kendi öz müziğimizden alan Türk Okul Şarkıları temel olmalı, aktarma ve öykünme tarzında şarkılara da bunların yanında yer verilmelidir. Bunu dile getirirken tabii ki batı müziğini reddetmiyoruz ve eğitimimiz içerisinde yer alması gerektiğini savunuyoruz. Ama bu, tamamen kendi müziğimize sırtımızı çevirmemiz anlamına gelmemelidir. Kaynağını öz müziğimizden –bunun içerisinde Türk Sanat Müziği de dahil- alan ezgilerin eğitimimize temel olması gerektiğini düşünüyoruz. Konuların gerektirdiğince ve yeterli olacak şekilde de batı müziği ve ezgilerinden yararlanmanın muhakkak gerekliliğine inanıyoruz.

Evet temel görüş, eskiden yapılmış olan “Kendi değerlerimize kapalı olma yanlışı”nın bu kez de “yabancı değerlere kapalı olma yanlışı” durumuna dönüştürülmesi değildir. Aktarma ve öykünme şarkılar, eğitsel müzik dışında tutulamaz. Kendi

değerlerimiz ile yabancı değerlerin, yaratıcı ve Türk Müzik yaşamını geliştirici bir tutumla, eğitimde yanyana-içiçe-bilinçle değerlendirilmesi gerekir.

Yerel'den, bölgesel'den ulusal'a ulaşmanın, ulusal'dan da evrensel'e açılmanın sağlıklı yolu budur. Bu yol, Eğitimbilimin “Çevreden evrene” ilkesinin müzik alanına uygulanması yoludur. Ulusal değerlerin geliştirilmesinin, ulusal ve evrensel değerlerin toplum yaşamına kazandırılmasının, evrensel müzik yaşamına ulusca katılmanın ve katkıda bulunmanın yoludur.

“Kargaşa”dan çıkabilmenin “uygulama birliği” ne ilişkin konuları da şöyle özetlenebilir:

Her müzik türünde, kötünün yerine iyi, yanlışın yerine doğru, niteliksizin yerine nitelikli, eğitselliğe aykırının yerine uygun parçaların konulması gerekir.

Bu ise sorumluluk duygusuyla, bilgili ve bilinçli bir tutumla, titiz ve özenli bir uygulamayla gerçekleştirilebilir.

Bunu gerçekleştirmek “eğitsel müzik öğretimini yönlendirme durumunda bulunan” herkesin görevidir. Söz yazarlarının, müzik yazarlarının, nota-kitap metot hazırlayanların, müzikle ilgili yayın yapan yayınevlerinin, nota-kitap-metot seçme ve bunları eğitime katma sorumluluğu taşıyan öğretmenlerin, konuyla ilgili MEB yetkililerinin, TRT ilgililerinin; kısacası bunların tümünün birden tek tek ve birarada görevidir.

Görev, görevli olana sorumluluk yükler. Sorumluluk suçluluğa dönüşmemelidir. Çünkü eğitsel müzik öğretimi konusu, toplumumuzun geçmişten bugüne ulaşan müzik birikimiyle, bugünkü müzik yaşamıyla ve geleceğe yönelik müzik gelişimiyle doğrudan ilgili bir konudur.

Bu bakımdan, bu alana yönelik olumlu ve olumsuz katkıların onuru da sorumluluğu da büyük olacaktır.

Konu, temel görüş ve uygulama birliğı ile ele alındığı ölçüde, ilköğretim okullarında, ortaöğretim okullarında, üniversitelerimizde ve yetişkinlik dönemlerinde, ulusal ve evrensel müzik yapıtlarını yaşama katabileceklerdir. “Bir toplumun bireyi” olmanın bilincine, insanlık ailesinin bilinçli bir bireyi olmanın zenginliğine sahip olacaktır.

KAYNAKLAR

- [1] **Uçan, A.**, 1997. Müzik Eğitimi Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, 2. Basım, Ankara.
- [2] **Ayparlar, F.**, 1996. Çok Sesli Müziğin Öyküsü, Kültür Basım Yayın ve Tic.Ltd.Şti., s:XII-XIII Antakya
- [3] **Yıldırım, S. ve Akkuş,B. ve Tanrıkorur, C.**, 1989. Ortaokullar İçin Müzik 1-2-3, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.
- [4] **Ay, G.**, 13-14 Mayıs 1999. 6. İstanbul Türk Müziği Günleri, Türk Müziği ve Onun Temel Öğesi “Müzik Öğretmeni”, İstanbul
- [5] **Say, A.**, 1995. Müzik Tarihi, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, 2. Basım, Ankara.
- [6] **Selanik, C.**, 1996. Müzik Sanatının Tarihsel Serüveni, “Müziğin Görkemli Yolculuğu”, Doruk Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara.
- [7] **Aydın İlik, A.**, 1994. Sevgili Müzik (Temel Eğitim Okulları İçin Müzik Dağarı), Ankara.
- [8] **Ay, G.**, 14-15 Mayıs 1998. 5. İstanbul Türk Müziği Günleri, Türk Müziğinde Eğitim Sempozyumu, İstanbul.
- [9] **Toprakseven, Y.**, 1995. Orta Öğretim Okullarında Mûsiki Eğitimi, *Yüksek Lisans Tezi*, İ.T.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- [10] **Say, A.**, 1996. Müzik Öğretimi, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara.
- [11] **Ergin, S.**, 1997. Özel Öğretim İlke ve Yöntemleri Ders Notları, İ.T.Ü. Türk Müziği Devlet Konservatuvarı, İstanbul
- [12] **Ay, G.**, 15-16 Mayıs 1997. 4. İstanbul Türk Müziği Günleri, Türk Müziğinde Eğitim Sempozyumu, İstanbul.
- [13] **İlköğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programı**, Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara, 1994.
- [14] **Ortaöğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programı**, Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara, 1994.

- [15] Şenel, S., 1995. Türk Halk Müziği Bilgileri Ders Notları, İ.T.Ü. TMDK, İstanbul.
- [16] Sun, M., 1997. Kır Çiçekleri - 100 Türkü, Okullar İçin Seçme Halk Türküleri, Ankara.
- [17] Coşkun, İ., 1953. İlk Öğretmen Okullarında Müzik - II. Devre 1.2.3. Sınıflar, Öğretmen Okulları Kitapları, Maarif Basımevi, İstanbul
- [18] Saydam, R., 1994. Notadan Ezgiye Müzik Eğitimi - Orta 123 Ders Kitabı, Koza Yayın Dağıtım, Ankara
- [19] Aydın, Z., Egüz, S., Türkü ve Şarkılarla Yeni Müzik Eğitimi -Ortaokul 1-2-3, Kurtuluş Yayınları, Ankara.
- [20] Aydın, Ş., 1999. İlköğretim Müzik Ders Kitabı 6, Küre Yayıncılık, İstanbul
- [21] Okyay, E., 1969. Okul Müzik Eğitimi, Ankara.
- [22] Akkaş, S., 1994. İlköğretim Okulları İçin Müzik 7, Ocak Yayınları, Ankara
- [23] Aydın, Ş., 1999. İlköğretim Müzik Ders Kitabı 7, Küre Yayıncılık, İstanbul
- [24] Aydın, Ş., 1997. Ders Geçme ve Kredi Yönetmeliğini Uygulayan Ortaöğretim Kurumları İçin Lise Müzik 1, Küre Yayıncılık, İstanbul
- [25] Yüreğir, Y., Yılmaz, E., 1972. İmam Hatip ve Dengi Okullarda Müzik Eğitimi 1-2-3-4, Adana.
- [26] Yıldırım, S., Akkuş, B., 1997. Halk Ezgileriyle Blokflüt Metodu 2 Okul Türkü Dağarcığı, Ezgi Yayıncılık, Ankara.
- [27] Saydam, R., 2000. İlköğretim Müzik 7 Ders Kitabı, Sevgi Yayınları, Ankara.
- [28] Akkaş, S., 1999. Lise Müzik 1, Ocak Yayınları, Ankara
- [29] Sun, M., 1968. Çocuklar ve Gençler İçin Şarkı Demeti, Ankara Türk Filarmoni Derneği Yayınları, ANKARA.
- [30] Saydam, R., 2000. İlköğretim Müzik 8 Ders Kitabı, Sevgi Yayınları, Ankara.
- [31] Yıldız, H., Çam, M., 1996. İlköğretim Okulları İçin Ders Kitabı Müzik 6, Pasifik Müzik Merkezi, Ankara.
- [32] Akkaş, S., 1995. İlköğretim Okulları İçin Müzik 8, Ocak Yayınları, Ankara.
- [33] Aydın, Ş., 1996. Ders Geçme ve Kredi Yönetmeliğini uygulayan Ortaöğretim Kurumları İçin Müzik 3, Küre Yayıncılık, Ankara.

- [34] Saydam, R., 2000. İlköğretim Müzik 6 Ders Kitabı, Sevgi Yayınları, Ankara.
- [35] Yıldız, H., Çam, M., 1995. İlköğretim Okulları İçin Ders Kitabı Müzik 7, Pasifik Müzik Merkezi, Ankara.
- [36] Yıldırım, S., Akkuş, B., 1997. Halk Ezgileriyle Blokflüt Metodu 1 Okul Türkü Dağarcığı, Ezgi Yayıncılık, Ankara.
- [37] Aydın, Ş., 1996. İlköğretim Müzik Ders Kitabı 8, Küre Yayıncılık, Ankara
- [38] Aydın, Ş., 1996. Ders Geçme ve Kredi Yönetmeliğini uygulayan Ortaöğretim Kurumları İçin Müzik 2, Küre Yayıncılık, Ankara.
- [39] Akkaş, S., 1999. Lise Müzik 3, Ocak Yayınları, Ankara
- [40] Akkaş, S., 1999. Lise Müzik 2, Ocak Yayınları, Ankara
- [41] Saygun, A., A., Yönetken, H., B., 1958. Lise I-II-III Müzik Kitabı, Ak Kitabevi, İstanbul.
- [42] Yıldız, H., Çam, M., 1995. İlköğretim Okulları İçin Ders Kitabı Müzik 8, Pasifik Müzik Merkezi, Ankara.

ÖZGEÇMİŞ

1974 yılında Tokat'ta dünyaya geldi. İlk ve orta öğretimini burada tamamladı. 1992 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikîsi Devlet Konservatuarı'nı kazandı ve 5 yıllık bir eğitimden sonra 1997 yılında mezun oldu.

Aynı yıl yüksek lisansa başlamakla birlikte aynı zamanda müzik öğretmeni olarak 1997-1998 öğretim döneminde, Tokat Gazi Osman Paşa Lisesi'nde göreve başladı. Bir yıl burada çalıştıktan sonra yüksek lisans nedeniyle İstanbul'a tayin edildi. 1998-1999, 1999-2000 öğretim dönemleri boyunca iki yıl İstanbul Yeni Levent Lisesi'nde görev yaptı.

2000-2001 öğretim yılında ise evlilik nedeniyle Sakarya'nın Hendek İlçesinde bulunan Ziya Gökalp İlköğretim Okulu'nda göreve başlamış olmakla birlikte bu görevine halen devam etmektedir.